TEMELJNE ISTINE SVETOGA PISMA

NAUČAVANJE, VJEROVANJE, I ŽIVOT POSVEĆENJA

VJERNIKA EVANĐEOSKE PENTEKOSTNE CRKVE

Temeljne istine Svetoga pisma: Naučavanje, vjerovanje i život posvećenja vjernika Evanđeoske pentekostne crkve

Izdavač: Evanđeoska pentekostna crkva u Republici Hrvatskoj
HR-1000 Zagreb, Kosirnikova 76
http://www.epc.hr epcrh@zg.t-com.hr

Za izdavača: Damir Špoljarić

Nakladnik: Izvori, kršćanski nakladni zavod,
HR-31103 Osijek, Cvjetkova 32

Za nakladnika: Marija Koprivnjak

Tiskano uz suglasnost *Teološke komisije* EPC u RH

Teološka lektura: Aleksandar Birviš

Jezična lektura i korektura: Krešimir Šimić

Tisak: Grafika d.o.o. Osijek

Naklada: 500

ISBN - 978-953-177-056-9

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek pod brojem 120722007

EVANĐEOSKA PENTEKOSTNA CRKVA
U REPUBLICI HRVATSKOJ
ZAGREB

TEMELJNE ISTINE SVETOGA PISMA

NAUČAVANJE, VJEROVANJE I ŽIVOT POSVEĆENJA VJERNIKA EVANĐEOSKE PENTEKOSTNE CRKVE

PRIREDIO
ANTAL BALOG

IZVORI
KRŠĆANSKI NAKLADNI ZAVOD
OSIJEK, 2009.

SPOZNANJE? UMINUT ĆE
JER, DJELOMIČNO JE NAŠE SPOZNANJE...

ZNANJE NAPUHUJE, A LJUBAV IZGRAĐUJE.

PRVA POSLANICA PAVLA APOSTOLA I BRATA SOSTENA
CRKVI BOŽJOJ U KORINTU
13,8-9; 8,1

POUČITE (SVE NARODE) DA VRŠE SVE ŠTO SAM VAM ZAPOVJEDIO!

ISUS KRIST U EVANĐELJU PO MATEJU
28,20

SADRŽAJ

SADRŽAJ 7
PROSLOV 11
UVOD 13

PRVI DIO

DESET BOŽJIH ZAPOVIJEDI 25
NAJVEĆA ZAPOVIJED. *ZLATNO PRAVILO.* NOVA ZAPOVIJED 27
GOSPODNJA MOLITVA *OČE NAŠ* 28
VJEROVANJE APOSTOLSKO 29
VJEROVANJE NICEJSKO – CARIGRADSKO 30

DRUGI DIO

VJEROVANJE VJERNIKA EVANĐEOSKE PENTEKOSTNE CRKVE 33
1. BOŽANSKO NADAHNUĆE SVETOGA PISMA 36
2. JEDAN ISTINITI I VJEČNI TROJEDINI BOG 38
3. BOŽANSTVO GOSPODINA ISUSA KRISTA 44
4. ČOVJEKOV PAD U GRIJEH 46
5. SPASENJE 49
6. CRKVENI OBREDI 53
7. OBEĆANJE OČEVO 58
8. SVJEDOČANSTVO O KRŠTENJU U DUHU SVETOME 62
9. ŽIVOT U POSVEĆENJU BOGU 63
10. CRKVA 71
11. SLUŽBA I EVANGELIZACIJA 81
12. BOŽANSKO ISCJELJENJE 84

13. Blažena nada Uskrsnuća 85
14. Tisućugodišnje Kristovo kraljevstvo 86
15. Posljednji sud 87
16. Novo nebo i nova zemlja 89

Treći dio

Lausannski zavjet 93
Uvod 93
1. Božji plan 93
2. Autoritet i snaga Biblije 94
3. Kristova jedinstvenost i općenitost 94
4. Suština evangelizacije 94
5. Kršćanska društvena odgovornost 96
6. Crkva i evangelizacija 97
7. Suradnja u evangelizacije 98
8. Crkve u suradnji na planu evangelizacije 98
9. Hitnost evangelizacije 99
10. Evangelizacija i kultura 102
11. Odgoj i vodstvo 101
12. Duhovni sukob 101
13. Sloboda i progonstvo 102
14. Snaga Duha Svetoga 103
15. Kristov ponovni dolazak 104
Zaključak 104

Manilski proglas 105
Dvadeset jedna potvrda *Manilskog proglasa* 105

A. Potpuno evanđelje 108
1. Naša ljudska nevolja 112
2. Radosna vijest za danas 110
3. Jedinstvenost Isusa Krista 112
4. Evanđelje i društvena odgovornost 113
B. Sva Crkva 115
5. Bog je evangelizator 115
6. Ljudsko svjedočanstvo 117
7. Integritet svjedoka 119
8. Mjesna crkva 120
9. Suradnja u evangelizaciji 122
C. Cijeli svijet 124
10. Suvremeni svijet 124
11. Izazovi do 2000. i nadalje 125
12. Teške okolnosti 128
13. Zaključak: Naviještati Krista dok ne dođe ... 130

Didache – Upute apostolske 131
1. Dva puta: prva zapovijed 131
2. Druga zapovijed: zabranjen teški grijeh 132
3. Zabranjeni ostali grijesi 132
4. Različita pravila 133
5. Put smrti 134
6. Protiv lažnih učitelja i hrane žrtvovane idolima ..134
7. U vezi krštenja 135
8. U vezi posta i molitve (Gospodnje) 135
9. Euharistija – Večera Gospodnja 136

10. Popričesna molitva 136
11. U vezi učitelja, apostola i proroka 137
12. Primanje kršćana 138
13. Pomaganje proroka 138
14. Kršćansko okupljanje na Dan Gospodnji 139
15. Biskupi i đakoni: kršćanski prijekor 139
16. Budnost: dolazak Gospodnji 139

Četvrti dio

Kratki bogoslovni pojmovnik 143
Kratice knjiga Svetoga pisma 173

PROSLOV

U svome javnom djelovanju *Isus je učio po sinagogama, propovijedajući Radosnu vijest o Kraljevstvu.* Naučavanje vjere otuda ima svoju ključnu ulogu u kršćanskom duhovnom uzrastu i kao takvo prethodi propovijedanju i *držanju svega onoga što nam je Krist zapovjedio.* U tom smislu zdrava i na Svetom pismu utemeljena vjerska pouka ne ostavlja prostora krivim naučavanjima i zastranjivanjima te nas u konačnici čuva od otpada od vjere.

Nakon gotovo polovice stoljeća ponovno objavljujemo tekst *Temeljnih istina Svetoga pisma,* predajući ga vjerničkom čitateljstvu i našim crkvama na svakodnevno korištenje. Knjiga je namijenjena svima onima koji se, nakon svog obraćenja Kristu, žele temeljito pripremiti za krštenje vodom. Ali, knjiga je isto tako, namijenjena i onim vjernicima koji žele osvježiti i dopuniti svoje već postojeće znanje o osnovama vjere i pentekostalnog naučavanja.

Izvorni kršćanski nauk, iskustvo krštenja Svetim Duhom, kako se on događao u ranoj Crkvi, i postojano držanje Isusovih zapovijedi, čine pentekostalne[1] vjernike i njihove zajednice učinkovitim i u kršćanskoj povijesti poznatim po evangelizatorima. Stoga ne iznenađuje činjenica da je broj pentekostalnih (i karizmatskih) vjernika u svijetu trenutačno preko pet stotina milijuna, ili oko četvrtina svih onih koji sebe nazivaju kršćanima. Osim tog broja, iznenađujuća je i brzina kojom ovaj duhovni

[1] „Pentekostalci su svoje ime dobili po novozavjetnoj grčkoj riječi *pentekostes* (*Pedesetnica* iz Dj 2,1) koja označava pedeseti dan nakon Isusova uskrsnuća, inače Dan Duhova, dakle rođendan kršćanske Crkve. Pentekostalci svoje iskustvo, učenje i praksu temelje (...) na Isusovom učenju i iskustvu apostolske crkve." Peter Kuzmič u knjizi Borislava Arapovića *Njihovim tragom.* Osijek: Izvori, 2003. Str.: 24.

pokret raste i širi se, osobito od početka dvadesetog stoljeća, prenoseći tako težište današnjeg kršćanstva iz Europe i Sjeverne Amerike u zemlje *Trećeg svijeta* Južne Amerike, Afrike i Azije. Pentekostalni vjernici, nakon snažnog iskustva krštenja Duhom Svetim, teže i za ostalim darovima Duha, te oduševljeno navješćuju evanđelje, istovremeno svjedočeći drugima o svom osobnom duhovnom iskustvu Božje milosti po Duhu Svetome.

U ovoj knjizi nalaze se neki od najvažnijih tekstova koji govore o našoj vjeri, osim, svakako, Svetoga pisma. Neki od njih su vrlo stari i potječu još od vremena apostola, a neki su, pak, novi, nastali tek prije nekoliko desetljeća. Unatoč ogromnoj vremenskoj razlici njihova nastanka, svi oni sadrže isto izvorno evanđelje. Stoga nas izbor tekstova u ovoj knjizi podsjeća na onog *domaćina koji iz svoje riznice vadi novo i staro.*

Suvremene vjernike, čak i više od njihove subraće s početka kršćanstva, okružuju i zapljuskuju mnoga kriva i prijevarna naučavanja raznobojnih novodobnih pokreta, ideologija i suvremenih mitova. Stoga je zdrava evanđeoska prosudba i ispravan vjerski nauk, uz mudar otklon od svakovrsnog moralnog relativizma i doktrinarnog kompromisa, važan za postojan vjernički *hod u svjetlosti*. Spasitelj nam stoga u tom smislu trajno poručuje: *Bdijte i molite!*

Moja je želja i molitva da ovaj vrijedan izdavački poduhvat donese obilje Božjeg blagoslova svakom čitatelju, njegovom rastu u spoznaji Božje milosti te ga čuva i očuva na njegovom *Putu spasenja*.

Damir Špoljarić

Predsjednik Evanđeoske pentekostne crkve
u Republici Hrvatskoj

Uvod

Ova knjiga namijenjena je prvenstveno podučavanju kršćanskih obraćenika o osnovama kršćanske vjere prije njihovog krštavanja vodom. Namijenjena je također i svima onima koji žele upotpuniti svoja znanja o osnovnim sveto-pisamskim istinama. Naučavanje i usvajanje biblijskih poruka prethodi boljem razumijevanju propovijedi, plodonosnom uzrastu u vjeri i duhovnim spoznajama te u posvećenom kršćanskom življenju koji je bogat svakovrsnim bogougodnim dobrim djelima.

Knjiga je podijeljena u četiri dijela.

Prvi dio započinje s *Deset Božjih zapovijedi,* navedenih u Starom zavjetu. Nakon njih slijede *Najveća zapovijed, Zlatno pravilo* i *Nova zapovijed ljubavi,* sve odreda izrečene od samoga Gospoda Isusa Krista u Novom zavjetu.

Slijedi Gospodnja molitva *Oče naš*, koju nam je Gospod Isus Krist naložio moliti i koja je zapisana u Matejevom evanđelju 6,9-13. U prvoj Crkvi, Gospodnja molitva završavala se doksologijom iz *Didahea: Jer tvoja je moć i slava u vjekove* (8,2). Apostolska uredba[2] dodala je na početku doksologije riječ *kraljevstvo* i taj se oblik tradicionalno izgovara u našim pentekostalnim zajednicama. Gospodnja molitva je, kako je to rekao jedan od ranih kršćanskih pisaca, *sažetak sveg Evanđelja.*[3] U njoj se spominje sveto ime Božje, vršenje njegove volje na zemlji, dolazak Njegovog kraljevstva, naše svagdanje potrebe, očuvanje od Zloga, praštanje i proslava. Svakodnevno moljenje ove moli-

[2] Constitutiones Apostolicae, 7, 24, 1.
[3] Tertulijan, De oratione, 1.

tve, naglas, znak je poslušnosti Kristovim riječima: *Vi, dakle, molite ovako.*

Apostolsko vjerovanje je najstariji sažetak nauka koji su apostoli od početka navješćivali o Bogu i smatrali da ga svaki kršćanin treba znati izgovoriti prije svog krštenja u vodi. Njime su, kako kaže predaja, podučavali sve Kristove sljedbenike da po njemu svakodnevno žive u obitelji, u svijetu i u crkvenoj zajednici, te ga drugima s radošću i žarom prenose i objavljuju. Zajedničko izgovaranje *Apostolskog vjerovanja,* još od rane Crkve, doprinosilo je jedinstvu vjerničke zajednice, izgradnje skupne osobnosti, te njihove javne prepoznatljivosti u svijetu u kojem žive.

Radi pojave i širenja opasnog krivovjerja tijekom 4. stoljeća, prema kojem Isus Krist nije Bog već samo čovjek, sastali su se nadglednici svih crkava u Niceji, gradiću kod Carigrada. Svecrkveni Sabor je tada osudio krivovjerje te objavio svoj zajednički zaključak da je Isus istovremeno i čovjek i Bog, odnosno da je druga Božanska osoba. Nakon nekog vremena počelo se širiti jedno drugo i slično krivovjerje, koje je naučavalo da Duh Sveti nije Bog. Svecrkveni Sabor se opet sastao, sada u Carigradu, osudio to krivovjerje i objavio da je Duh Sveti treća Božanska osoba. Tako je nastalo *Carigradsko–nicejsko vjerovanje*, koje predstavlja prošireno *Apostolsko vjerovanje.* Jednakopravno se izgovara s *Apostolskim vjerovanjem.*

U drugom dijelu knjige nalaze se tekstovi koji su priređeni prema *Temeljnim istinama Svetog pisma – o vjeri i nauci Kristove Pentekostne crkve u FNR Jugoslaviji*[4] i *Standardu kršćanske nauke i prakse za članove mjesne Kristove pentekostne*

[4] Istoimeno djelo P. C. Nelsona u izdanju *Skupština Božjih* iz SAD, preveo i u Osijeku 1959. godine tiskao Dragutin Volf.

crkve.[5] Pri tome su korištene *Izjave temeljnih istina* objavljene na internetskim stranicama *Skupština Božjih* iz SAD-a, a koje govore o osnovama vjere.[6] *Standard življenja vjernika,* koje je usvojio Sabor Evanđeoske pentekostne crkve rujna 2004. godine u Vinkovcima,[7] sadržajno i stilski utkani su u tekst *Temeljnih istina,* pri čemu je izbjegnuto ponavljanje.

Temeljne istine se smatraju sažetkom vjerovanja, naučavanja i svakodnevnog življenja vjernika pentekostnih crkava, a koje se u konačnici temelje na izvornom autoritetu i nadahnuću Svetoga pisma. Namijenjene su, kako je to rekao uvodničar prvog izdanja, *propovjednicima, dušobrižnicima, evangelizatorima i učiteljima nedjeljnih pouka u našim crkvama,* a možemo nadodati i svim onim vjernicima koji žele gorljivije slijediti svoga Spasitelja i Gospoda Isusa Krista na njegovom *tijesnom Putu kroz uska vrata u Život. Temeljne istine,* kako se ovdje iznose, predstavljaju polazište jednog takvog kršćanskog putovanja. Dobro je pri tome imati na umu, da su sve naše bogoslovne spoznaje i sva kršćanska uvjerenja, kako to kaže apostol Pavao u svome pismu crkvi u Korintu – *djelomična.* Ali unatoč tih naših *djelomičnih spoznaja,* teoloških i svih drugih, krštenje u Duhu Svetome daje onu duhovnu silu koja nam dolazi *odozgor* i koja svakoga vjernika i svaku crkvenu zajednicu osposobljava za djelotvorni i plodotvorni kršćanski život. Tako se Božja sila i Njegova mudrost očituje u našoj slabosti: u razumskoj, u spoznajnoj i voljnoj. Hoćemo li radi toga odbaciti vjersku poduku, a time i svoj duhovni uzrast, da bi time dali veći prostor djelovanju i očitovanju Božje

---

[5] Tekstove F. R. Arbizua i R. D. Williamsa iz 1936. godine preveo i u Novom Sadu 1963. godine tiskao Dragutin Volf.

[6] *Assemblies of God*, Springfield, MO (http://www.ag.org/top/Beliefs/Statement_of_Fundamental_Truths).

[7] http://www.epc.hr/hr

sile u našim životima? Svakako da ne! Nego ako sve što možemo marljivo naučiti, to i učinimo, i kada naučeno primijenimo, trebamo zadržati i dalje njegovati onu dragocjenu poniznost u pogledu vlastitog znanja i obrazovanja, koja često krasi neuke i sve one koji su *siromašni duhom.* To će nas očuvati od nadmenosti u odnosu na našu subraću u Kristu, koji drugačije od nas ispovijedaju svoju vjeru, i drugačije po njoj žive. Takvim stavom i ponašanjem primjenjivat ćemo Kristov nauk da *tko nije protiv nas, za nas je.*

Treći dio knjige obuhvaća tri važna dokumenta, i to dva suvremena - *Lusannski zavjet i Manilski proglas* te jedan patristički, iz razdoblja rane crkve: *Didache – Upute apostolske.*

Lausannski zavjet (ili pakt) je suvremena ispovijed vjere i obećanje različitih i u mnogo čemu raznorodnih evanđeoskih kršćana, koji su unatoč tome međusobno povezani mnogobrojnim duhovnim nitima, te koji imaju zajedničku viziju i žar za evangelizacijom svijeta. Ovaj zavjet predstavlja iznimno rasprostranjeno i prihvaćeno ispovijedanje vjere u suvremenim evanđeoskim krugovima. Tim zavjetom zajedno i pojedinačno obećajemo Bogu, ljudima i sebi da ćemo molitvom i djelovanjem doprinijeti sveukupnoj evangelizaciji ne samo svijeta već i svog susjedstva, naselja, svog i susjednog naroda, svih i svakog, i *sve tako do kraja zemlje.*[8]

---

[8] *Lausanne Covenant* (engl.) je usvojen na Prvom međunarodnom kongresu za evangelizaciju svijeta, koji se održao u Lausanne u Švicarskoj 1974. godine. Bio je to prvi takav skup takve vrste evanđeoskih kršćana. Više od dvije tisuće i tristo delegata iz sto pedeset zemalja svijeta usvojili su tekst *Lausannskog zavjeta.* Na ovom kongresu, a osobito nakon njega, dogodile su se značajne promjene među evanđeoskim vjernicima svijeta: *prijašnji trijumfalistički stav evanđeoskih kršćana zamijenjen je pokajničkim stavom, posebice u pogledu socijalne odgovornosti i djelovanja evanđeoskih kršćana. Kongres je naglasio važnost i hitnost propo-*

Manilski proglas[9] je određen kao javni manifest opredjeljenja, nakana i motiva u vezi s dvije teme kongresa: naviještanja Krista sve dok ne dođe i poziva Crkvi da donese cjelovito evanđelje svijetu. Proglas u prvome dijelu donosi dvadeset i jednu jezgrovitu izjavu, a u drugome ih dijelu obrazlaže u dvanaest odjeljaka. Tekst proglasa nastavlja se na tekst *Laussanskog zavjeta*, a oba su predana crkvama i vjernicima na proučavanje, usvajanje i primjenu.

Didache su neki ranokršćanski crkveni oci držali toliko važnim tekstom da su ga smatrali gotovo dijelom Svetoga pisma. Sadržajno je najbliži tekstu Matejevog evanđelja u smislu usmene i pisane tradicije. To je tekst koji se ponajviše koristio za vjeronaučne potrebe i odgoj kršćanskih zajednica u prvoj Crkvi. Sastoji se od četiri dijela: Moralni nauk, Bogoslužne upute i molitveni obrasci, Stegovne upute te Eshatološki dio. Iz teksta *Didachea* može se razabrati i bolje razumjeti vjernička praksa i jednostavnost duhovnog života rane Crkve.[10]

Na kraju knjige nalazi se rukopis kratkog bogoslovnog pojmovnika koji sadrži ograničeni broj natuknica potreban osobi koja je na početku svog upoznavanja s vjerskim naukom. Govor o Bogu sadrži i one riječi koje se ne susreću uvijek u svakodnevnim područjima života i rada. Stoga je dobro navedene poj-

---

vijedanja evanđelja cijelom svijetu. (Prema *Leksikonu evanđeoskoga kršćanstva.* Urednik Stanko Jambrek, Zagreb: Bogoslovni institut i Prometej, 2007. str. 241.)

[9] *Manilski proglas* (*Manila Manifesto*) usvojen je na Drugom međunarodnom kongresu o evangelizaciji svijeta održanom u Manili na Filipinima 1989. godine. Kongresu je prisustvovalo više od tri tisuće predstavnika različitih, većinom evanđeoskih crkava iz sto sedamdeset zemalja. Ovaj *Proglas* je određen kao javni proglas opredjeljenja i nakana u s vezi dvije teme kongresa: navješćivanja Krista dok ne dođe i poziva svoj Crkvi da donese evanđelje svem svijetu. Priređeno prema *Kairosu*, Zagreb, 2/2008, str. 349-364.

[10] Priređeno prema Tomislav Šagi-Bunić, *Povijest kršćanske literature I.* Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1998., str. 42-66.

move opoznati radi boljeg razumijevanja onog o čemu piše ova i druge bogoslovne knjige te propovijedi.

Sve bogoslovne teme koje ćete u nastavku čitati i proučavati treba postupno i polako upijati, razmišljati o njima, mijenjajući time svoj svjetonazor i svakodnevno življenje. Svaka od iznesenih istina Svetog pisma predstavlja samo mali dio većih cjelina o kojima su napisane brojne knjige, a u nekim slučajevima i čitave biblioteke. Osobito je važno tijekom čitanja i razmišljanja o pročitanome u svojoj duhovnoj nutrini biti smirenim i u stanju sličnome molitvi. Time se otvara svoje srce Duhu Svetome za razumijevanju teksta koji nas, prema obećanju, *uvodi u svaku istinu*. Drugim riječima, nauk vjere treba usvajati po onom istom Duhu Svetome po kojem su sva Pisma pisana i nadahnuta. Dobro bi bilo da se za proučavanje sadržaja ove knjige sabire manja skupina vjernika, koju će voditi iskusni biblijski učitelj.

Imajmo na umu da kršćanski duhovni uzrast nije brz i da je za njega potrebno vrijeme, kao što je potrebno za pretvorbu grožđanog soka u vino koje uzimamo tijekom Gospodnje večere. U suvremenom svijetu u kojem svakodnevnica postaje sve užurbanijom, i gdje se društvena i poslovna uspješnost mjeri vremenom, iznosima i količinama, poziv na sporost i postupnost nije uobičajen. Ipak, suobličavanje u savršeni Kristov lik nije niti može biti brz, *instantan,* ili *ekspresan,* već je on postupan. Za duhovni je rast potreban marljiv i postojan rad na osobnom posvećenju i predanost djelovanju Duha Svetoga. Suobličavanje Kristovu liku ostaje nam trajnim opredjeljenjem i temeljnom svrhom našeg ovozemaljskog kršćanskog života. To je lik kojemu se stalno ispružamo i polako približavamo, ali ga u ovozemaljskom tijelu nikad ne dostižemo. Budimo stoga u tom napretku revni i uporni, ali i strpljivi sami sa sobom. Jer kada

smo strpljivi sa sobom, možemo to biti i sa svojom subraćom u vjeri.

Također, neka vas ne obeshrabruju iskušenja, napasti, tjeskobe, sumnje, poteškoće ili razne neugodnosti na koje ćete nailaziti. One su u konačnici korisne za duhovni uzrast jer nas podsjećaju na stalno bdijenje i vježbanje u pobožnosti, na stalno popravljanje vlastitog življenja, ali i na to da svu svoju nadu i vjeru možemo polagati samo u Krista. Produbljujući svoje duhovno prijateljstvo s Isusom i svoj osobni odnos s Njime, činimo ono što je u samom središtu smisla kršćanskog života. *Vi ste prijatelji moji...*, kaže nam Isus. U toj bliskosti možemo svojim nutarnjem, duhovnim bićem osjetiti Njegov glas kojim nam se obraća bez riječi i koji potom slušamo i slijedimo.

Duhovni život se ne iscrpljuje usvajanjem kršćanskog nauka i izgradnjom razumskog dijela vjere. On njime započinje. Nastavlja se svakodnevnim vježbanjem pobožnosti, samostalno, *u tajnoj klijeti* i u zajednici vjernika, u crkvi, zatim, radosnim navještanjem Dobre vijesti o tome *da se približilo Kraljevstvo nebesko*, dokazuje se vršenjem djela ljubavi prema svojim bližnjima, a prate ga *znaci i čuda.* Zaokružuje se izgradnjom one nade kojom svakodnevno iščekujemo skori ponovni dolazak Gospoda Isusa Krista i za njima uzdišemo - *Maranatha: Dođi, Gospodine Isuse!* Takvim stavom čekanja, naše dnevne patnje i trpljenja postaju podnošljivima i mi po Duhu Svetome postupno donosimo obilate plodove Duha: ljubav, radost, mir, strpljivost, blagost, dobrotu, vjernost, krotkost i uzdržljivost. Usklađivanje vlastitog življenja sa ispovijedanjem svoje kršćanske vjere, *Put* je na koji smo pozvani i kojem smo se odazvali.

Kako se približavamo Kristu i njegovom liku, skloniji smo sve više prezirati svijet i svjetovne ispraznosti, kao što su gomilanje

prolaznih dobara, vremenite časti, visoke društvene i javne položaje, tjelesne želje, isprazne razgovore i tome slično. Skloniji smo, isto tako, ponizno misliti o sebi i o svojim sposobnostima, o svom obrazovanju, o svojim umijećima i spoznajama, svojim djelima, općenito, o sebi samima. Takva poniznost i samoodricanje daje nam skrušeno srce i vodi nas u podložnost Bogu, a ta podložnost u razumno, mudro i smireno postupanje u životu. To nas potom čuva od neurednih sklonosti i želja, od ispraznih nada, umišljenosti i taštine, a daruje nam nutarnji mir i duhovnu postojanost. Tako postajemo miroljubivima u svim svojim međusobnim odnosima, skloni to prenositi na druge osobe koje su oko nas. Stalnim prosuđivanjem samih sebe, svojih nakana i djelovanja, izgrađujemo si dobru savjest, a time svoje nedužno srce, svoje bezazlene nakane te nedužno postupanje.

Sve ove kršćanske vrline moguće je postići samo poniznim i poslušnim pristajanjem na križni i tegobni, ali istovremeno na radosni, pobjedonosni i blagoslovljeni kršćanski put. Svakodnevne nevolje i napasti, razne društvene nepravde, vlastite i tuđe slabosti, trebamo podnositi strpljivo i poslušno, po ugledu na Krista, ne žureći se prebrzo izaći iz tih nevolja i okolnosti, znajući da nam one izgrađuju krotko i ponizno srce te nas približavaju Bogu, u kojem u konačnici pronalazimo svaku utjehu. Postojano se pouzdajmo u Božjoj milosti, znajući da nam je *kroz mnoge nevolje proći, kako bi ušli u Kraljevstvo Božje.* Stoga kada dođu nevolje, zazovimo Boga u svoj vjeri i zatražimo Njegovu pomoć, i on će nas čuti i izbaviti. Živeći kršćanski život ne možemo izbjeći napasti. Ne zaboravimo da se kroz njih u našem životu očituje Božja spasonosna milost i Njegova snaga. Životne nevolje i kušnje pripadaju vremenu i prolaznosti, jednako kao i znanje, obrazovanje, mudrost, imetak, čast, slava, vlast i moć. Odrekavši se sebe i svega onoga što je vremenito, prihvativši

Krista i Njegov *Put križa*, sebe predajemo Bogu i vječnosti. Stoga u poniznosti i skrušenosti, u pokajanju i predanosti, u vjeri u Njegovu milost, uzimajmo, u s zajedništvu s drugim svetima, kruh i vino - tijelo i krv – koji su spomen na Njegove patnje, smrt i Uskrsnuće, blagujmo *Gospodnju večeru,* u stalnoj nadi i očekivanju Njegovog skorog ponovnog dolaska.

I na kraju ovog uvoda preporučujem čitateljima da kao nezaobilazno kršćansko štivo pročitaju *Put kršćanina iz Grada Propada na goru Sion* Johna Bunyana (1628-1688.) propovjednika iz Engleske. To se smatra jednom od najčitanijih knjiga nakon Biblije. Pisac je dvanaest godina proveo u tamnici radi javnog propovijedanja evanđelja. U zatvoru je napisao mnoge knjige, uključujući i spomenutu.[11]

Druga knjiga koju preporučujem za čitanje je *Nasljeduj Krista* Tome Kempenca, djelo koje je nastalo u 15. stoljeću. Čitatelj će u njoj pronaći nauk o duhovnom hodu predane osobne vjere u Krista. Na jednostavan način govori o smislu života, izlaže vrijednosti kršćanske patnje i križa te kako Objava i vjera, dodirujući ljudsku nutrinu, približavaju čovjeka Kristovom liku. Svako tko želi slijediti i nasljedovati Krista, pozvan je svakodnevno biti s Njim, znajući da onaj koji Ga slijedi, *neće hoditi u tami.* Stoga, hodimo kroz ovaj vremeniti život u svjetlu Duha Svetoga.

Antal Balog

[11] Tekst knjige u cijelosti je dostupan na Internetu, http://siont.net/u-hristu/knjige/

PRVI DIO

DESET BOŽJIH ZAPOVIJEDI

Onda Bog izgovori sve ove riječi:

1. "Ja sam Jahve, Bog tvoj, koji sam te izveo iz zemlje egipatske, iz kuće ropstva. Nemoj imati drugih bogova uz mene.

2. Ne pravi sebi lika ni obličja bilo čega što je gore na nebu, ili dolje na zemlji, ili u vodama pod zemljom. Ne klanjaj im se niti im služi. Jer ja, Jahve, Bog tvoj, Bog sam ljubomoran. Kažnjavam grijeh otaca - onih koji me mrze - na djeci do trećeg i četvrtog koljena, a iskazujem milosrđe tisućama koji me ljube i vrše moje zapovijedi.

3. Ne uzimaj uzalud imena Jahve, Boga svoga, jer Jahve ne oprašta onome koji uzalud izgovara ime njegovo.

4. Sjeti se da svetkuješ dan subotni. Šest dana radi i obavljaj sav svoj posao. A sedmoga je dana subota, počinak posvećen Jahvi, Bogu tvojemu. Tada nikakva posla nemoj raditi: ni ti, ni sin tvoj, ni kći tvoja, ni sluga tvoj, ni sluškinja tvoja, ni živina tvoja, niti došljak koji se nađe unutar tvojih vrata. Ta i Jahve je šest dana stvarao nebo, zemlju i more i sve što je u njima, a sedmoga je dana počinuo. Stoga je Jahve blagoslovio i posvetio dan subotni.

5. Poštuj oca svoga i majku svoju da imadneš dug život na zemlji koju ti da Jahve, Bog tvoj.

6. Ne ubij!

7. Ne učini preljuba!

8. Ne ukradi!

9. Ne svjedoči lažno na bližnjega svoga!

10. Ne poželi kuće bližnjega svoga! Ne poželi žene bližnjega svoga; ni sluge njegova, ni sluškinje njegove, ni vola njegova, ni magarca njegova, niti išta što je bližnjega tvoga!"

KNJIGA IZLASKA
20,1-21[12]

[12] Biblijski citati u ovoj knjizi navođeni su iz *Zagrebačke Biblije.*

NAJVEĆA ZAPOVIJED

Ljubi Gospodina, Boga svojega, svim srcem svojim, svom dušom svojom, i svom pameti svojom!

Ljubi bližnjega svojega kao sebe samoga!

ISUS KRIST U EVANĐELJU PO MATEJU
22,37-39

ZLATNO PRAVILO

Sve, dakle, što želite da ljudi čine vama, tako i vi činite njima!

To su, naime, Zakon i Proroci.

ISUS KRIST U EVANĐELJU PO MATEJU
7,12

NOVA ZAPOVIJED

Novu vam zapovijed dajem: Ljubite jedni druge; kao što sam ja ljubio vas, ljubite i vi jedni druge!

Ako imadnete ljubavi jedni prema drugima, po tome će svi prepoznati da ste moji učenici.

ISUS KRIST U EVANĐELJU PO IVANU
13,34-35

GOSPODNJA MOLITVA *OČE NAŠ*

Oče naš koji jesi na nebesima!

Sveti se Ime tvoje!

Dođi Kraljevstvo tvoje!

Budi volja tvoja
kako na nebu tako i na zemlji!

Kruh naš svagdanji daj nam danas!

I otpusti nam duge naše
jer i mi otpustismo dužnicima svojim!

I ne uvedi nas u napast,
nego izbavi nas od Zloga!

Jer tvoje je Kraljevstvo, moć i slava u vjekove!

Amen!

ISUS KRIST U EVANĐELJU PO MATEJU
6,9-13

I DIDAHE 8,2

VJEROVANJE APOSTOLSKO

Vjerujem u Boga, Oca svemogućega,
Stvoritelja neba i zemlje.

I u Isusa Krista, Sina njegova jedinoga, Gospoda našega,
koji je začet po Duhu Svetom,
rođen od Marije Djevice,
mučen pod Poncijem Pilatom,
raspet, umro i pokopan;
sišao nad pakao;
treći dan uskrsnuo od mrtvih;
uzašao na nebesa,
sjedi s desna Bogu Oca svemogućega;
odonud će doći suditi žive i mrtve.

Vjerujem u Duha Svetoga,
svetu sveopću Crkvu,
općinstvo svetih,
oproštenje grijeha,
uskrsnuće tijela i život vječni.

Amen.

VJEROVANJE NICEJSKO- CARIGRADSKO

Vjerujem u jednoga Boga, Oca svemogućega, stvoritelja neba i zemlje, svega vidljivog i nevidljivog.

I u jednoga Gospodina Isusa Krista, jedinorođenoga Sina Božjega, Rođenog od Boga, svjetlo od svjetla, pravog Boga od pravog Boga. Rođena, ne stvorena, istobitna s Ocem, po kome je sve stvoreno. Koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa.

I utjelovio se po Duhu Svetom od Marije Djevice: i postao čovjekom. Raspet također za nas: pod Poncijem Pilatom mučen i pokopan.

I uskrsnuo treći dan, po Svetom Pismu. I uzašao na nebo: sjedi s desne Ocu. I opet će doći u slavi suditi žive i mrtve, i njegovo kraljevstvu neće biti kraja.

I u Duha Svetoga, Gospodina i životvorca; koji silazi od Oca *i Sina.* Koji se s Ocem i Sinom skupa časti i zajedno slavi; koji je govorio po prorocima.

I u jednu svetu opću i apostolsku Crkvu.

Ispovijedam jedno krštenje za oproštenje grijeha.

I iščekujem uskrsnuće mrtvih.

I život budućeg vijeka.

Amen

PRVI NICEJSKI SABOR 325. GODINE I
PRVI CARIGRADSKI SABOR 381. GODINE

DRUGI DIO

VJEROVANJE VJERNIKA EVANĐEOSKE PENTEKOSTNE CRKVE

1. Vjerujemo da je Sveto pismo Starog zavjeta i Sveto pismo Novog zavjeta nadahnuto Svetim Duhom, nepogrešiva, vjerodostojna, autoritarna i mjerodavna Riječ Božja u svim pitanjima vjere i življenja.

2. Vjerujemo u postojanje samo jednog, istinitog i vječnog Boga, koji nam se objavljuje u tri osobe Trojstva: Boga Oca, Boga Sina Isusa Krista i Boga Duha Svetoga.

3. Vjerujemo u božanstvo Gospodina Isusa Krista. Kao vječni Božji sin, Gospodin Isus Krist je istovremeno i čovjek i Bog.

4. Vjerujemo da je čovjek stvoren dobrim, ali je svojom voljom pao u grijeh, unijevši tako fizičko i duhovno zlo, smrt i raspadljivost, u stvoreni svijet.

5. Vjerujemo da svaka osoba može obnoviti svoju povezanost s Bogom vjerom u Isusa Krista, koji temeljem naše osobne vjere i pokajanja postaje našim Spasiteljem.

6. Vjerujemo u dva biblijski ustanovljena zavjetna obreda: (1) krštenje u vodi uranjanjem nakon pokajanja za grijehe i prihvaćanje Kristovog milosrdnog dara spasenja, (2) Gospodnju večeru kao trajno sjećanje na Kristovo stradanje na križu, na Njegovu smrt i uskrsnuće za naše otkupljenje i spasenje.

7. Vjerujemo da je krštenje Duhom Svetim posebno snažno duhovno iskustvo koje po osobnoj vjeri primamo nakon sv-

og spasenja radi osnaženja vjere kako bi smo - kao i tijekom novozavjetnih vremena - uvjerljivo svjedočili Riječ Božju i učinkovito služili Gospodinu.

8. Vjerujemo da je osnovno i vidljivo svjedočanstvo krštenja Duhom Svetim *govorenje tuđim jezicima kako Duh nadahnjuje govoriti,* po iskustvu Dana pedesetnice (pentekosta) o kojem se govori u Djelima apostolskim i u Evanđeljima.

9. Vjerujemo u posvećeni život, odnosno posvećenje vjernika nakon njegovog spasenja kao cijeloživotni tijek udaljavanja od zla i približavanja Bogu, stalnim preoblikovanjem svog lika u lik sličan Kristovu.

10. Vjerujemo da Crkva ima trajnu misiju traganja za izgubljenima u grijehu koji žele primiti spasenje posredstvom Isusa Krista. Vjerujemo da je *Crkva* tijelo kojemu je glava Isus Krist i koja je sačinjena od svih koji su prihvatili Božje otkupljenje žrtvom, smrti i uskrsnućem Božjeg Sina Isusa Kri-sta, bez obzira na njihovu crkvenu ili denominacijsku pripa-dnost.

11. Vjerujemo u Božji poziv i svetopisamsko rukopolaganje starješina i đakona koje služe i vode Crkvu. Biblija nas uči da se trebamo, u pokornosti svojim starješinama, posvetiti zadobivanju drugih duša za Krista i da Ga svi zajedno proslavljamo sudjelujući u izgradnji zajednice vjernika, Crkve - tijela Kristovog.

12. Vjerujemo u božansko ozdravljenje bolesnika kao privilegij današnjih kršćana. Ozdravljenje primamo po Kristovim mukama i Njegovom smrti na križu, kao žrtve okajnice za naše grijehe i izmirenje s Bogom.

13. Vjerujemo u blagoslovljenu nadu uzašašća sveopće Crkve prije ponovnog Kristovog dolaska. U tom trenutku budućnosti, svi vjernici, koji su već umrli, ustat će iz svojih grobova i biti uzneseni, zajedno s tada živućim kršćanima, i biti vječno sjedinjeni s Gospodinom.

14. Vjerujemo u milenijsku vladavinu Isusa Krista kada će se vratiti sa Svojim svetima tijekom Njegova Ponovnog dolaska. Tada će početi Njegova milosrdna vladavina zemljom u trajanju od tisuću godina. Ova će milenijska vladavina donijeti izbavljenje narodu Izraelskom i dovest će do uspostave sveopćeg mira.

15. Vjerujemo da će se svima onima koji su odbili Isusa Krista dogoditi veliki Božji sud posljednjeg Dana. Njima će biti suđeno za njihove grijehe i bit će osuđeni na vječnu kaznu u ognjenom jezeru.

16. Vjerujemo i radosno iščekujemo na kraju vremenâ savršeno Novo nebo i Novu zemlju. To Krist priprema za sve pravednike koji su Ga prihvatili kao svog Spasitelja i Gospoda. Živjet ćemo i stanovati s Njim zauvijek nakon Njegove milenijske vladavine na zemlji. *I tako ćemo zauvijek biti s Gospodom!*

1.

BOŽANSKO NADAHNUĆE SVETOGA PISMA

1. Vjerujemo da je Sveto pismo Starog zavjeta i Sveto pismo Novog zavjeta nadahnuta Svetim Duhom, nepogrešiva, vjerodostojna, mjerodavna i autoritarna Riječ Božja u svim pitanjima vjere i življenja.

2. Bog je Duhom Svetim nadahnuo pisce pojedinih biblijskih knjiga kako bi objavio sebe i svoju volju.

3. Biblijske knjige su Bogom dane i naučavaju po Duhu Svetom Bogom nadahnutu cjelovitu i jedinu istinu. Duh Sveti svojim božanskim prosvjetljenjem dovodi do potpunog razumijevanja nepogrešivih istina nadahnute Objave u Svetom pismu.

4. Zajedničkom molitvom, učenjem i proučavanjem vjernici, uz prosvjetljenje od Duha Svetoga, zajednički tumače cjelinu i dijelove Svetog pisma kao Riječi Božje, razbirući smisao i duhovnu poruku svetih tekstova, tražeći pri tome dublje Božje prosvjetljenje. Za ispravno tumačenje nauka Svetog pisma, uz prosvjetljenje Duha Svetoga, potrebna je čista savjest, kršćanska razboritost i pobožno življenje. Samovoljno tumačenje Svetog pisma nije dopušteno jer može voditi u kriva tumačenja koja rađaju herezama (krivovjerjima).

5. Pojedine (teže za razumijevanje) dijelove Svetog pisma tumačimo drugim dijelovima Svetog pisma, strpljivo pronalazeći istinu po nadahnuću Duha Svetoga. Svaka prosudba po

pitanjima morala, filozofije, nauka, življenja i osobnih uvjerenja treba se preispitivati i temeljiti na objavi Duha Svetoga, koji nam progovara iz tekstova Svetog pisma.

6. Vjernici dosljedno primjenjuju nauk Svetog pisma u osobnom, obiteljskom i crkvenom životu, objavljujući svijetu Radosnu vijest spasenja i poučavajući cjelovitu mudrost pobožnosti.

7. Knjige Svetog pisma Starog zavjeta (39) i knjige Svetog pisma Novog zavjeta (27) čine jedinstvo objavljene Božje Riječi, kojoj se ništa ne smije dodavati, niti oduzimati. Apokrifne, deuterokanoničke i eklezijastične knjige mogu se čitati ali nisu mjerodavne za izgradnju vjerske istine i pobožno življenje.

Ps 119,11; 2 Tim 3,15-17; 1 Sol 2,13; 2 Pt 1,21; 2 Pt 1,19-21, 25; Mt 5,18: Otk 19,10; Otk 2,18-19

2.

JEDAN ISTINITI I VJEČNI TROJEDINI BOG

1. Vjerujemo u postojanje samo jednog, istinitog i vječnog Boga, koji nam se objavljuje u tri osobe Trojstva: Boga Oca, Boga Sina Isusa Krista i Boga Duha Svetoga.

2. Vjerujemo u postojanje jedinoga živoga, istinitog, savršenog, svemoćnog, vječnog, nevidljivog, nepromjenljivog, neshvatljivog, svetog Boga, čistog Duha, koji je pravedan, milosrdan i milostiv, bogat ljubavlju i praštanjem. koji je u početku stvorio svijet, sve što je vidljivo i nevidljivo, i sve što je na njemu, iz ničega, u šest dana, i sve što je stvorio bilo je dobro i usklađeno. On je izvor svega, od njega potječe sav život, sva slava, sva dobrota i sva blaženstva. Bog vlada nad svim stvorenjem.

3. Jedini i istiniti Bog, vječno i samo po sebi postojeće biće, odlučio se iz ljubavi prema ljudima objaviti im se i darovati samoga Sebe. Bog se postupno objavljivao ljudima djelima stvaranja neba i zemlje i svojim riječima kao *Onaj koji jest.* Puna i konačna objava Boga Oca je posredstvom Sina Isusa Krista, Iskupitelja ljudskog roda u kojemu je s njima sklopio vječni Savez. Bog se objavljuje u tri različite osobe Svetog Trojstva koje su iste biti, jednake moći i jednako vječne: Bog Otac, Bog Sin i Bog Duh Sveti.

Pnz 6,4; Iz 43,10-11; Mt 28,19; Mr 12,19;
Lk 3,22; Iv 15,26; Ef 4,6; 1 Tim 6,16

DOKTRINA O TROJSTVU

4. Izrazi *Trojstvo* i *Božanske Osobe* odnose se na trojedinog Boga. Iako se ne nalaze u Svetome pismu, s njime su potpuno sukladne. Mi stoga u Trojstvu proslavljamo jedinoga Boga Oca, utjelovljenog Božjeg Sina koji otkriva vječnog Boga Oca i Boga Duha Svetoga. Bog Otac proslavlja Boga Sina, i koji je istobitan s Ocem. Otac šalje Boga Duha Svetoga u ime Boga Sina, a Bog Duh Sveti proslavlja Boga Oca i Boga Sina. Mi stoga vjerujemo da su božanske osobe nerazdvojne i jedinstvene u onome što jesu i što čine, i da se svaka očituje u svom božanskom djelovanju na svoj način.

Mt 28,19; 2 Kor 13,14;
Iv 14,16-17

RAZLIČITOST I SUODNOS SRODSTVA U BOGU

5. Krist je naučavao o zbiljskoj različitosti božanskih osoba u Trojstvu, nazivajući ih posebnim imenima srodstva: *Otac*, *Sin* i *Duh Sveti.* Otac nije Sin, a Otac nije Duh Sveti. Sin nije Otac, Sin nije Duh Sveti. Duh Sveti nije Otac, Duh Sveti nije Sin. Ta različitost i suodnos božanskog srodstva Božanskih Osoba je neshvatljiva i predstavlja tajnu naše kršćanske vjere, i otuda je neobjašnjiva.

Lk 1,35; 1 Kor 1,24; Mt 11,25-27;
Mt 28,19; 2 Kor 13,14; 1 Iv 1,3-4

JEDINSTVO JEDNOG BITKA OCA, SINA I DUHA SVETOGA

6. Premda govorimo o tri božanske osobe, o Trojstvu, vjerujemo da su oni jedno, istobitne i jedne naravi. Otuda je Otac sav u Sinu i u Duhu Svetomu, Sin je sav u Ocu i u Duhu Svetomu, a Duh Sveti je sav u Ocu i Sinu. Otac je Stvoritelj, Sin je Stvoritelj, Duh Sveti, koji je istobitan Ocu i Sinu, vječno izlazi od Oca kao praizvora, darivan od Oca Sinu. Otac je Bog, Sin je Bog, Duh Sveti je Bog. Ipak, to nisu tri Boga, nego je jedan Bog. Zato iako postoje tri božanske osobe u Bogu, one su u jedinstvu i zato postoji samo jedan Gospod Bog i jedno ime Njegovo koje slavimo.

Iv 1,18; Iv15,26; Iv 17,11;
Iv 17,21; Zah 14,9

OSOBNOST I ODNOSI U TROJSTVU

7. Otac, Sin i Duh Sveti nisu jedna Osoba, već imaju svoj jasni i nenarušeni sklad djelovanja. Sin je u Ocu i s Ocem i Otac je u Sinu i sa Sinom u odnosu i u zajednici. Otac nije od Sina, ali Sin je od Oca i od njega je primio vlast. Duh Sveti, po svojoj naravi vlasti i djelovanju, izlazi od Oca. Osobe u Trojstvu ne postoje niti djeluje odvojeno i neovisno jedna od druge.

Iv 5,17-30; Iv 5,32; Iv 5.37;
Iv 8,17-18

UZVIŠENOST IMENA GOSPODA ISUSA KRISTA

8. Naziv *Gospod Isus Krist* je ime iznad svakog drugog imena na nebu i na zemlji. U Novom zavjetu se tim imenom nikada ne oslovljava Bog Otac ili Bog Duh Sveti. Ono pripada Sinu Božjem.

Rim 1,1-3; 2 Iv 1,3;

GOSPOD ISUS KRIST – BOG S NAMA

9. Gospod Isus Krist, u odnosu na svoju božansku i vječnu narav je Jedinorođenac od Oca, a u odnosu na svoju ljudsku narav On je Sin Čovječji. Kako Gospod Isus Krist ima dvije naravi, Božju i ljudsku, On je istovremeno i Bog i čovjek, On je *Emanuel,* što znači *Bog s nama.*

Mt 1,23; 1 Iv 4,2; 1 Iv 4,10; Iv 1,14; Otk 1,13; Otk 1,17

IME *SIN BOŽJI*

10. Pošto ime *Emanuel* u osobi našega Gospoda Isusa Krista objedinjuje i Boga i čovjeka, ime *Sin Božji* označava Kristovu božansku narav, a izraz *Sin Čovječji* Njegovu ljudsku narav. Otuda ime *Sin Božji* ukazuje na vječnost i onostranost, a ime *Sin Čovječji* na vremenitost i ovostranost. Ime Sin Božji isto tako kazuje o posebnom i vječnom odnosu Gospoda Isusa Krista s Bogom, svojim Nebeskim Ocem. Isus Krist je jedinorođeni Sin Boga Oca, i time je pravi Bog. Ime *Sin Čovječji* kazuje da je Isusa Krista rodila blažena djevica Marija i da je time pravi čovjek.

Mt 1,21-23; 2 Iv 3,1; 1 Iv 3,8; Heb 7,3; Heb 1,1-13

ZNAČENJE IMENA GOSPODA ISUSA KRISTA

11. Ime *Isus* znači *Gospod koji spasava*. Ime *Krist* znači *Pomazanik* ili *Mesija.* Ime *Gospod* znači da mu je dana *sva vlast na nebu i na zemlji*, da je božanstvo. Isto tako, Gospod Isus Krist je rođen kao čovjek koji je na ovaj svijet došao u tijelu. On je istovremeno i potpuno, kako vječni Bog tako i vremenski čovjek.

2 Iv 1,9; Iv 1,1; Iv 1,2; Iv 1,14; Iv 1,18; Iv 1,29; Iv 1,49; 1 Iv 2,22-23; 1 Iv 4,1-5; Heb 12,2

UZVIŠENJE ISUSA KRISTA KAO GOSPODA

12. Naš Gospod Isus Krist, Sin Božji, pošto nas je očistio od krivnje grijeha, otišao je na nebo i sjeo s desna Bogu na visini; pokorena su mu bestjelesna bića: anđeli, arhanđeli, Prijestolja, Gospodstva, Vlasti, Sile, Poglavarstva, kerubini i serafini. I pošto je učinjen Gospodom i Kristom, poslao je Duha Svetoga da se, do kraja vremena, Kristu u čast, sagne svako koljeno i svaki jezik prizna da Gospod Isus Krist jeste Gospod slave Boga Oca. Kada mu bude sve podloženo, i sam će se Sin podložiti Ocu koji mu je sve podložio, da bude Bog sve u svemu.

Heb 1,3; 1 Pet 3,22; Dj 2,32-36; Rim 14:11; 1 Kor 15,24-28; Ef 1,20–21; Kol 1,16

JEDNAKA ČAST I SLAVA PRIPADA OCU I SINU

13. Kako što je Otac predao sav sud svome Sinu, dao mu ime iznad svakog imena, i dao mu svu vlast na nebu i zemlji, tako će sva bića u nebu i sva bića na zemlji sagnut svoja koljena, pokloniti mu se i iskazati mu svu slavu i svu čast jednaku slavi i časti kojim slave i časte Boga Oca.

Iv 5,22-23; Otk 7,9-10; 1 Pet 1,8;
Otk 5,6-14; Otk 4,8-11

3.

BOŽANSTVO GOSPODINA ISUSA KRISTA

1. Vjerujemo u božanstvo Gospodina Isusa Krista. Kao vječni Božji sin, Gospodin Isus Krist je istovremeno i čovjek i Bog.

2. Stoga ispovijedamo jednoga te istog Sina, Gospodina našega Isusa Krista, savršenog u božanstvu i savršenog u čovještvu, pravog Boga i pravoga čovjeka s razumskom dušom i tijelom, istobitnog Ocu po božanstvu i istobitnog nama po čovještvu, *poput nas iskušanog u svemu, osim u grijehu* (Heb 4,15), rođenog od Oca odvijeka po božanstvu, a u posljednje dane, radi nas i radi našega spasenja, rođenog od Marije Djevice Bogorodice po čovještvu. Jednog te istog Krista Gospodina, Sina jedinorođenoga, kojega moramo priznati u dvije naravi, nepomiješane, nepromijenjene, nepodijeljene i neodvojive. Razlika naravi nije njihovim sjedinjenjem nipošto dokinuta, nego je radije vlastitost svake sačuvana i sjedinjena u jednoj osobi, odnosno, u jednoj hipostazi.

3. Sveto pismo objavljuje: Kristovo bezgrešno zečeće po blaženoj djevici Mariji, Njegov bezgrešni život, Njegova čudesa, Njegovu puninu pomazanja Duha Svetog, bogatstva milosti i istine, mudrosti i znanja, Njegovo cjelovito djelo na križu, Njegovo slavno uskrsnuće od mrtvih, Njegovo uzašašće na zdesna Bogu i Njegovu svu vlast na nebu i na zemlji.

4. Vjerujemo da je Bog Otac odabrao svoga jedinorođenoga Sina Isusa Krista da bude jedinim Posrednikom između Boga i ljudi, Janjetom zaklanim od postanja svijeta, prvim svećenikom i kraljem, uskrslim spasiteljem i glavom Crkve, te sucem posljednjeg dana. Bog Otac mu je, u svojoj premudrosti i providnosti, udijelio narod, njegovo duhovno potomstvo, da ih okupi i pozove, otkupi i opravda, te posveti i proslavi.

Mt 1,23; Lk 1,31; Lk 1,35; Heb 7,26; 1 Pt 2,22; Dj 2,22; Dj 10,38; 1 Kor 15,3; 2 Kor 5,21; Lk 3,22; Mt 28,6; Lk 24,39; 1 Kor 15,4; Dj 1,9; Dj 1,11; Dj 2,33; Fil 2,9-11; Heb 1,3; Mt 28,18

4.

ČOVJEKOV PAD U GRIJEH

1. Vjerujemo da je čovjek stvoren dobrim, ali je svojom voljom pao u grijeh, unijevši tako fizičko i duhovno zlo, smrt i raspadljivost u stvoreni svijet.

2. Čovjek je bio stvoren dobar i pravedan, jer je Bog rekao: *Da načinimo čovjeka po našem obličju, kao što smo mi.* Ali je čovjek svojevoljnim prijestupom Božje zapovijedi pao u grijeh i time iskusio fizičku i duhovnu smrt čime je trajno razdvojen od Boga. Njegova jedina nada je u otkupljenju posredstvom Isusa Krista Sina Božjega.

Post 1,26-27; Post 2,17;
Post 3,6; Rim 5,12-19

3. Čovjek je stvoren od Boga i po Božjem obličju, muško i žensko, kao dobar i pošten, obdaren sposobnošću shvaćanja, razumom, savješću i voljom, s besmrtnom dušom, tako da je posjedovao vlast nad svim stvorenjem na zemlji, a dana mu je i sloboda izbora. U srca ljudi Bog je upisao zakon i pravednost te im dao moć i slobodu izvršavanja.

Ps 8,4-8; Post 1,26

4. Ova bogata obdarenost sposobnošću shvaćanja, savješću i voljom uzdigla je čovjeka daleko iznad svih drugih stvorenja i dovela ga u zajednicu s Bogom. Čovječje pravo izbora između dobra i zla, uključuje mogućnost izabiranja neposlušnosti i zla umjesto poslušnosti i dobra. Njegova sposo-

bnost shvaćanja učinila ga je potpuno odgovornim za svako njegovo djelo.

Lk. 12,47-48. Još 24,15

5. Sotona je u obliku zmije probudio u Evinom razumu sumnju u Božju istinitost. Eva je bila zavedena laskavim riječima i privučena lijepim izgledom, prijatnim i ukusnim i obećavajućim plodom, te je ubrala od roda i jela, a zatim dala i mužu svojemu da i on okusi zabranjeni plod.

Post 3,1-4; Post 3,5-6

6. Grijeh naših praroditelja, pad Adama i Eve, otvorio je za sve ljude, njihove potomke, vrata poplave grijeha, žalosti, bolesti i smrti, prekinuo zajednicu s Bogom, unio raspadljivost i narušio skladnost tvari.

Rim. 5,12-19; 1 Kor 15,21; Gen 3,7-24

7. Cijela povijest, ljudska svijest i razum svjedoče o općenitoj izopačenosti čovjeka. Pod izopačenošću smatramo da je čovječja moralna, duševna priroda izopačena i iskrivljena padom. Umjesto divne svetosti, nepreporođen čovjek ima opaku sklonost prema grijehu i zlu te samo milost Božja može pobijediti ovu zlu čovjekovu prirodu stvaranjem *novog stvorenja u Kristu.*

2 Kor 5,17; Rim 1,21-22; Rim 1,28,31

8. Izopačenost, koja potiče od iskonskog grijeha, obuzela je cijelo čovječje biće, njegovu duševnu, duhovnu, moralnu i tjelesnu narav. To ljude čini sklonim tvoriti grijeh i svaku vrstu zala. Grešna narav i izopačenost ostaje tijekom cijelog

ovozemaljskog življenja u svim ljudima. Oni koji su obraćeni Bogu i po Gospodu Isusu Kristu opravdani, tu narav svojim pobožnim životom uz pomoć Duha Svetoga trajno i postojano umrtvljuju.

Ef 2,1-3; Jd 1,3; Iz 57,20; Rim.3,9-18

9. Isus Krist, naš Otkupitelj, bio je iskušan u svemu kao i mi. Platio je punu cijenu za naše Otkupljenje pošto je u pomirenju za grijehe cijeloga svijeta učinjen žrtvom za naše grijehe, iako je bio bezgrešan. On je svojom smrću na križu žrtvovao sebe i dao potpunu zadovoljštinu za naše grijehe.

Mt 4,1-11; Heb 4,15; Mt 20,28; 1 Iv 2,2;
2 Kor 5,21; Rim 5,6-21; Ef 1,7

10. Čovječji grijeh i sram, i Božja otkupljujuća milost sažetak su sadržaja Biblije. Čovječja krivnja je velika. Božja je milost veća. Božji naum Otkupljenja obuhvaća sve grešnike, podiže vjernika u život duhovne pobjede, život svetosti, i daje nadu za vječno blaženstvo. Otkupljenje obuhvaća duh, dušu i tijelo, sveukupnu ljudsku prirodu koja je pod prokletstvom, osudom za grijeh.

Post 3,7; Rim 5,12-19; Rim 8,19-23

11. Nema tako malog grijeha koji Bog neće osuditi, niti tako velikog grijeha koji Bog neće oprostiti i očistiti nas od svake nepravde, nakon priznanja, iskrenog pokajanja i odluke da se više neće griješiti.

Iv 1,9

5.

SPASENJE

1. Vjerujemo da svaka osoba može obnoviti svoju povezanost s Bogom vjerom u Isusa Krista, koji temeljem naše osobne vjere i pokajanja postaje našim spasiteljem.

Iv 3,16-17

2. Čovjekova jedina nada za otkupljenje je u prolivenoj krvi Isusa Krista Sina Božjega. Spasenje se prima pokajanjem pred Bogom i vjerom u Gospoda Isusa Krista. Uronjen u preporod, obnovljen po Duhu Svetom i opravdan svojom vjerom u Božju milost, nanovo rođeni čovjek postaje Božjim baštinikom u nadi za vječni život.

Lk 24;47; Iv 3,3; Rim 10,13-15;
Ef 2,8; Tit 2,11; Tit 3,5-7

3. Spasenju prethodi pokajanje za grijehe. Pokajanje je uvid u vlastitu grešnost i palu narav u odnosu na Božju svetost i pravednost njegovih zakona te iskreno žaljenje zbog počinjenih grijeha i nepravednog življenja. Prije samog obraćenja potrebno je jedno veliko i općenito pokajanje za cijeli život. Ali isto tako potrebna su i svakodnevna pokajanja za svaki počinjeni grijeh, ispovjediti ga u svojoj privatnosti Bogu, radi ostanka u Božjoj milosti praštanja i spasenja. Za one grijehe kojima su povrijeđeni bližnji, potrebna je ispovijed Bogu, a i oprost od bližnjega, bilo privatno ili javno.

1 Iv 1,9; Mt 5,23-24

4. Unutarnje svjedočanstvo o spasenju vjernika izravno je susvjedočenje Duha Svetoga njegovom duhu o *radosti spasenja*.

Rim 8,15-16; 1 Iv 3,14; 1 Iv 4,13

5. Vanjsko svjedočanstvo o spasenju vjernika je život u poslušnosti volji Božjoj, u pravednosti i istinskoj svetosti, očito vjerniku i svima onima koji su oko njega.

Ef 4,24; Tit 2,12

6. Zajamčenost spasenja svakog, i najboljeg vjernika, ponekad može biti umanjena ili čak prekinuta. Zapušteni i nepokajani grijesi otupljuju savjest i žaloste Duha Svetoga, pa vjernik hodi tamom sumnji. Izlaz iz takvog stanja su *raskajano srce* i pokajanja koja, po djelovanju Duha Svetoga, vraćaju *radost spasenja* i otklanjaju očaj.

Ps 51,14

7. Spasenje u sebi objedinjuje, i u vremenu i u vječnosti, opravdanje, otkupljenje, milost i pomirenje, oslobođenje, oproštenje, posvećenje i proslavljenje, te iscjeljenje i očuvanje zdravog stanja. Jedino sredstvo opravdanja od grijeha pred Bogom Ocem je živa vjera u Gospoda Isusa Krista da je svojom smrću na križu i uskrsnućem u potpunosti i zauvijek izbrisao sve naše grijehe. Vjernici iz zahvalnosti za svoje opravdanje po vjeri, i svoje ljubavi prema Bogu i svojim bližnjima, a po sili Duha Svetoga, čine svakodnevna dobra djela. Dobrim djelima ugađa se Bogu.

Gal 2,15-21; Gal 3,11

8. Opravdanjem po vjeri u žrtvu gospoda Isusa Krista i Njegovo uskrsnuće, Bog svoje izabranike u punini pribraja svojoj obitelji, čineći ih subaštinicima Kristova kraljevstva zajedno sa svojim Jedinorođenim sinom, te nasljednicima obećanja vječnog spasenja. Primajući Duha posinjenja, svaki vjernik može slobodno i u radosti pristupiti k tronu milosti i klicati svome Bogu: *Abba Oče,* znajući da je određen i zapečaćen za dan otkupljenja.

Gal 2,15-21; Gal 4,6; Rim 4,9

9. Spasenje je dar Božje milosti po vjeri, a ne po djelima. Krist je začetnik i dovršitelj naše vjere.

Ef 2,8-9; Heb 12,2

10. Spasenje dolazi od Boga, a ne od čovjeka.

Post 3,15; Lk 3,6; Lk 19,10; Rim 6,23

11. Spasenje dolazi samo posredstvom Krista.

Mt 20,28; Dj 4,12; Lk 19,10; 1 Iv 2,2;
Rim 5,11; Ef 1,7; Heb 9,22

12. Spasenje se ne prima zbog djela, nego samo vjerom u Božju milost.

Ef 2,8-10; Rim 10,2-4; Rim 3,19-20

13. Spasenje je za cijelo čovjekovo biće - duh, dušu i tijelo.

Rim 8,19-23; Iz 53,1-10; Mt 8,17

14. Spasenje je za vrijeme i za vječnost.

Ef 2,8; Heb 5,9; 2 Tim 1,9; Ef 1,7; Ef 2,5,8; 2 Kor 2,15; Rim 6,14; Fil 2,12-13; 2 Kor 3,18;Rim 13,11; 1 Pet 1,5; Fil 3,20-21; Iz 11,9

15. Posljedice odbacivanja spasenja i Kristove žrtve su trajne i vječne.

Heb 2,1-4; Iv 3,18-21,36; 1 Iv 5,10; Heb 2,2-3; Heb 10,28-29

16. Vjera u raspetog i uskrslog Krista kao Spasitelja i Gospoda daje spasenje.

Iv 3,14-36; Rim 5,1; Ef 2,8; Mk 1,15; Dj 2,38; 1 Iv 1,7

17. Otac, Sin i Duh Sveti surađuju s čovjekom u spasenju od grijeha.

Iv 6,44; Iv 16,8; Iv 1,11-13; Iv 3,3-7; 2 Pet 1,4; 1 Iv 3,9; 1 Iv 5,18

6.

CRKVENI OBREDI

1. Vjerujemo u dva biblijski ustanovljena zavjetna obreda: (1) krštenje u vodi uranjanjem nakon pokajanja za grijehe i prihvaćanje Kristovog milosrdnog dara spasenja, (2) Gospodnju večeru kao trajno sjećanje na Kristovo stradanje na križu, na Njegovu smrt i uskrsnuće za naše otkupljenje i spasenje.

2. Vjerujemo da je kršćanski obred svečani i znakoviti čin, očitovan na skupu zajednice vjernika, kojim se javno priopćuje osobna i skupna povezanost s Bogom te iščekuju djelovanja Božje milosti.

3. Osim ovih obreda, koje je ustanovio i naložio njihovo vršenje Gospod Isus Krist, u crkvenoj zajednici evanđeoskih vjernika obavljaju se još i: (3) rukopolaganja pastora (pastira), propovjednika, crkvenih starješina i đakona, (4) vjenčanja – sklapanje bračnih, ženidbenih, zavjeta, (5) blagoslovi djece, (6) pomazanja uljem i (7) službe kršćanskog pogreba.

4. **Krštenje u vodi** ustanovio je Gospod Isus Krist. Sveto pismo nalaže obred krštenje u vodi podronjenjem. Svaka osoba koja se pokajala za svoje grijehe i prethodni grešni život, te ispovijeda vjeru u Gospoda Isusa Krista kao svog osobnog Spasitelja, može biti krštena u vodi. Time ona javno i simbolično prikazuje svoju predaju Bogu, svoju smrt u odnosu na svoje dotadašnje svjetovno i grešno življenje i

svoje uskrsnuće s Gospodom Isusom Kristom, radi početka novog života s Njime, u Njemu i po Njemu.

5. Krštenje treba obaviti pastor ili drugi crkveni starješina uranjanjem u vodu krštenika uz riječi: *Temeljem tvog svjedočanstva vjere, a prema nalogu našega Gospoda Isusa Krista, budi kršten(a) u ime Oca, i Sina i Duha Svetoga! Amen*

6. **Večera Gospodnja** obred zajedničkog uzimanje kruha i vina, pri čemu vjernici simbolično izražavaju svoje duhovno učešće u božanskoj naravi Gospoda Isusa Krista, spominju se Njegovog stradanja i smrti na križu kao žrtve pomirnice za sve grijehe svojih izabranika, te na proroštvo Njegovog skorog ponovnog dolaska.

5. Večeru Gospodnju je uspostavio sam gospod Isus Krist, koji je naložio crkvenoj zajednici vjernika da Večeru Gospodnju održavaju sve do Njegovog drugog dolaska. Ona je zavjet s Bogom i duhovna veza vjernika s Kristom te vjernika međusobno kao udova Kristova tijela.

7. Večera Gospodnja se sastoji od beskvasnog kruha i vina. Izlomljeni kruh predstavlja žrtvovano tijelo gospoda Isusa Krista za grijehe cijeloga svijeta, a vino Njegovu prolivenu krv i novi Savez između Boga i onih koji vjerom i pokajanjem prihvaćaju Kristovu žrtvu. Pastor crkve i crkvene starješine, po nalogu i ovlasti Gospoda Isusa Krista, izgovaraju pred zajednicom vjernika riječi ustanovljenja iz Svetog pisma 1 Kor 11,23-34, te molitvu blagoslova kruha i vina. Potom kruh lome i dijele ga s vinom svim prisutnim vjernicima, koji sami sebe smatraju dostojnim za uzeti kruh i vino.

8. Prije pristupanja Večeri Gospodnjoj svaki vjernik treba u iskrenoj skrušenosti i poniznosti svoga srca ispitati pred Bogom sebe i svoj život, svoje misli, svoje riječi i svoja djela, ispovjediti Bogu sve svoje grijehe, moliti za njihov oproštaj, izmiriti se sa svojom braćom i sestrama u Kristu i svim svojim bližnjima te tako obnoviti svoje posvećenje Bogu i pripadnost zajednici vjernika. Čineći tako, vjernik pristupa Večeri Gospodnjoj dostojno i sukladno Svetom pismu, koja tada postaje njegovom duhovnom hranom za rast u Njemu i revnije svakodnevno vršenje volje Oca nebeskog.

9. **Rukopolaganje** pastora, propovjednika, starješina i đakona je postupak koji sukladno novozavjetnoj praksi vrše crkvene starješine pri povjeravanju duhovne i pastoralne službe i uvođenja u propovjedničku službu. Rukopolaganje se u pravilu vrši pred okupljenom mjesnom crkvenom zajednicom ili saborom pastora, propovjednika i crkvenih starješina.

10. Rukopolaganje prethodi javnom dodjeljivanju duhovnih ovlasti starješinstva u mjesnoj crkvi ili nadgledništva za službu prezbitera, odnosno, starješina.

11. Ruke se polažu i radi blagoslivljanja i podjeljivanja Duha Svetoga tijekom molitve ozdravljenja.

12. **Vjenčanje – sklapanje bračnih, ženidbenih zavjeta**. Bog je uspostavio brak, duhovnu i tjelesnu zajednicu muškarca i žene, sjedinjenih od Boga kao jedno, za cijeli život. Isus Krist je potvrdio uspostavu braka i blagoslovio ga.

13. Sklapanju bračnih zavjeta pred crkvenom zajednicom pristupaju oni vjernici koji ispunjavaju nauk Svetog pisma.

14. Izmjena bračnih zavjeta u crkvenoj zajednici vjernika je ponizno prihvaćanje Božje potvrde sjedinjenja dva života i dva tijela u jedno, te Njegovog blagoslova novonastale obitelji.

15. Kršćanski brak je dostojanstvena i Bogu ugodna životna zajednica muškarca i žene koji su svoje ženidbene zavjete vjernosti i međusobne pripadnosti izmijenili slobodno i iskreno, te nastavljaju živjeti u ljubavi, u vjernosti, u praštanju i u međusobnoj odgovornosti i pomaganju, a svoju djecu, Božji blagoslov, odgajaju u duhu kršćanske obitelji.

16. **Blagoslov djece**. Djeca su Božji blagoslov roditeljima i njihovim obiteljima.

17. Roditelji, u duhu zahvalnosti prema Bogu, donose svoje novorođeno dijete u crkvu na bogoslužje zajednice vjernika radi zajedničke molitve blagoslova i posvećenja svog djeteta.

18. Pastor i crkvene starješine sa zajednicom vjernika izgovaraju molitvu blagoslova nad djetetom. Nakon molitve, pastor blagoslivlja cijelu obitelj, te upućuje roditelje na odgajanje svog djeteta u kršćanskoj ljubavi i u duhovnom ozračju, kako bi ono moglo, kada za to dođe vrijeme, samostalno donijeti vlastitu odluku da postane sljedbenikom, odnosno, sljedbenicom Isusa Krista.

19. Pomazanje uljem je simboličan čin kojim crkvene starješine zazivaju djelovanje Duha Svetoga na osobu za koju se moli, najčešće radi ozdravljenja od bolesti ili radi postavljenja u duhovnu, pastoralnu ili neku drugu starješinsku službu

20. **Kršćanski pogreb.** Na kršćanskom pogrebu zajednica vjernika svečano ispraća pokojnika na njegovo počivalište u grobu, od njega se oprašta i privremeno rastaje.

21. Poruka službe *Riječi*, ili propovijed, na kršćanskom pogrebu upućuje se rodbini i prijateljima pokojnika, kao riječi suosjećanja, utjehe i nade u vječni život.

22. Služba kršćanskog pogreba podsjeća na vremenitost ovozemaljskog življenja, opominje na stalnu pripremljenost vjernika za odlazak u vječnost i *san u Gospodinu,* te učvršćuje nadu i vjeru u uskrsnuće na kraju vremena.

23. Zajednica vjernika može ispratiti i onog pokojnika na njegovo počivalište u grobu koji nije bio pribrojen njenoj crkvenoj zajednici.

24. Prigodne bogoštovne svečanosti odnose se na proslavljanje raznih kršćanskih obljetnica i blagdana (Božića, Uskrsa, Dana pentekosta), bogoslužja žetvenih zahvala, polaganje kamena temeljca za izgradnju nove crkvene zgrade ili druge građevine potrebne crkvenim službama, bogoslužje posvećenja i zahvalnosti tako izgrađene zagrade, i tome slično.

Mt 28,19; Mk 16,16; Dj 10,47-48; Rim 6,3-4; 2 Pet 1,4; 1 Kor 11,26;
Mt 26,26-29; Lk 22,17-201 Kor 11,28; Dj 13,3: Post 2,18-24;
Mt 19,5-6; Iv 2,1-2Heb 13,14; Izr 18,22; 1 Pet 3,1-7;
Kol 3,18-19; Ef 6,4; Ef 6,1-3; Izl 20,12;
Mk 10,13-16; Ps 127,3; 1 Sam 1,28-29;
Jak 5,14-15; Dj 5,6; Dj 8,2

7.

OBEĆANJE OČEVO

1. Vjerujemo da je krštenje Duhom Svetim posebno snažno duhovno iskustvo koje možemo po osobnoj vjeri primiti nakon svog spasenja radi osnaženja vjere kako bi - kao i tijekom novozavjetnih vremena - uvjerljivo svjedočili Riječ Božju i učinkovito služili Gospodinu.

2. Svi nanovo rođeni vjernici trebaju žarko čeznuti i iskreno tražiti *obećanje Očevo* – krštenje u Duhu Svetome i ognjem, sukladno zapovijedi Gospoda Isusa Krista. Kršenje u Duhu Svetom bilo je uobičajeno duhovno iskustvo svih vjernika rane Crkve. Ovim krštenjem vjernik se oprema snagom Duha Svetoga, prima darove i njeguje plodove Duha Svetoga potrebne za svakodnevni posvećeni kršćanski život i službu Riječi Božje.

Lk 24,49 Dj 1,4; Dj 1,8; 1 Kor 12,1-31

3. Ovo iskustvo se razlikuje od iskustva novog rođenja, i slijedi nakon njega i očišćenja.

Dj 8,12-17; Dj 10,44-46; Dj 11,14-16 Dj 15,7-9

4. Krštenje u Duhu Svetom prate i sljedeća iskustva: potpuno ispunjenje Duhom, veća bliskost s Bogom, jača usredotočenost na Boga, veća posvećenost Njegovoj službi i djelatnija ljubav prema Isusu Kristu, Njegovoj Riječi kao i za sve one koji su još uvijek izgubljeni.

Mk 16,20; Iv 7,37-39; Dj 4,8;
Dj 2,43; Heb 12,28; Dj 2,42

5. Stari zavjet imenuje Duha Svetoga kao davatelja života i proriče njegovo izlijevanje na *svako tijelo*.

Post 1,2; Iz 32,15; Iz 44,3; Joel 2,28-29

6. Ivan Krstitelj proročki imenuje Isusa Krista kao krstitelja Duhom Svetim i ognjem.

Iv 1,29; Mt 3,11

7. Isus Krist daje svojim učenicima i ostalima koji će vjerovati u Njega, obećanje Očevo – dolazak drugog branitelja, Duha istine.

Dj 2,33; Iv 14,15-17

8. Isus Krist je dolazak Duha Svetoga, branitelja, smatrao ključnim za nastavak Očevog nauma spasenja.

Iv 16,7

9. Nakon pokajanja i krštenja u vodi, slijedi dar Duha Svetoga, kojeg apostol Petar izjednačuje s krštenjem u Duhu Svetome.

Dj 2,38-39; Dj 11,16-17

10. Obećanje Očevo je namijenjeno svim vjernicima, odnosno, svima onima koje će k sebi dozvati Gospod Bog naš.

Dj 11,16-17

11. Apostol Pavao dar Duha Svetoga naziva pečatom obećanja i zalogom našeg otkupljenja kojim postajemo Božja svojina i baštinici te supatnici i subaštinici Kristovi.

Rim 8,16-17

12. Krštenjem u Duhu Svetome vjernik i zajednica vjernika *odijevaju se u silu s visine* potrebnu za učinkovitu duhovnu službu navješćivanja i svjedočenja Evanđelja te izgradnju Crkve.

Lk 24,46-49; Dj 1,8; Dj 4,18-33

13. Krštenje u Duhu Svetome prati vidljivi rast ploda Duha Svetoga: ljubav, radost, mir, strpljivost, blagost, dobrota, vjernost, krotkost, uzdržljivost.

Gal 5,22

14. Krštenjem u Duhu Svetome vjernik može primati milosne darove Duha: dar različitih jezika, dar tumačenja jezika, dar govora mudrosti, dar govora znanja, dar vjere, dar ozdravljenja, dar čudesa, proročki dar, dar sposobnosti razlikovanja duhova. Milosni darovi Duha služe za izgradnju vjernika i vjerničke zajednice – Crkve. Darovi Duha su vremeniti; plodovi Duha su i vremeniti i vječni.

Gal 12,4-10

15. Sveto pismo navodi različita imena Duha Svetoga, sukladno službama koje obavlja: Duh Božji, Duh Kristov, drugi Branitelj, Duh istine, Učitelj, Vodič, Molitelj, Objavitelj, Preobrazitelj.

Ef 4,30; Rim 8,9; Iv 14,16; Iv 14,17; Iv 14,26;
Iv 16,13;Rim 8,26; 1 Kor 2,10; 2 Kor 3,18

16. Simbol Duha Svetoga je oganj, koji *gori i svijetli* i taljenjem nas pročišćava.

Mal 3,2-3; Iz 6,6-7; Iv 5,35

17. Duh Sveti je Božanska Osoba, dio Trojstva. On govori, čini čudesa, upravlja svojim slugama, imenuje misionare, odlučuje na apostolskom saboru, zapovijeda i zabranjuje, pretkazuje i jamči, postavlja nadglednike Crkve Božje, svjedoči, pritječe u pomoć i moli za nas, otkriva mudrost Božjih tajni.

Dj 1,16; Dj 8,29; Dj 8,39; Dj 13,2; Dj 15,28; Dj 16,6-7;
Dj 20,22-23; Dj 20, 28; Rim 8,16;
Rim 8,26; 1 Kor 2,9-12

8.

SVJEDOČANSTVO O KRŠTENJU U DUHU SVETOME

1. Vjerujemo da je osnovno i vidljivo svjedočanstvo krštenja Duhom Svetim *govorenje tuđim jezicima kako Duh nadahnjuje govoriti,* po iskustvu Dana pedesetnice (pentekosta) o kojem se govori u Djelima apostolskim i u Evanđeljima.

Dj 2,4

2. Govorenje drugim jezicima, kako Duh Sveti nadahnjuje govoriti, istovjetno je duhovnom daru jezika, a s drugom svrhom i uporabom.

1 Kor 12,4-10; 1 Kor 12,28

3. Primanje Duha Svetoga nakon pokajanja i obraćenja Isusu Kristu spasitelju, razlikuje se od krštenja u Duhu Svetome.

Iv 20,22; Dj 1,4-5

4. Krštenje u Duhu Svetome dio je vjerničkog života u posvećenju Bogu i Njegovoj volji i službi.

Iv 15,3

5. Moguće je biti istinskim kršćanskim vjernikom bez krštenja u Duhu Svetome.

Dj 19,1-7

6. Govorenje drugim jezicima ne smije se vjernicima zabranjivati ili ograničavati, već ih prikladno i primjereno koristiti, osobito tijekom javnih bogoštovlja u Crkvi.

1 Kor 14,27; 1 Kor 14,39

9.

ŽIVOT U POSVEĆENJU BOGU

1. Vjerujemo u posvećeni život, odnosno, posvećenje vjernika nakon njegovog spasenja kao cijeloživotni tijek udaljavanja od zla i približavanja Bogu, stalnim preoblikovanjem svog lika u lik sličan Kristovu.

2. Posvećenje nakon opravdanja je odlučni korak kojim se vjernik trajno odvaja od svega onoga što je zlo i posvećuje sebe i svoje življenje Bogu i Njegovoj svetoj volji.

Rim 12,1,2; 1 Sol 5,23;
Heb 13,12

3. Sveto pismo naučava o svetosti svakidašnjeg življenja vjernika, *bez kojega nitko neće vidjeti Gospoda*. Grešno življenje je završeno, srce i duh su obnovljeni i posvećuju se po zaslugama Kristove smrti i uskrsnuća. Unatoč posvećenju, ostaci grijeha, posljedica grešnog življenja i grešne naravi ostaju prisutnima. Sukob tijela protiv Duha, i Duha protiv tijela traje do kraja ovozemaljskog življenja.

Heb 12,14; Gal 5,17; Rim 7,23

4. Bog je zapovjedio: *Budite sveti jer sam ja svet!* Ovo možemo izvršiti silom Duha Svetoga. Gospod je otkupio i obnovio posrnulu čovjekovu narav. Po Duhu Svetome nanovo rođeno ljudsko biće prevladava tjelesnost, tako raste u milosti i strahu pred Gospodom.

1 Pet 1,15-16

5. U svakodnevnom kršćanskom, duhovnom životu posvećenja, vjernik se trajno poistovjećuje s Kristom u njegovom življenju, patnji, smrti i u njegovom uskrsnuću. Vjerom u zajedništvo i jedinstvo s Isusom Kristom, svaki vjernik se odlučuje na pokornost vodstvu volje Duha Svetog u svakoj svojoj životnoj okolnosti, do kraja svog ovozemaljskog života.

Rim 6,1-11; Rim 6,13; Rim 8,1-2;
Rim 8,13; Gal 2,20;
Fil 2,12-13;
1 Pet 1,5

6. I prije svoje savršene sličnosti s likom Kristovim, nanovo rođene vjernike, premda još nisu u mjeri veličine i punine Kristove, Sveto pismo oslovljava i smatra - svetima.

1 Kor 1,2

7. Posvećenje se postiže svakodnevnom pobožnošću: molitvom, slavljenjem hvalospjevima, štovanjem, čitanjem Svetog pisma, slušanjem i razmišljanjem o Riječi Božjoj, kršćanskim učeništvom, dobrim djelima milosrđa i brige za bližnje, postom, zajedništvom sa svetima – dionicima Kristova tijela i stalnim vršenjem volje Božje. Čineći ovo, vjernik se duhovno bogati i raste u milosti te postupno postaje, po Duhu Svetom, sudionikom *jedinstva u vjeri i u spoznaji Sina Božjega,* prilazeći tako *k savršenom čovjeku, k mjeri veličine punine Kristove*.

Iv 17,17; Ef 4,13

8. Svoje grijehe koje su počinili mišlju, riječju, djelom ili propustom, vjernici priznaju i ispovijedaju Bogu, i time izražavaju svoju vjeru u Njegov oprost i opravdanje. Ispovijedanjem grijeha jedni drugima, vjernici imaju priliku moliti jedni za druge i nositi terete jedni drugih.

1 Iv 1,8; 2,2;
Jak 5,16

9. Kako je tijelo hram Duha Svetoga kojim se proslavlja Bog te sredstvo pravednosti, vjernici svoja tijela drže čistima i posvećenima za Božju uporabu. Stoga budno paze što gledaju, čitaju, slušaju, govore i odlaze. Izbjegavaju sve one sadržaje i mjesta koja vode u svjetovnost i isprazno i oholo življenje, odbacuju tjelesna djela, a priklanjaju se uz pobožnost, uz plodove Duha Svetoga. Ne zloupotrebljavaju opojna sredstva, niti koriste tvari koje štete njihovom zdravlju, već se u odnosu na svoje tijelo odnose na svetopisamski disciplinirani način življenja. Pristaju uz vjernički moral cjelovito izgrađujući kršćanske kreposti, kako ih naučava Evanđelje, a kako bi bili *sol i svjetlo* svima oko sebe. Sve to ih vodi u obilato duhovno blagostanje.

1 Kor 6,19-20; Rim 6,13; 1 Kor 10,31;
1 Iv 2,15-17; Rim 12,1-2.

10. Vjernici su pozvani biti osobe od povjerenja i pouzdanja, te drže zadanu riječ, bez davanja prisege, kako bi svojim uzornim življenjem druge upućivali na Kristov karakter. Ne vezuju se na bilo koji način za organizacije, stranke, ustanove, udruženja, pokrete ili skupine čija misija i djelovanje

nije sukladno načelima svetopisamskog nauka, znajući da je njihova predanost Kristu najvažnija.

1 Pet 2,11-12; 1 Kor 11,1; 2 Kor 6,14-18;
Mt 5,16; Lk 14,26-27; Rim 12,17

11. Uzdržljivost, kao plod Duha Svetoga, omogućava vjernicima upravljanje njihovim mislima, čuvstvima i djelima, kako bi svoju ljubav iskazali prema bližnjima pazeći na njihove potrebe i osjećaje, ne osuđujući ih po njihovom ponašanju, već poštivajući i bivajući snošljiv prema razlikama drugih.

Fil 4,8; Ef 4,26; 1 Kor 9,27;
Rim 14,2-3, Ef 4,2

12. Obraćenje Kristu, *metanoja*, donosi promjenu misli i obnovu uma. Stoga se misli trebaju držati čistima, bezazlenima i nedužnima, usred ovoga nečistoga i posrnuloga svijeta. Vjernici zato s velikom brižnošću biraju sadržaje koje će slušati, čitati ili gledati, mjesta na koja će odlaziti i razgovora koje će voditi, znajući da sve to može čistiti ili onečišćavati njihove misli, njihov razume i njihova srca.

Fil 4,7-8

13. *Požude tijela upravljaju se protiv duha, a požuda duha protiv tijela.* Duhovni vladari sadašnjega svijeta tame djeluju na način da navode vjernike na svjetovni način razmišljanja. Vjernici odbacuju od sebe svaku gorčinu, gnjev, srdžbu, viku, psovke, pohlepu, lakomstvo, bestidnost, prost ili budalast, isprazan ili dvosmislen govor. Isto tako, odbacuju bludnost, spolnu i svaku drugu moralnu nečistoću, raspu-

štenost, idolopoklonstvo, vračanje, neprijateljstva, svađe, ljubomore, sebičnosti, razdore, strančarenja, zavisti, pijanstva, ogovaranja, klevete i tomu slično. Navedeno odbacuju i sa sebe *skidaju starog čovjeka s njegovim djelima,* a oblače ljubav, milosrdnu srdačnost, opraštanje, dobrotu, poniznost, krotkost, strpljivost i sve ostale kršćanske vrline.

Gal 5,17; Gal 5,19,20; 1 Kor 2,12-14;
Kol 3,12-14; Fil 2,5-11

14. Svojim doličnim ponašanjem i pristojnim izgledom, čistim srcem i razboritim mislima, odmjerenog, promišljenog, blagotvornog i sadržajnog govora i razgovora, vjernici svjedoče krotkost svog kršćanskog življenje i odanost Kristovom nauku. Govor otkriva što je u srcu. Vjernici se suzdržavaju razgovora koji su nečisti, bezobzirni i beskorisni, te odbacuju neljubazan govor. Suzdržavaju se od zlog govora i razgovora o osobama koje nisu prisutne.

Ef 5,1-8; 1 Tim 2,9-10; Mt 12,34-37

14. Posvećeno življenje donosi plodove dobrih djela na slavu Božju, a korist bližnjima i široj zajednici. Dobra djela, koja se vrše u skrovitosti, izraz su žive vjere, zahvalnosti Bogu za iskazanu milost spasenja, te svjedočanstvo djelotvornosti Evanđelja. Spasenje se gradi vjerom u Boga, pobožnošću i dobrim djelima prema bližnjima.

Lk 11,41; Fil 2,12

15. Vjernička predanost evanđeoskom načinu življenja odražava se u svetosti kršćanske obitelji. Svetost bračnog življenja i obiteljskih odnosa ukorijenjeni su u nauku Svetoga pisma i

prožete Kristovom ljubavlju. Muž je glava svojoj ženi i ljubi je do mjere Kristove ljubavi prema Crkvi. Žena se pokorava svom mužu kao što se i Crkva pokorava Kristu. Roditelji odgajaju i poučavaju svoju djecu u ljubavi i stezi. Djeca poštuju svoje roditelje u svoj poslušnosti. Kršćanska obitelj proslavlja i štuje Boga očitujući time svoju zajedničku radost i mir u Duhu Svetome.

Ef 5,22-23; Ef 5,25.28; Ef 6,1-4

16. Vjernički život obuhvaća, osim našeg tijela, duha i duše, i sva naša materijalna dobra s kojima raspolažemo. Vjerujemo da sav naš imetak ne pripada nama, već pripada isključivo i samo Bogu. Stoga smo mi samo privremeni upravitelji Božjih dobara na zemlji. Takvo vjerovanje iskazujemo izdvajanjem desetine svih prihoda za potrebe širenja Evanđelja i za potrebe njegovih slugu. Osim desetine prihoda, vjernici daruju od imetka kojim upravljaju i druge darove, blagoslivljajući tako Božje naume, podupirući Njegova djela i brinući se za potrebite.

Ps 24,1; Mal 3,8-10; 1 Kor 16,2; Ef 5,16; Rim 12, 3.8;
Mt 25,14-30; Lk 19,11-27

17. Vjernici svoje molitve, zazive i zahvale upućuju jedino Bogu Ocu, po Duhu Svetome i vlasti imena Gospoda Isusa Krista. Molitvama izražavaju svoje trajno pouzdavanje u Gospoda Boga, priznaju svoju ovisnost o Njemu te zahvalnost za sve što primaju u svom životu.

Lk 11,1-13; Rim 1,8; Jak 5,13-18

18. Mariju, majku Isusovu, koja je kao djevica, po Duhu Svetomu začela Gospodina Isusa Krista, smatramo blagoslovljenom među ženama i blaženom. Izvršavamo njen nauk glede posvećenog služenja Sinu Božjemu Gospodinu Isusu Kristu, kojega je rodila na ovaj svijet: *Što vam god On zapovijedi, učinite.*

Lk 1,26-38; Iv 2,5

10.

CRKVA

1. Vjerujemo da Crkva ima trajnu misiju traganja za izgubljenima u grijehu koji žele primiti Spasenje posredstvom Isusa Krista. Vjerujemo da je *Crkva* tijelo kojemu je glava Isus Krist i koja je sačinjena od svih koji su prihvatili Božje otkupljenje žrtvom smrti i Uskrsnuća Božjeg Sina Isusa Krista, bez obzira na njihovu crkvenu ili denominacijsku pripadnost.

2. Crkva je tijelo Kristovo u kojemu su vjernici, otkupljeni, povezani jedni s drugima i s Kristom koji je glava tijelu. Crkva je također i živi hram, kojemu je Krist ugaoni kamen, proroci i apostoli temelj, a vjernici živo kamenje i kao takvo je prebivalište Božje u Duhu Svetomu, koji je Bog postavio radi ispunjavanja njenog velikog poslanja. Svaki vjernik, nanovo rođen od Duha Svetoga, izabranik, sastavnim je dijelom evanđeoske i pentekostne crkvene zajednice vjerujućih, odnosno, opće i jedinstvene Crkve, i njegovo je ime upisano na nebesima, u *Knjizi života.*

Ef 1,22-23; Ef 2,22; Heb 12,23

3. Kako je Božja temeljna namjera u odnosu na sve ljude, tražiti i spasiti one koji su izgubljeni kako bi ga oni kao vjerničko Tijelo kome je glava Isus Krist, obožavali i proslavljali, prvenstvene zadaće evanđeoskih i penteko-stalnih vjernika, kao dijela sveopće Kristove crkve na zemlji, jesu sljedeće:

3.1. Tvoriti jedno savršeno Tijelo u kojim će proslavljati Boga na redovitim i prigodnim javnim crkvenim bogoslužjima.

Iv 4,23-24; 1 Kor 12,13; Kol 3,16

3.2. Ostvarivati svrhu Božje izgradnje zajednice svetih, uobličavanih u savršeni lik i Tijelo Njegovog Sina Isusa Krista, i to poučavanjem zdrave nauke Svetog pisma, vježbanjem pobožnosti i posvećenosti Gospodu, te u primjeni nauka Svetoga pisma u svakodnevnom življenju.

Ef 4,11-16; 1 Kor 12,28; 1 Kor 14,12; Mt 7,24-25

3.3. Poučavanje vjernika u zdravoj nauci Svetoga pisma.

Dj 2,42

4. Poučavanje vjernika je životno potrebno radi sljedećeg:

4.1. Ispravnog razumijevanja Svetoga pisma;

2 Pet 3,18; 2 Tim 3,14-17

4.2. Duhovnog uzrasta u životu posvećenja Bogu i moralnoj čistoći svakodnevnog življenja;

Ps 119,9; 2 Kor 7,1

4.3. Punine *agape*-ljubavi prema Bogu i prema bližnjima u mislima, u riječima i u djelima;

Iv 13,34

4.4. Izgradnje svakodnevne obiteljske pobožnosti u kršćanskom domu i pobožnosti *tajne klijeti.*

Mt 6,6

4. Evanđeoske pentekostne Crkve postoje i djeluju s izrazitom namjerom da prema novozavjetnom apostolskom uzoru poučavaju i ohrabruju vjernike za krštenje u Duhu Svetom.

5. Evangelizacija, odnosno, navješćivanje Dobre vijest vrši se

5.1. Svjedočanstvom vjernog i dosljednog kršćanskog življenja svakog vjernika zajednice;

5.2. Propovijedanjem Riječi Božje;

5.3. Upornim molitvenim zauzimanjem i zazivanjem Očeve milosti za grešnike.

Dj 1,8; Mt 28,19-20; Mk 16,15-16

6. Duhovno iskustvo krštenja u Duhu Svetome

6.1. Osposobljava i oprema vjernike za evangeliziranje u sili Duha Svetoga, uz prateće nadnaravne znake i čudesa;

Mk 16,15-20; Dj 4,29-31; Heb 2,3-4

6.2. Dodaje vjernicima potrebnu dimenziju i povezanost s Bogom tijekom obožavanja i slavljenja;

1 Kor 2,10-16; 1 Kor 12;
1 Kor 13; 1 Kor 14

6.3. Osposobljava vjernike da pod djelovanjem Duha Svetoga ostvaruju puni rast glede plodova i darova te služenja Gospodu, kao tijekom novozavjetnih vremena, sa svrhom osobne duhovne izgradnje i rasta u savršenom tijelu Kristovu.

Gal 5,22-26 1 Kor 14,12 Ef 4,11-12; 1 Kor 12,28; Kol 1,29

7. Evanđeoski vjernici okupljajući se tvore jednu ili više crkvenih zajednica u naselju u kojem žive. Oni su otkupljeni Kristovom krvlju, odvojeni od svijeta, ali i dalje u svijetu vjeruju u nadahnutu Božju Riječ i primjenjuju u svome svakodnevnom životu nauk Svetoga pisma;

Ef 1,17; 2 Kor 6,16-18; Iv 20,31

8. Za početak potpunog sudjelovanja u crkvenoj zajednici evanđeoskih vjernika potrebna je:

8.1. Nepodijeljena vjera u Gospodina Isusa Krista kao Boga, Spasitelja i Otkupitelja te osobno svjedočanstvo spasenja.

Iv 14,6; Iv 3,16; Iv 3,36; Dj 16,31; Ef 1,7; 1 Iv 1,7-9

8.2. Pokajanje od svih počinjenih grijeha, njihovo priznavanje te čvrsta odluka o napuštanju grešnog života.

Dj 2,38; Mr 9,13; 1 Iv 1,9; Iv 8,11; Iv 5,14; Iz 28,13

8.3. Javno priznanje svoje vjere krštenjem u vodi.

Rim 10,9-10; Mr 8,38

8.4 Započet život posvećenja u moralnoj, bračnoj i svakoj drugoj čistoći, sukladno nauku Svetog pisma.

1 Kor 6,9; 1 Kor 7,2; 1 Kor 7,10;
1 Kor 11,1; 1 Pet 2,13; Heb 13,4

8.4. Proučiti, naučiti i prihvatiti temeljne istine Svetoga pisma.

9. Svaki vjernik crkvene zajednice treba čuvati i sačuvati svoje osobno svjedočanstvo uzornog kršćanskog življenja i vladanja te svjedočanstvo zajednice vjernika kojoj pripada. Crkvena zajednica, pastor i starješinstvo, dužni su osobito:

9.1. Ispravljati i podizati u duhu blagosti brata ili sestru u Gospodinu Isusu Kristu, koja počini ili čini kakvu pogrešku ili grijeh. Iskazivati im puninu ljubavi i brige, pomagati potrebite, nastojati oko jedinstva i mira, međusobno se tješiti i izgrađivati, opominjati neuredne, sokoliti malodušne, zauzimati se za slabe, biti strpljivi jedni s drugim, nastojati oko dobra jedni drugima i svima.

Jak 1,27; Mt 25,35-40; 1 Sol 5,14-15;
2 Kor 7,8-9; Gal 6,1; Mat 6,14-15

9.2. Svojim ponašanjem, izgledom, odijevanjem, razborom, govorom i razgovorom, općenito, svojim hodom u svjetlosti kako to dolikuje svetima, graditi svoj kršćanski ugled i dostojanstvo, te dobro svjedočanstvo Crkve i Gospoda Isusa Krista.

Ef 5,1-8; 1 Tim 3,7; 1 Tim 2,9-10

9.3. Štiti vjernike od krivovjerja i utjecaja svjetovnog življenja

1 Kor 5,6-7

10. Od vjernika evanđeoske crkvene zajednice očekuje se da:

10.1. Uzrasta u životu posvećenom Bogu i Njegovoj milosti.

2 Pet 1,4-8

10.2. Redovito posjećuje zajednička bogoslužja, sudjelovanje u Večeri Gospodnjoj, a nedjeljni dan posveti Gospodnjoj službi, kršćanskom zajedništvu i pobožnosti.

Heb 10,25; Dj 20,7

10.3. Pridobiva druge duše za Gospoda Isusa Krista.

Mt 28,19

10.4. Poštuje i ponizno prihvaća nadležnost pastora i crkvenih starješina u vjernosti i radosnom suradništvu.

1 Sol 5,12-13; Heb 13,7; Heb 13,17

10.5. Dragovoljno doprinosi desetinama svojih prihoda i drugim prigodnim darivanjima potrebnim za održavanje i svaki napredak djela Božjeg. Sukladno svojim mogućnostima i sposobnostima daruje svoje vrijeme i djelatno sudjeluje u životu i radu svoje crkvene zajednice.

Mal 3,10; Mt 23,23; 1 Kor 16,2

10.6. Odvaja se i izbjegava one koji u zajednici vjernika potiču razmirice i razdore, vode isprazne razgovore, neuredno žive, besposličare i ne drže se kršćanskog nauka. Besplodan kršćanski život završava osudom.

Rim 16,17; 2 Sol 3,6; Mt 22,37-40

10.7. Izbjegava pripadnost onim skupinama ljudi koji očekuju davanje prisege te iste ili veće privrženost od one prema Kristu.

2 Kor 6,14-18; Iv 17,21-23

10.8. Njeguje vrline radišnosti, skromnosti, urednosti, trezvenosti, blagosti, smirenosti i umjerenosti te mudro koristi darivano vrijeme, bilo za obitelj, za rad, za zabavu ili za odmor, znajući da smo ovdje na zemlji samo *pridošlice i putnici*. Općenito težiti za jednostavnim načinom života, njegujući svoje *skrovito srce*.

Iz 55,2; Ef 5,16; 1 Kor 10,31;
1 Pet 3,3-5

10.9. Napustiti svako robovanje bilo kojoj ovisnosti, već u punini služiti Kristu.

Izr 20,1; Iz 23,20-35; 1 Kor 3,17

10.10. Poštivati sveti dar života te odgovorno čuvati i sačuvati svoj i tuđe živote. Pobačaj i eutanazija su moralno neispravni, jer je Bog začetnik života i On određuje njegov kraj.

Post 20,13

11. Odgovornost vjernika prema onima koji su izvan crkve očituje se u njihovom uzornom i moralno čistom življenju i ponašanju ukazujući tako na prisutnost sile Duha Svetoga i Božje milosti u svom životu. Vjerodostojnim svjedočanstvom posvećenog vjerničkog življenja, govorom Riječi Božje i ustrajnom molitvom treba postojano nastojati u pridobivanju grešnike za pokajanje i obraćenje.

1 Pet 2,9; 1 Pet 2,12; 1 Pet 2,15; 1 Sol 5,22; Mt 3,13-16
2 Kor 5,18-19; 1 Tim 2,17

12. Vjernici su pozvani poštivati vremenite zakone zemlje u kojoj žive, pokoravati se vlastima i izvršavati svoje građanske dužnosti, osim ako su one suprotne Božjim zakonima. Pozvani smo biti *sol i svjetlo* svijetu te pomagati društveno ugroženima i potrebitima, žrtvama ratova, progonstava, diskriminacija, gladi i bolesti. Ukoliko neki vjernik odbije vršiti svoju građansku dužnost, radi prigovora svoje savjesti, crkva ga u tome može moralno i duhovno podržati.

Mk 12,13-17; Rim 13,1-7; Dj 5,29; 1 Iv 3,17

13. Udio vjernika u javnim poslovima šire društvene zajednice naroda u kojem obitava, treba biti sukladan i u omjeru našeg smjeranja na nevidljivo i neprolazno, nebesko, gdje je, naime, naša prava i jedina domovina.

2 Kor 4,17-18; Fil 3,20

13. Pastor i crkvene starješine upravljaju povjerenim im stadom osobnim uzorom duhovnosti i pobožnosti te nadasve u po-

niznom služenju i u ljubavi. Vlast koju je Gospod Isus Krist povjerio crkvenim starješinama u naravi se razlikuje od svjetovne vlasti.

Mt 20,25-28; 1 Pet 5,1-3

14. Crkvena stega je nužna za vraćanje odlutalih, duhovno malaksalih i povrijeđenih vjernika, za zaštitu svjedočanstva i ugleda Gospodnjeg imena i Njegovog evanđelja, te radi odstranjivanja prisutnog grijeha, koji može onečišćavati cijelu zajednicu. Postupak crkvene stege treba provoditi postupno, u punini bratske ljubavi i blagosti. Prekršitelja treba najprije nasamo opomenuti ili ukoriti, zatim, ako to ne prihvati, učiniti isto pred starješinskim zborom crkve. Ako ni to ne odvrati brata ili sestru od grijeha, udaljiti ga od stola Gospodnjega, na neko vrijeme u ovisnosti od naravi prijestupa. Ako nakon svih ovih mjera ne uslijedi iskreno pokajanje i traženje oprosta, i počinitelj ostane tvrdog i okorjelog srca, može ga se trajno udaljiti iz duhovne zajednice vjernika, uz mogućnost prisustvovanja bogoštovljima. Izostankom nekog vjernika s bogoštovlja tijekom razdoblja od šest mjeseci, bez opravdanog razloga, može se smatrati da se je on sam isključio iz crkvene zajednice vjerujućih.

Mt 18,15; 1 Kor 6,1-5

15. Crkveni odbor ili crkveni prezbiterij, kojeg sačinjavaju pastor i nekoliko starješina, (ovisno o veličini mjesne crkve), koje zajednica vjernika bira na određeno vrijeme, odgovorni su za duhovni napredak zajednice i sve druge ovozemaljske poslove crkve:

15.1. Služba naučavanja i propovijedanja Riječi Božje.

15.2. Organiziranje pouka za različite dobne skupine mladih: mlađu djecu od četiri do sedam godina, od sedam do dvanaest, od trinaest do sedamnaest i od sedamnaest do dvadeset jednu. Pouke se organiziraju za odrasle vjernike u obliku crkvene biblijske škole. Vjeroučitelji trebaju biti Duhom Svetim ispunjeni, stručno osposobljeni i visoko motivirani, a nastavni programi od crkvenog prezbiterija odobreni.

15.3. Organiziranje omladinskih sastanaka ima za svrhu okupljanje mladeži radi bogoštovnog zajedništva i naučavanja te poduzimanja raznih poduhvata te općenito, radi duhovnog zajedništva i druženja.

15.4. Organiziranje sestrinskih grupa ima za svrhu okupljanje sestara radi bogoštovnog zajedništva i naučavanja, poduzimanja raznih poduhvata te općenito radi duhovnog zajedništva i druženja.

15.5. Kućne se molitvene grupe osnivaju po kućama vjerničkih obitelji u raznim dijelovima grada ili naselja te okupljaju manji broj vjernika, i one koji to još nisu, na prikladno bogoštovlje i duhovno zajedništvo.

15.6. Organiziranje raznih radnih skupina za pojedine službe i zadaće: za posjećivanje i pomaganje starih, bolesnih i siromašnih članova zajednice, za humanitarni i socijalni rad, za održavanje crkvene imovine, i tome slično.

15.7. Organiziranje službe misije i evangelizacije te osnivanja novih crkava.

15.8. Ustrojavanje i upravljanje službom đakona i đakonisa.

15.9. Upravljanje crkvenom imovinom.

16. Mjesna crkvena zajednica je samostalna u svojoj upravi. S drugim crkvama može tvoriti zajednicu crkava radi zajedničke i učinkovitije duhovne izgradnje crkvenih zajednica te različitih službi evanđelja: misije i evangelizacije, bogoslovnog nauka i pripreme za pastirsku i drugu službu, nakladničke, humanitarne i socijalne djelatnosti, izgradnje i opremanja crkvenih zgrada za novoosnovane crkvene zajednice i druge službe.

17. Bogoslužje evanđeoskih i pentekostalnih vjernika ima sljedeći uobičajeni red:

- Kratki pozdrav i uvodno čitanje ulomka Svetoga pisma.
- Zajednička duhovna pjesma.
- Molitva.
- Zajedničke duhovne pjesme i slavljenje, uz pojedinačne i skupne molitve. Svjedočanstva.
- Čitanje ulomka iz Svetog pisma i propovijed.
- Molitva.
- Zajednička duhovna pjesma i sakupljanje dragovoljnog novčanog priloga.
- Zaključna molitva, blagoslov i otpust.

18. Vjernici i njihove crkvene zajednice otvorene su za duhovno zajedništvo i suradnju s vjernicima drugih kršćanskih crkava temeljem Isusovog nauka *tko nije protiv vas, za vas je.*

Lk 9,50

11.

SLUŽBA I EVANGELIZACIJA

1. Vjerujemo u Božji poziv i svetopisamsko rukopolaganje starješina i đakona koje služe i vode Crkvu. Biblija nas uči da se trebamo, u pokornosti svojim starješinama, posvetiti zadobivanju drugih duša za Krista i da Ga svi zajedno proslavljamo sudjelujući u izgradnji zajednice vjernika, Crkve - tijela Kristovog.

2. Utemeljena na Božjem pozivu i svetopisamskoj odredbi našega Gospoda Isusa Krista, trostruka temeljna uloga Crkva sastoji se:

   2.1. U obožavanju i proslavljanju Boga

   Iv 4,23-24

   2.2. Evangelizaciji vlastite obitelji, susjedstva, naselja, regije, zemlje, susjednih zemalja i cijelog svijeta

   Mk 16,15-20

   2.3. U izgradnji zajednice svetih i pravednih, uobličenih u Kristovom savršenom liku i Tijelu

   Ef 4,11-16

3. Bogoštovlje se iskazuje jedino Bogu Ocu, i Sinu i Duhu Svetomu, preko posrednika Gospoda Isusa Krista, u punini vjere, nade i ljubavi, ponizno i s poštovanjem, gorljivo i ustrajno, u svetom imenu Gospoda Isusa Krista, a po Duhu Svetomu. Molitve se iskazuju za sve ono što je volja Božja,

za one koji su još živi ili će se roditi, ali ne i za one koji su umrli.

4. Bogoslužja zajednice vjernika sastoje se od zajedničkog čitanja ulomaka Svetog pisma, pjevanja psalama i pjesama duhovnog ozračja, proslavljanja i obožavanja Boga, ispovijedanja vjere, propovijedi i vjerskog podučavanja, molitava - osobito za one vjernike koji imaju posebne duhovne i tjelesne potrebe, svjedočanstava osobnih iskustava nadnaravnog Božjeg djelovanja, prikupljanje darova za siromašne te zajedničkog blagoslova.

5. Prvog dana u tjednu, u nedjelju, na *Dan Gospodnji*, vjernici se okupljaju na svojim bogoštovljima i lomljenju kruha, u trajni spomen na smrt i uskrsnuće našega Gospoda Isusa Krista. Vjernici taj dan posvećuju Gospodu tako što počivaju u miru od svojih ovozemaljskih misli, riječi, djela i razonoda, te se posvećuju bogoštovlju, odnosno, molitvi, pjevanju psalama i kršćanskih himni, čitanju, slušanju i proučavanju Svetoga pisma te raznovrsnim djelima milosrđa.

Dj 20,7;1 Kor 16,1-4

6. Krist je crkvi, kao svojoj Nevjesti, dao apostole, proroke, evanđeliste, pastire i učitelje da opreme vjernike za izvršavanje povjerene im službe izgradnje Tijela do jedinstva u vjeri i spoznaji Sina Božjega i do mjere punine Kristove. Sveti Duh djeluje u zajednici i kroz zajednicu vjernika stanujući u svakom preporođenom vjerniku, vodeći ih u svaku istinu, otkrivajući im Krista, preobražujući ih do mjere savršenog čovjeka.

Ef 4,11

7. Gospod Isus Krist je tijekom svoje ovozemaljske službe poučavao. Stoga je svim svojim sljedbenicima naložio da sve narode učine Njegovim učenicima. Nakon silaska Duha Svetoga svi novoobraćenici su primali puni kršćanski nauk, kako bi im vjera, pobožnost i služba Bogu počivala na zdravom nauku. Stoga je trajna obveza svakog vjernika napredovati prema punini znanja vjere prema udijeljenoj milosti Božje.

Mt 4,23; Mt 28,19; Dj 2,40; Dj 3,2;
Dj 19,9-10; Dj 20,20

12.

BOŽANSKO ISCJELJENJE

1. Vjerujemo u božansko ozdravljenje bolesnika kao privilegij današnjih kršćana. Ozdravljenje primamo po Kristovim mukama i Njegovom smrti na križu, kao žrtve okajnice za naše grijehe i izmirenja s Bogom.

2. Božansko iscjeljenje je sastavni dio Evanđelja. Oslobođenje od bolesti omogućeno nam je Kristovim ispaštanjem i mučeništvom i predstavlja povlasticu svih onih koji u to vjeruju.

3. Božansko iscjeljenje je obećano u Svetom pismu. Smrt se, međutim, ne može izbjeći i svako ljudsko biće je mora iskusiti, osim onih čija će se tijela o Ponovnom Kristovom dolasku, *u tren oka, na posljednji glas trublje - promijeniti.*

4. Isus Krist je iscijelio sve koji su došli k njemu u poniznoj vjeri.

5. Bog se otkriva kao davalac zdravlja, tjelesnog, emocionalnog i duhovnog.

6. Volja Božja je da svaki vjernik temeljem svoje vjere, usrdne i uporne molitve, iskusi božansko iscjeljenje.

7. Vjernici mogu tražiti i prihvaćati suvremenu medicinsku pomoć koja se ne protivi moralnom nauku Svetog pisma.

Iz 53,4-5; Mt 8,16-17; Jak 5,14-16

13.

BLAŽENA NADA USKRSNUĆA

1. Vjerujemo u blagoslovljenu nadu Uzašašća sveopće Crkve prije ponovnog Kristovog dolaska. U tom trenutku budućnosti, svi vjernici, koji su već umrli, ustat će iz svojih grobova i biti uzneseni, zajedno s tada živućim kršćanima, i biti vječno sjedinjeni s Gospodom.

2. Uskrsnućem će svi u jednom jedinom trenutku dobiti neraspadljivo i neprolazno tijelo, zajedno sa svima onima koji su živjeli do trenutka Kristovog ponovnog dolaska. To je neposredna i blagoslovljena blažena nada svih vjernika i cijele Crkve.

1 Sol 4,16-17; Rim 8,23; Tit 2,13;
1 Kor 15,51-52

14.

TISUĆUGODIŠNJE KRISTOVO KRALJEVSTVO

1. Vjerujemo u milenijsku vladavinu Isusa Krista kada će se vratiti sa Svojim svetima tijekom Njegova Ponovnog dolaska. Tada će početi Njegova milosrdna vladavina zemljom u trajanju od tisuću godina. Ova će milenijska vladavina donijeti izbavljenje narodu Izraelskom i dovest će do uspostave sveopćeg mira.

Ez 37,21-22; Sef 3,19-20; Rim 11,26-27;
Iz 11,6-9; Ps 72,3-8; Mih 4:3,4

2. Ponovni dolazak Gospoda Isusa Krista uključuje Uzašašće svetih, što je naša blagoslovljena nada, te vidljivi Kristov povratak s Njegovim svetima radi Njegove tisućljetne vladavine na zemlji.

Zah 14,5 Mt 24,27; Mt 24,30; Otk 1,7;
Otk 19,11-14; Otk 20,1-6

3. Sotona će biti bačen u tamnicu i svezan tijekom milenija. Nakon toga, bit će pušten da zavede narod s četiri kraja zemlje i da ih skupi za boj. Oganj s neba će sići i sve ih progutati, a Đavao će biti bačen u ognjeno i sumporno jezero, gdje su također Zvijer i lažni Prorok.

Otk 20,7

15.

POSLJEDNJI SUD

1. Vjerujemo da će se svima onima koji su izrijekom odbili Isusa Krista kao svoga Spasitelja i Gospoda dogoditi veliki Božji sud posljednjeg Dana. Njima će biti suđeno za njihove grijehe i bit će osuđeni na vječnu kaznu u ognjenom jezeru.

2. Nakon razdoblja *Milenija,* svi oni koji su umrli u grijehu, uskrsnut će radi dolaska na Posljednji sud, koji će se održati pred velikim bijelim prijestoljem, da bi bili suđeni po svojim djelima. Ovo je drugo uskrsnuće.

3. Na Dan koji je odredio Bog još prije postanja svijeta, Bog će po Gospodu Isusu Kristu suditi žive i mrtve, ljude koji su živjeli kao i pale anđele. Tada će svi odgovarati za svoje misli, riječi i djela što su ih činili za života.

4. Svi oni koji su u vjeri prihvatili žrtvu Gospoda Isusa Krista i po njoj živjeli svoj život, bit će opravdani od svih svojih grijeha, pribrojeni zboru pravednika te sabrani za život vječni, na mjestu blaženstva koje je pripremio Gospod Isus Krist za sve one koji ga ljube.

5. Svi koji se god ne budu našli upisani u *knjizi života*, bit će bačeni, zajedno s Đavolom i njegovim anđelima, sa Zvijeri i lažnim Prorokom, u neugasivo ognjeno jezero koje gori sumporom, *i to je druga smrt,* i vječna kazna za zle.

6. Oganj vječni je pripremljen od postanja svijeta za đavola i njegove anđele, ali ne i za grješnike. Odlazak u vječnu muku je protiv Božjeg nauma.

Mt 25,46; Mt 25,41Mk 9,43-48;
Otk 19,20; Otk 20,11-15;
Otk 21,8,; Ez 33,11

16.

NOVO NEBO I NOVA ZEMLJA

1. Vjerujemo i radosno iščekujemo na kraju vremenâ savršeno Novo nebo i Novu zemlju. To Krist priprema za sve pravednike koji su Ga prihvatili kao svog Spasitelja i Gospoda. Živjet ćemo i stanovati s Njim zauvijek nakon Njegove milenijske vladavine na zemlji. *I tako ćemo zauvijek biti s Gospodom!*

2. *Očekujemo, prema njegovom obećanju, nova nebesa i novu zemlju u kojima prebiva pravednost.*

Iz 65,17; 2 Pt 3,13; Otk 21; Otk 22

3. Ljudski jezik je suviše slab da opiše konačno stanje vjerujućih, jer *što oko ne vidje, i uho neču, i u srce čovječje ne uđe, to pripravi Bog onima koji ga ljube.*

1 Kor 2,9-10

4. Evo stana Božjeg među ljudima! Bog će stanovati s njima: oni će biti njegov narod, i on će biti Bog s njima. I otrt će svaku suzu s očiju njihovih. Smrti više neće biti; ni žalosti, ni jauka, ni muke više neće biti. Jer, prijašnje nestade.

Otk 21,3-7

5. *- A Duh i Zaručnica vele: „Dođi!“*
- Doista, dolazim uskoro!
- Amen! Dođi, Gospodine, Isuse!

Otk 22,17; Otk 22,20

Treći dio

LAUSANNSKI ZAVJET

UVOD

Mi, pripadnici Crkve Isusa Krista, iz više od 150 naroda, sudionici Međunarodnog kongresa za evangelizaciju svijeta u Lausanni, zahvaljujemo Bogu na daru spasenja i radujemo se u zajedništvu s njim i jedni s drugima, na koje nas je pozvao. Duboko smo dirnuti svime što Bog čini u ovom vremenu,potaknuti smo na pokoru zbog vlastitih padova i izazvani nedovršenom zadaćom na planu evangelizacije. Vjerujemo da je Evanđelje radosna vijest namijenjena cijelom svijetu i odlučni smo u tome da je, po Božjoj milosti i pokornosti Kristovoj zapovjedi, proglasimo svemu svijetu te u svim narodima učinimo njegove učenike. Stoga, želimo potvrditi svoju vjeru i svoju odlučnost obznanjujući ovaj zavjet.

1.
BOŽJI PLAN

Ispovijedamo vjeru u jednoga i vječnog Boga, Stvoritelja i Gospodara svijeta, Oca, Sina i Duha Svetoga, koji upravlja svime po naumu svoje volje. On je iz svijeta pozivao svoj narod i slao ga natrag u svijet da mu bude slugom i svjedokom, za širenje svoga kraljevstva i izgradnju Kristova Tijela na slavu svoga imena. Sa stidom ispovijedamo da smo često poricali svoj poziv i zakazivali u svome poslanju prilagođavajući se svijetu ili od njega se odvajajući. Ipak, radujemo se što je u nama ostala svijest o dragocjenosti Evanđelja i onda kad smo bili vođeni ze-

maljskim porivima. Naša je zadaća učiniti da to bogatstvo bude prepoznato u snazi Duha Svetoga koji nas obnovom posvećuje.

Iz 40,28; Mt 28,19; Ef 1,11; Dj 15,14; Iv 17,6,18; Ef 4,12; 1 Kor 5,10; Rim 12,2; 2 Kor 4,7

2.
AUTORITET I SNAGA BIBLIJE

Ispovijedamo božansko nadahnuće, istinitost i autoritet kako Starog tako i Novog zavjeta u svojoj cjelovitosti kao jedne i jedine objavljene i zapisane Božje riječi, bez pogreške u svemu što tvrdi, jedinom i nezabludivom putu vjere i djelovanja. Vjerujemo također u snagu Božje riječi u ispunjenju Božjeg spasenjskog plana. Poruka Biblije namijenjena je cijelom čovječanstvu. Božja objava u Kristu i u Pismu je nepromjenljiva. Po njoj Duh Sveti govori i danas. Ona rasvjetljuje um Božjih ljudi u svakoj kulturi, kako bi dokučili Božju istinu svojim očima i objavili cijeloj Crkvi svekoliku mudrost Božju.

2 Tim 3,16; 2 Pet 1,21; Iv 10,35; Iz 55,11; 1 Kor 1,21; Rim 1,16; Mt 5,17,18; Juda 3; Ef 1,17.18; 3, 10.18

3.
KRISTOVA JEDINSTVENOST I OPĆENITOST

Ispovijedamo samo jednog Spasitelja i samo jedno Evanđelje, premda prepoznajemo raznolikost evanđeoskih pristupa. Vjerujemo da svi ljudi posjeduju neki oblik spoznaje o Bogu po Božjoj objavi u prirodi. Ipak, pobijamo da je ta spoznaja dovoljna za spasenje, jer čovjek svojom nepravednošću niječe istinu. Odba-

cujemo također, kao protivno Kristu i Evanđelju sve pretpostavke i razmatranja koja podrazumijevaju da Krist govori kroz sve religije i ideologije. Isus Krist, jedini je Bogočovjek, koji je sebe predao za otkup grešnog čovjeka i jedini je posrednik između Boga i čovjeka. Nema drugog imena po kojemu se možemo spasiti. Svi ljudi propadaju zbog grijeha, ali Bog ljubeći svakog čovjeka ne želi da itko propadne, već da se svi obrate. Oni koji odbacuju Krista, odbacuju radost spasenja i sami sebe osuđuju na vječno odvojenje od Boga.

Proglašavanje Krista "Spasiteljem svijeta" ne znači da je samim tim čitavo čovječanstvo automatski i konačno spašeno, a još manje da sve religije omogućavaju spasenje. Naprotiv, naviještanje Krista znači proglašavati ljubav Božju grešnom svijetu i poziv svima da se obrate Spasitelju i Gospodinu u svesrdnom osobnom predanju u pokajanju i vjeri. Isus Krist je uzvišen iznad svakog drugog imena i žudno iščekujemo dan kad će mu se svako koljeno pokloniti i svaki ga jezik priznati Gospodinom.

Gal 1,6-9; Rim 1,18-32; 1 Tim 2,5.6; Dj 4,12; Iv 3,16-19; 2 Pt 3,9; 2 Sol 1,7-9; Iv 4,42; Mt 11,28; Ef 1,20.21; Fil 2,9-11

4.
SUŠTINA EVANGELIZACIJE

Evangelizirati znači naviještati Radosnu vijest o tome da je Isus Krist umro za naše grijehe, da je uskrsnuo od mrtvih sukladno Pismima, i da kao Kralj i Gospodin pruža oproštenje grijeha i Dar osloboditelja svima onima koji se kaju i koji uzvjeruju. Kršćanska prisutnost u svijetu neophodna je za evangelizaciju, kao što je neophodan i onaj oblik dijaloga koji ide sa tim da pozornim osluškivanjem dokuči stvarnost. No, suština evangeli-

zacije prije svega znači naviještanje povijesnog i biblijskog Krista Spasiteljem i Gospodinom, u cilju poticanja ljudi da mu priđu i budu pomireni s Bogom. U proklamaciji evanđeoskog poziva nemamo slobodu zatajiti cijenu učeništva. Isus i danas zahtijeva da se oni koji ga žele slijediti odreknu sebe sami, uzmu svoj križ i poistovjete s novim zajedništvom. Rezultat evangelizacije uključuje poslušnost Kristu, priključenje njegovoj crkvi i odgovorno služenje u svijetu.

1 Kor 15,3.4; Dj 2,32-39; Iv 20,21; 1 Kor 1,23; 2 Kor 4,5; 5,11-20; Lk 14,25-33; Mk 8,34; Dj 2,40.47; Mk 10,43-45

5.

KRŠĆANSKA DRUŠTVENA ODGOVORNOST

Vjerujemo da je Bog i Stvoritelj i Sudac svih ljudi. Stoga smo dužni širiti njegovu zauzetost pravednošću i pomirenjem cijeloga ljudskog društva te oslobođenjem čovjeka od svake vrste tlačenja. Budući da je ljudski rod stvoren na sliku Božju, svaki pojedinac, bez razlike na rasu, religiju, boju kože, kulturu, stalež, spol ili dob, posjeduje prirođeno dostojanstvo, zbog kojeg zavrjeđuje poštovanje, i ne smije biti izrabljivan. I u ovome izražavamo duboku pokoru zbog vlastita nemara i zbog toga što smo promatrali evangelizaciju i društvena pitanja, kao međusobno isključive pojave. Premda pomirenje među ljudima ne uključuje i istovremeno pomirenje s Bogom, a društvena djelatnost nije istovjetna evangelizaciji, niti je političko oslobođenje jednako spasenju, ipak tvrdimo da je evangelizacija i društveno-političko uključenje dio naših sveukupnih kršćanskih dužnosti, jer su obje izraz doktrine o Bogu i čovjeku, ljubavi prema bližnjemu te poslušnosti prema Isusu Kristu. Evanđeoska poruka sadrži također osobu svakog oblika otuđenja, tlačenja i diskriminacije. Stoga se

ne bismo smjeli plašiti javnog razotkrivanja zla i nepravde bilo gdje se oni pojavili. Prihvaćanjem Krista ponovo se rađamo u novi život u njegovu kraljevstvu nije nam dužnost samo pokazivati već i širiti pravednost usred nepravednosti svijeta. Vjera koju ispovijedamo mora nas preobražavati u cjelovitost osobne i društvene odgovornosti. Vjera bez djela je mrtva.

Dj 17,26.31; Post 18,25; Iz 1,17; Ps 45,7; Post 1,26.27; Jak, 3,9;
Lev 19,18; Lk 6,27.35;Jak 2,14-26; Iv 3,3.5;
Mt 5,20; 6,33; 2 Kor 3,18; Jak 2,20

6.

CRKVA I EVANGELIZACIJA

Izjavljujemo da Krist šalje svoj otkupljeni narod u svijet kao što je Otac poslao njega, te da Bog od svojeg naroda zahtijeva duboko i predano posvećenje. Stoga moramo izaći iz svojih crkvenih geta i prožeti nekršćansko društvo. U poslanju Crkve, evangelizacija zauzima prvo mjesto. Evangelizacija svijeta podrazumijeva da cijela Crkva čitavom svijetu prenese potpuno Evanđelje. Crkva je u središtu Božjeg plana i određena je za širenje Evanđelja. Crkva koja propovijeda križ, mora i sama biti označena križem. Ona postaje kamenom spoticanja u zadaći evangelizacije kad izda Evanđelje ili kad joj nedostaje živa vjera u Boga, autentična ljubav prema bližnjem odnosno neokaljano poštenje u svim djelatnostima, uključujući promidžbu i financije. Crkva je prije svega zajednica Božjih ljudi, a ne institucija i ne smije se poistovjetiti ni s jednom određenom kulturom, društvenim ili političkim sustavom, ni ljudskom ideologijom.

Iv 17,18; Mt 28,19.20; Dj 1,8; 20,27; Ef 1,9.10; 3,9-11;
Gal 6,14.17; 2 Kor 6,3.4; 2 Tim 2,19-21; Fil 1,27

7.

SURADNJA U EVANGELIZACIJE

Izjavljujemo da je vidljivo jedinstvo Crkve u istini, Božja volja. Evangelizacija nas poziva u jedinstvo, jer jedinstvo osnažuje naše svjedočanstvo, kao što naša razdijeljenost podriva evanđeosku poruku pomirenja. Primjećujemo da neke forme organizacijskog udruživanja ne promiču evangelizaciju. Stoga, bismo mi koji dijelimo istu biblijsku vjeru morali biti združeni u zajedništvu, radu i svjedočenju. Priznajemo da je naše svjedočenje često bivalo zasjenjeno grešnim individualizmom i nepotrebnim dupliciranjem. Zavjetujemo se u traganju za dubljim jedinstvom u istini, klanjanju, svetosti i poslanju. Potičemo razvoj regionalnih i funkcionalnih suradnji zbog promidžbe poslanja Crkve i u svrhu strateškog planiranja, kao i u svrhu uzajamnog ohrabrivanja i razmijene sredstava i iskustava.

Iv 17,21.23; Ef 4,3.4; Iv 13,35;
Fil 1,27; Iv 17,11-23

8.

CRKVE U SURADNJI NA PLANU EVANGELIZACIJE

Radujemo se buđenju novog razdoblja u misijskim nastojanjima. Vodeća uloga zapadnih misija naglo nestaje. Bog podiže, usred mladih crkvi, nova i moćna sredstva za evangelizaciju svijeta, pokazujući na taj način da je odgovornost za evangelizaciju zadaća cijelog Kristovog Tijela. Sve bi Crkve trebale pitati kako Boga tako i same sebe, što im je činiti u cilju evangelizacije svojih područja i slanja misionara u druge dijelove svijeta. Preispitivanje vlastite odgovornosti i uloge u misijskim zalaganjima

mora biti stalno. Tako će se razviti suradnja među crkvama i postat će vidljiva sveopća narav Crkve. Zahvaljujemo Bogu također na institucijama koje prevode Bibliju, bave se teološkom poukom, rade u sredstvima javnog priopćavanja, izdaju kršćansku literaturu, evangeliziraju, rade u misijama, obnavljaju crkve i djeluju u drugim specifičnim područjima. I te institucije bi također trebale stalno preispitivati svoju učinkovitost kao dio sveukupne misije Crkve.

Rim 1,8; Fil 1,5; 4,15; Dj 13,1-3; 1 Sol 1,6-8

9.

HITNOST EVANGELIZACIJE

Više od dvije milijarde i šest stotina milijuna ljudi, a to je više od dvije trećine ljudskog roda, nije još evangelizirano. Stidimo se što je tako golem broj ljudi zanemaren i to je zamjerka svima nama i svoj Crkvi. U mnogim dijelovima svijeta prisutno je otvaranje, kako još nije postojalo, prema Gospodinu Isusu Kristu. Uvjereni smo da je ovo trenutak za crkve i crkvene organizacije da gorljivo mole za spasenje neevangeliziranog dijela svijeta i da pokrenu nova nastojanja na planu evangelizacije. Katkad će biti nužno smanjiti broj stranih misionara i financijsku potporu na područjima koja su već evangelizirana, kako bi se potaknulo osamostaljivanje nacionalnih crkava i oslobodila sredstva za evangelizaciju nedosegnutih područja. Misionari bi se trebali kretati unutar svih šest kontinenata, u duhu poniznog služenja. Krajnji cilj bi trebao biti, u najskorije vrijeme i svim raspoloživim sredstvima, da svaka osoba ima mogućnost čuti, razumjeti i prihvatiti Evanđelje. Ne možemo očekivati postignuće ovoga cilja bez žrtava. Svi smo potreseni siromaštvom milijuna ljudi i uznemireni nepravdom koja uzrokuje takvo stanje. Mi, koji

živimo u izobilju, smatramo nezahtijevno življenje svojom dužnošću, kako bi smo darežljivije mogli pomagati kako u humanitarnim tako i u evangelizacijskim nastojanjima.

Iv 9,4; Mt 9,35-38; Rim 9, 1-3; 1Kor 9,19-23; Mk 16,15; Iz 58,6.7; Jak 1,27; 2,1-9; Mt 25,31-46; Dj 2,44.45; 4,34.35

10.

EVANGELIZACIJA I KULTURA

Razvoj strategije za evangelizaciju svijeta zahtijeva primjenu novih i maštovitih metoda. Uz Božju pomoć podići će se crkve duboko ukorijenjene u Kristu i bliske svojoj kulturi. Kulturu treba uvijek prosuđivati i sučeljavati sa Svetim pismom. Budući da je čovjek Božje stvorenje, neki oblici njegove kulture bogate su ljepotom i dobrotom. Zbog odvojenja od Boga, njegova je kultura okaljana grijehom i neki njezini oblici su plod demonskih utjecaja. Evanđelje ne stavlja jednu kulturu iznad druge, nego ih vrednuje vlastitim mjerilom istine i pravednosti, ističući apsolutne moralne vrijednosti kao temelj svake kulture. Misije su često donosile, zajedno sa Evanđeljem, stranu kulturu, tako da su se crkve vezivale uz određenu kulturu umjesto uz Sveto Pismo. Navjestitelji Kristova evanđelja moraju se ponizno lišiti svega, izuzev osobne autentičnosti, kako bi mogli postati slugama, dok crkve moraju preobražavati i obogaćivati svaku kulturu, i to sve na slavu Božju.

Mk 7,8.9.13; Post 4,21.22; 1 Kor 9,19-23; Fil 2,5-7; 2 Kor 4,5

11.

ODGOJ I VODSTVO

Priznajemo da smo često težili mnogobrojnosti Crkve na račun njezine dubine, izdvajajući evangelizaciju od izvorišta snage kršćanstva. Priznajemo također, da su neka naša misijska nastojanja zatajila u pripremi i poticanju vođa nacionalnih crkava u preuzimanju svojih odgovornosti.

Zastupamo ideju da se svaka crkva osamostali i ukorijeni i da stekne svoje vođe koji će demonstrirati kršćanski način vodstva, ne vlašću već služenjem. Svjesni smo velike potrebe u poboljšanju teološke naobrazbe, osobito za crkveno vodstvo. U svakoj zemlji i kulturi morao bi postojati učinkovit program za obučavanje pastora i laika u crkvenom nauku, učeništvu, evangelizaciji, dušobrižništvu i služenju. Ovakvi se programi ne bi smjeli oslanjati na stereotipnu metodologiju, nego se trebaju razvijati kao posljedica mjesne kreativne inicijative na temelju biblijskog predloška.

Kol 1,27.28; Dj 14,23; Tit 1,5.9; Mk 10,42-45; Ef 4,11,12

12.

DUHOVNI SUKOB

Vjerujemo da smo uključeni u stalnu duhovnu borbu s vlastima i silama zla, koje nastoje razoriti Crkvu i spriječiti je u nastojanjima na evangelizaciji svijeta. Znamo da nam se valja opremiti Božjim oružjem kako bismo tu bitku mogli izvojevati duhovnim oružjem istine i molitve. Jer, prepoznajemo djelovanje našeg neprijatelja, ne samo u lažnim ideologijama koje se nalaze izvan

Crkve, nego i unutar Crkve u pojavama lažnih evanđelja kao posljedica izvrtanja Pisma i stavljanja čovjeka na mjesto Boga. Stoga je nužan oprez i odlučno neslaganje s lažju, kako bi se sačuvala biblijska istina. Priznajemo da ni mi sami nismo imuni od svjetovnih misli i djela te ustupanja sekularizmu. Primjerice, premda je pozorno proučavanje brojčanog i duhovnog porasta Crkve opravdano i dragocjeno, ipak smo to ponekad zanemarivali. U drugim slučajevima, poticani željom da osiguramo prihvaćanje Evanđelja, prilagođavali smo evanđeosku poruku, manipulirali svoj slušatelje tehnikom pritisaka, neopravdano postajući zaokupljeni statistikama, čak i služeći se njima na nečastan način. Sve je to plod svjetovnog. Crkvi je mjesto u svijetu, ali svijetu nije mjesto u Crkvi.

Ef 6,12; 2 Kor 4,3.4; Ef 6,11.13-18; 2 Kor 10,3-5; 1 Iv 2,18-26; 4,1-3; Gal 1,6-9; 2 Kor 2,17; 4,2; Iv 17,15

13.

SLOBODA I PROGONSTVO

Dužnost svake Bogom dane vlade je osigurati uvijete mira, pravde i slobode, u kojima će omogućiti Crkvi da sluša Boga, da služi Gospodinu Kristu i propovijeda Evanđelje bez zapreka. Stoga molimo vođe svih zemalja i pozivamo ih da omoguće slobodu misli i savjesti, slobodu vjeroispovijesti i promidžbe religije u skladu s voljom Božjom i Općom deklaracijom o pravima čovjeka. Izražavamo svoju duboku zabrinutost za one koji su nepravedno zatvarani, a osobito za našu braću i sestre koji trpe zbog svjedočanstva za Gospodina Isusa. Obećavamo moliti i djelovati u cilju njihova oslobađanja. Istovremeno odbijamo biti za-

strašeni njihovom sudbinom. Uz pomoć Božju i mi ćemo se usprotiviti svakoj nepravdi i ostati vjerni Evanđelju, pod svaku cijenu. Ne zaboravljamo Isusovu opomenu o tome da su progonstva neizbježna.

1 Tim 1,1-4; Dj 4,19; Kol 3,24; Heb 13,1-3; Lk 4,18;
Gal 5,11; 6,12; Mt 5,10-12; Iv 15,18-21

14.
SNAGA DUHA SVETOGA

Vjerujemo u snagu Duha Svetoga. Otac je poslao svoga Duha da dade svjedočanstvo za svoga Sina. Bez njegovog svjedočanstva naše je beskorisno. Svijest o grijehu, vjera u Krista, novo rođenje i duhovni rast, njegovo su djelo. Pored toga, Duh Sveti je misionarski duh i zato se evangelizacija spontano rađa iz Crkve ispunjene Duhom. Crkva koja nije misijska proturječi samoj sebi i sputava Duh. Evangelizacija svijeta postat će stvarnost tek onda kad Duh obnovi Crkvu u istini i mudrosti, vjeri, svetosti, ljubavi i sili. Stoga pozivamo sve kršćane da mole za prisutnost suverenog Duha Božjeg, kako bi svi njegovi plodovi bili vidljivi u njegovom narodu obogaćujući tako Kristovo Tijelo. Tek tada će Crkva postati korisnim oruđem u Božjim rukama i cijela će zemlja čuti njegov glas.

1 Kor 2,4; Iv 15,26.27; 16,8-11; 1 Kor 12,3; Iv 3,6-8; 2 Kor 3,18;
Iv 7,37-39; 1 Sol 5,19; Dj 1,8; Ps 85,4-7; 67,1-3;
Gal 5,22.23; 1 Kor 12,4-31; Rim 12,3-8

15.

KRISTOV PONOVNI DOLAZAK

Vjerujemo da će se Isus Krist osobno i vidljivo vratiti, silno i slavno, kako bi dovršio spasenje i sud. Ovo obećanje je daljnji poticaj evangelizaciji, jer imamo na umu da razdoblje između Kristova uzašašća i ponovnog dolaska mora biti obilježeno poslanjem Božjeg naroda, kojemu nije dopušteno stati prije svršetka. Također se sjećamo njegovog upozorenja da će ustati lažni učitelji pod Kristovim imenom i lažni proroci kao preteče Antikrista. Zato odbacujemo, kao preuzetan san i plod čovjekove oholosti, utopiju o ostvarenju savršenog društva na ovom svijetu. Kao kršćani pouzdajemo se žudno iščekujemo taj Dan; nova nebesa i novu zemlju gdje će prebivati pravda i gdje će Bog kraljevati zauvijek. U međuvremenu predajemo se u službu Kristu i ljudima, u radosnoj podložnosti njegovoj vlasti sve do kraja života.

Mk 14,62; Heb 9,28; Mk 13,10; Dj 1,8-11; Mt 28,20; Mk 13,21-23; Iv 2,18; 4,1-3; Lk 12,32; Otk 21,1-5; 2 Pt 3,13; Mt 28,18

ZAKLJUČAK

Stoga, u svjetlu naše vjere i odlučnosti, sklapamo ovaj svečani zavjet s Bogom i jedni s drugima, u nakani da molimo, planiramo i radimo zajedno na evangelizaciji cijeloga svijeta. Pozivamo i druge da nam se u tome pridruže. Neka nam Bog pomogne svojom milošću i na svoju slavu kako bismo ostali vjerni ovome zavjetu! Amen, aleluja!

Međunarodni kongres za evangelizaciju svijeta,
Lausanne, Švicarska, srpanj 1974. godine

MANILSKI PROGLAS

DVADESET JEDNA POTVRDA *MANILSKOG PROGLASA*

1. Potvrđujemo svoju kontinuiranu predanost Lausannskom zavjetu kao temelju naše suradnje u Lausannskom pokretu.

2. Potvrđujemo da nam je Bog u Svetom pismu Staroga i Novoga zavjeta dao autoritativnu objavu svoga karaktera i volje, svojih otkupiteljskih djela i njihovo značenje, te nalog za misiju.

3. Potvrđujemo da je biblijsko evanđelje Božja trajna poruka našemu svijetu i odlučujemo braniti, naviještati i ostvariti ga.

4. Potvrđujemo da su ljudi, iako stvoreni na Božju sliku, grješni i krivi, te izgubljeni bez Krista: ta istina neminovno prethodi evanđelju.

5. Potvrđujemo da je povijesni Isus i proslavljeni Krist jedna te ista osoba, i da je taj Isus Krist apsolutno jedinstven, jer je on sam utjelovljeni Bog, onaj koji je ponio naše grijehe, pobjednik nad smrću i nadolazeći sudac.

6. Potvrđujemo da je na križu Isus Krist bio umjesto nas, ponio naše grijehe i umro za nas; te jedino radi toga Bog voljno oprašta onima koji se pokaju i povjeruju.

7. Potvrđujemo da druge religije i ideologije nisu alternativni putovi do Boga te da ljudska duhovnost, ako ju Krist nije otkupio, ne vodi do Boga, već u osudu, jer je Krist jedini Put.

8. Potvrđujemo da moramo vidljivo pokazivati Božju ljubav brinući za one kojima je uskraćena pravda, dostojanstvo, hrana i utočište.

9. Potvrđujemo da naviještanje Božjega kraljevstva pravde i mira zahtijeva obznanjivanje svih nepravda i potlačivanja, kako osobnih tako i društvenih; nećemo ustuknuti od tog proročkog svjedočenja.

10. Potvrđujemo da je svjedočanstvo Duha Svetoga o Kristu nužno za evangelizaciju; bez tog nadnaravnog djela nije moguće ni novo rođenje ni nov život.

11. Potvrđujemo da duhovna borba zahtijeva duhovna oružja; jednako moramo propovijedati Riječ u sili Duha i postojano moliti da možemo izvojevati Kristovu pobjedu nad zlim silama i poglavarstvima.

12. Potvrđujemo da je Bog čitavoj Crkvi i svakom njezinom članu povjerio zadatak obznanjivanja Krista po svemu svijetu; čeznemo vidjeti sve laike i ordinirane ljude mobilizirane i obučene za taj zadatak.

13. Potvrđujemo da mi koji se nazivamo udovima Tijela Kristova moramo u svom zajedništvu nadilaziti rasne, spolne i staleške prepreke.

14. Potvrđujemo da su darovi Duha dodijeljeni svim ljudima, ženama i muškarcima, te da se njihovo partnerstvo u evangelizaciji mora prihvatiti radi općeg dobra.

15. Potvrđujemo da mi koji naviještamo evanđelje moramo ga pokazivati primjerom, svetim i ljubavlju ispunjenim življenjem; u suprotnom naše svjedočanstvo gubi vjerodostojnost.

16. Potvrđujemo da se svaka kršćanska zajednica mora okrenuti prema svom lokalnom društvu evangelizacijskim svjedočenjem i milosrdnim služenjem.

17. Potvrđujemo nužnu potrebu da crkve, misijske i druge kršćanske organizacije surađuju u evangelizaciji i društvenom djelovanju, odbacujući natjecanje i izbjegavajući oponašanje.

18. Potvrđujemo svoju dužnost proučavanja društva u kojemu živimo, radi razumijevanja njegovih struktura, vrijednosti i potreba, te razvijanja odgovarajuće misijske strategije.

19. Potvrđujemo da je evangelizacija svijeta nužna i da je moguće zahvaćanje naroda nedosegnutih evanđeljem. Stoga odlučujemo da ćemo se s novim elanom tijekom posljednjeg desetljeća dvadesetoga stoljeća posvetiti tim zadacima.

20. Potvrđujemo svoju solidarnost s onima koji trpe radi evanđelja, i pazit ćemo da i sami budemo spremni za tu mogućnost. Posvuda ćemo nastojati promicati vjersku i političku slobodu.

21. Potvrđujemo da Bog poziva cijelu Crkvu da čitavom svijetu prenese potpuno evanđelje. Stoga odlučujemo naviještati evanđelje vjerno, uporno i požrtvovno dok on ne dođe.

MANILSKI PROGLAS

A.
POTPUNO EVANĐELJE

Evanđelje je radosna vijest o Božjem spasenju od sile zla, uspostavljanju njegova vječnog kraljevstva i njegove konačne pobjede nad svime što se protivi njegovoj svrsi. U svojoj ljubavi Bog je ovo naumio učiniti prije nego li je postao svijet i utjecao na njegov oslobađajući plan nad grijehom, smrću i sudom kroz smrt našega Gospodina Isusa Krista. Krist je taj koji nas čini slobodnima i ujedinjuje nas u svom otkupljenom zajedništvu.

Kol 2,15; 1 Kor 15,24-28; Ef 1,4; Kol 1,19; Tit 2,14

1.
NAŠA LJUDSKA NEVOLJA

Obvezni smo propovijedati potpuno evanđelje, to jest, biblijsko evanđelje u njegovoj punini. Da bismo to činili trebamo razumjeti zašto je evanđelje potrebno ljudskim bićima.

Ljudi i žene imaju istinsko dostojanstvo i vrijednost jer su stvoreni na sliku Božju da bi ga poznavali, voljeli i služili mu. No kroz grijeh je svaki dio njihove ljudskosti izopačen. Ljudska su bića postala egoistična, buntovnici koji misle samo na sebe, koji ne vole Boga ni bližnjega kao što bi trebali. Posljedično, otuđeni su i od svoga Stvoritelja i od ostatka njegova stvorenja, što je osnovni uzrok bola, smetenosti i usamljenosti od koje mnogi ljudi danas pate.

Grijeh također često izbija u protudruštvenom ponašanju, u nasilnom iskorištavanju drugih, te u iscrpljivanju zemaljskih resursa nad kojima je Bog postavio ljude i žene kao svoje upravitelje. Čovječanstvo je, nedvojbeno, krivo i na širokom je putu koji vodi uništenju.

Iako je Božja slika u ljudskim bićima iskrivljena, ona su još uvijek sposobna za ljubav i razvijanje odnosa, plemenita djela i divnu umjetnost. Pa ipak, čak je i najizvrsnije ljudsko postignuće ozbiljno nagrđeno i nikome ne može omogućiti da uđe u Božju prisutnost. Ljudi i žene su, također, i duhovna bića, no duhovna praksa i tehnike za samopomoć mogu u najboljem slučaju samo ublažiti potrebe koje osjećamo; ne mogu dotaknuti ozbiljnu stvarnost grijeha, krivnje i suda. Ni ljudska religija, ni ljudska pravednost, ni sociopolitički programi ne mogu spasiti ljude. Nikakvo samospasenje nije moguće. Prepuštena samima sebi, ljudska su bića zauvijek izgubljena.

Stoga odbacujemo lažna evanđelja koja poriču ljudski grijeh, božanski sud, božanskost i utjelovljenje Isusa Krista, te neophodnost križa i uskrsnuća. Također odbacujemo poluevanđelja, koja umanjuju grijeh i zamjenjuju Božju milost ljudskim samodoprinosom. Priznajemo da smo i sami ponekad umanjivali vrijednost evanđelja. No odlučujemo u svom naviještanju evanđelja prisjećati se Božjih radikalnih dijagnoza i njegova jednako radikalnog lijeka.

Dj 2,27; Post 1,26.27; Rim 3,9-18; 2 Tim 3,2-4; Post 1,26.28; 2,15;
Rim 1,20; 2,1; 3,19; Mt 7,13; 5,46; 352 7,11; 1 Tim 6,16;
Dj 17,22-31; Rim 3,20; Ef 2,1-3; Gal 1,6-9;
2 Kor 11,2-4; 1 Iv 2,22.23;
4,1-3; 1 Kor 15,3.4;
Jr 6,14; 8,11

2.

RADOSNA VIJEST ZA DANAS

Radujemo se što nas živi Bog nije prepustio našoj izgubljenosti i očaju. U svojoj je ljubavi došao po nas po Isusu Kristu kako bi nas izbavio i obnovio. Stoga se radosna vijest usredotočuje na povijesnu osobu Isusa koji je došao naviještajući Božje kraljevstvo i živeći život poniznog služenja, koji je umro za nas, postao grijehom i prokletstvom umjesto nas, te kojega je Bog opravdao uskrsnuvši ga od mrtvih. Onima koji se pokaju i vjeruju u Krista, Bog jamči udio u novome stvorenju. On nam daje nov život, koji uključuje oproštenje naših grijeha i prebivajuću, preobražavajuću silu njegova Duha. On nas prihvaća u svoje novo društvo, koje se sastoji od ljudi raznih rasa, naroda i kultura. Obećava nam da ćemo jednoga dana ući u njegov novi svijet, u kojemu će zlo biti uništeno, priroda obnovljena, a Bog će vladati zauvijek.

Ta se radosna vijest mora odvažno naviještati, gdje god je to moguće, u crkvi i u javnim dvoranama, na radiju i televiziji te na otvorenom, zato što je Božja sila za spasenje, a mi smo obvezni obznaniti ju. U svom propovijedanju moramo vjerno naviještati istinu koju je Bog objavio u Bibliji i revno je nastojati prenijeti u svoj kontekst.

Također potvrđujemo da je apologetika, to jest *obrana i potvrda evanđelja* integralna za biblijsko razumijevanje misije i bitna za djelotvorno svjedočenje u suvremenom svijetu. Pavao je *raspravljao* s ljudima na temelju Pisma, s namjerom *uvjeravanja* u istinu evanđelja. I mi moramo tako. Zapravo, svi kršćani trebaju biti spremni dati razlog nade koja je u njima.

Ponovno smo se suočili s Lukinim naglaskom da je evanđelje radosna vijest za siromašne i upitali se što to znači većini svjetskog

stanovništva koja je tlačena, trpi i oskudijeva. Podsjetili smo se da zakon, proroci i mudrosne knjige te Isusovo učenje i služba ističu Božju brigu za materijalno siromašne i našu nasljednu dužnost da ih štitimo i skrbimo za njih. Pismo također govori o duhovnim siromasima koji traže milosrđe jedino od Boga. Evanđelje dolazi kao radosna vijest i jednima i drugima. Duhovno siromašni, koji se, bez obzira na svoje ekonomske okolnosti, ponize pred Bogom, po vjeri primaju besplatan dar spasenja. Nema drugog puta po kojemu bi netko mogao ući u kraljevstvo Božje. Uz to, materijalno siromašni i nemoćni primaju kao Božja djeca novo dostojanstvo i ljubav braće i sestara koji im nastoje pomoći u oslobađanju od svega što ih ponižava i tlači.

Kajemo se za svako zanemarivanje Božje istine u Pismu te odlučujemo naviještati ju i braniti. Također se kajemo što smo bili ravnodušni prema položaju siromašnih, i što smo pokazivali pristranost prema bogatima, i odlučujemo slijediti Isusa u propovijedanju radosne vijesti svim ljudima i riječju i djelom.

Ef 22,4; Lk 10; 15; 19; Dj 8,35; Mk 1,14.15; 2 Kor 5,21; Gal 3,13; Dj 2,23.24; 2 Kor 5,17; Dj 2,38.39; Ef 2,11-19; Otk 21,1-5; 22,1-5; Ef 6,19.20; 2 Tim 4,2; Rim 1,14-16; Jr 23,28; Fil 1,7; Dj 18,4; 19,8-9; 2 Kor 5,11; 1 Pt 3,15; Lk 4,18; 6,20; 7,22; Pnz 15,7-11; Am 2,6.7; Zah 7,8-10; Izr 21,13; Sef 3,12; Mt 5,3; Mk 10,15; 1 Iv 3,1; Dj 2,44.45; 4,32-35

3.
JEDINSTVENOST ISUSA KRISTA

Pozvani smo naviještati Krista u sve više pluralističkom svijetu. Dolazi do oživljavanja starih vjera i nastajanja novih. I u prvom je stoljeću bilo *mnogo bogova i mnogo gospodara*. A ipak, apostoli su odvažno potvrđivali Kristovu jedinstvenost, nužnost i središnjost. I mi to moramo činiti.

Budući da su ljudi i žene stvoreni na sliku Božju i vide u stvorenju obilježja njegova Stvoritelja, i nastale religije ponekad sadrže elemente istine i ljepote. Međutim, one nisu alternativna evanđelju. Budući da su ljudska bića grješna, a *sav je svijet u vlasti zloga*, čak i religiozni ljudi trebaju Kristovo otkupljenje. Prema tome, mi nemamo ovlasti reći da se spasenje može naći izvan Krista ili bez jasnog prihvaćanja njegova djela po vjeri.

Ponekad se smatra da na temelju Božjega saveza s Abrahamom židovski narod ne treba priznati Isusa za svog Mesiju. Mi potvrđujemo da ga oni trebaju, kao i svi drugi. Odstupanje od novozavjetnoga modela donošenja evanđelja *najprije Židovima* bio bi oblik antisemitizma i nelojalnost Kristu. Stoga odbacujemo tezu da Židovi imaju svoj vlastiti savez koji čini vjeru u Isusa nepotrebnom.

Ono što nas ujedinjuje su zajednička uvjerenja o Isusu Kristu. Priznajemo ga kao vječnoga Sina Božjega koji je postao potpuno čovjek ostavši istovremeno potpuno božanski, koji je bio naša zamjena na križu, ponijevši naše grijehe i umrijevši umjesto nas, zamijenivši svoju pravednost za našu nepravednost, koji je pobjedonosno uskrsnuo u preobraženom tijelu i koji će se vratiti u slavi suditi svijetu. Jedino je on utjelovljeni Sin, Spasitelj, Gospodar i Sudac, i jedino je on, zajedno s Ocem i Duhom, dostojan štovanja, vjere i poslušnosti svih ljudi. Postoji samo jedno evanđelje, jer postoji samo jedan Krist, koji je zbog svoje smrti i uskrsnuća jedini put spasenja. Stoga, odbacujemo i relativizam koji smatra sve reli-

gije i duhovnosti jednako vrijednim pristupima Bogu, i sinkretizam koji pokušava pomiješati vjeru u Krista s drugim vjerama.

Nadalje, budući da je Bog uzdigao Isusa na najviše mjesto, kako bi ga svatko priznao, to je i naša želja. Potaknuti Kristovom ljubavlju, moramo biti poslušni Kristovom Velikom poslanju i voljeti njegove izgubljene ovce. Posebice smo motivirani *ljubomorom* prema njegovom svetom imenu, i čeznemo vidjeti kako prima čast i slavu koje mu pripadaju.

U prošlosti smo ponekad bili krivi što smo prema sljedbenicima drugih vjera zauzimali stavove neznanja, arogancije, nepoštovanja i čak neprijateljstva. Kajemo se zbog toga. Ipak, odlučni smo pozitivno i beskompromisno svjedočiti jedinstvenost našega Gospodina, u njegovu življenju, smrti i uskrsnuću, u svim aspektima našega evangelizacijskog djelovanja, uključujući i međureligijski dijalog.

1 Kor 8,5; Ps 19,1-6; Rim 1,19.20; Dj 17,28; 1 Iv 5,19; Dj 10,1.2; 11,14.18; 15,8-9; Iv 14,6; Post 12,1-3; 17,1.2; Rim 3,9; 10,12; Dj 13,46; Rim 1,16; 2,9.10; Dj 13,38.39; Iv 1,1.14.18; Rim 1,3.4; 1 Pt 2,24; 1 Kor 15,3; 2 Kor 5,21; 1 Kor 15,1-11; Mt 25,31.32; Dj 17,30.31; Otk 5,11-14; Dj 4,12; Fil 2,9-11; 2 Kor 5,14; Mt 28,19.20; Iv 10,11.16; 2 Kor 11,16; 2 Kor 11,2.3; 1 Tim 2,5-7

4.
EVANĐELJE I DRUŠTVENA ODGOVORNOST

Autentično evanđelje mora se odražavati u promijenjenom životu muškaraca i žena. Kad naviještamo Božju ljubav moramo slu-

žiti u ljubavi, kad propovijedamo Božje kraljevstvo moramo ispunjavati njegove zahtjeve za pravdom i mirom.

Evangelizacija je primarna jer je naš prioritet evanđelje, da svi ljudi mogu imati mogućnost primiti Isusa Krista za svog Gospodina i Spasitelja. Štoviše, ne samo da je Isus naviještao kraljevstvo Božje, već je očitovao njegov dolazak djelima milosrđa i moći. I mi smo danas pozvani ujediniti riječi i djela. Pozvani smo u duhu poniznosti propovijedati i poučavati, služiti bolesnima, hraniti gladne, skrbiti za zatvorenike, pomagati nemoćnima i ugroženima, te oslobađati potlačene. Prepoznajući raznolikost duhovnih darova, poziva i konteksta, potvrđujemo da su dobra vijest i dobra djela neodvojiva.

Naviještanje Božjega kraljevstva nužno zahtijeva proročko odbacivanje svega što nije u skladu s njim. Između zala koje ne odobravamo su nasilje, uključujući i institucionalizirano nasilje, politička pokvarenost, svi oblici iskorištavanja ljudi i zemlje, podrivanje obitelji, pobačaj na zahtjev, raspačavanje droge i kršenje ljudskih prava. U našoj skrbi za siromašne pogađa nas problem zaduženosti u dvije trećine svijeta. Zgroženi smo, također, neljudskim uvjetima u kojima žive milijuni ljudi stvoreni na sliku Božju kao i mi.

Naša postojana predanost društvenom djelovanju nije zamjenjivanje kraljevstva Božjega s kristijaniziranim društvom. Naprotiv, ono je priznavanje da biblijsko evanđelje ima neizbježne društvene implikacije. Prava misija uvijek treba biti konkretizirana. Ono zahtijeva ponizno ulaženje u svjetove pojedinih ljudi, poistovjećivanje s njihovom društvenom stvarnošću, njihovom tugom i patnjom, te njihovim borbama za pravdu protiv tlačiteljskih sila. Ovo se ne može postići bez osobnih žrtvi.

Kajemo se što nas je ograničenost naše skrbi i vizije često sprječavala u naviještanju gospodstva Isusa Krista nad sveukupnim životom, privatnim i javnim, lokalnim i globalnim. Odlučujemo poslušati njegovu zapovijed *tražite najprije kraljevstvo Božje i njegovu pravednost*.

1 Sol 1,6-10; 1 Iv 3,17; Rim 14,17; Rim 10,14; Mt 12,28; 1 Iv 3,18; mt 25,34-46; Dj 6,1-4; Rim 12,4-8; Mt 5,16; Jr 22,1-5; 11-17; 23,5-6; Am 1,1-2.8; Iz 59; Lev 25; Job 24,1-12; Ef 2,8-10; Iv 17,18; 20,21; Fil 2,5-8; Dj 10,36; Mt 6,33

B.

SVA CRKVA

Sva crkva treba naviještati evanđelje. Sav je Božji narod pozvan sudjelovati u evangelizacijskom zadatku. No ipak, bez Božjega Duha Svetoga sav bi njegov napor bio besplodan.

5.

BOG JE EVANGELIZATOR

Sveto pismo tvrdi da je sam Bog glavni evangelizator. Jer Duh je Božji Duh istine, ljubavi, svetosti i sile, a evangelizacija je nemoguća bez njega. On je taj koji pomazuje poslanika, potvrđuje riječ, priprema slušatelja, osvjedočuje grješnika, prosvjetljuje slijepoga, daje život mrtvome, omogućava nam da se možemo pokajati i vjerovati, pridružuje nas Tijelu Kristovom, potvrđuje nam da smo djeca Božja, vodi nas prema kristolikom karakteru i službi, te nas šalje van da budemo Kristovi svjedoci. Glavni zadatak Duha Svetoga u svemu ovome je proslaviti Isusa Krista pokazujući nam ga i oblikujući ga u nama.

Svako evangeliziranje uključuje duhovnu borbu s poglavarstvima i silama zla, u kojoj samo duhovno oružje može nadvladati, posebice Riječ i Duh, s molitvom. Stoga pozivamo kršćane da budu marljivi u svojim molitvama za obnovu crkve i za evangeliziranje svijeta.

Svako pravo obraćenje uključuje iskustvo sile, u kojemu se očituje vrhovni autoritet Isusa Krista. Nema većeg čuda od ovoga, u kojemu vjernik biva oslobođen od ropstva sotone i grijeha, straha i ispraznosti, tame i smrti. Iako su Isusova čuda bila osobita, budući da su bila znaci njegova mesijanstva i anticipacije savršenoga kraljevstva kad će mu se podrediti sva priroda, nemamo slobodu danas ograničavati silu živog Stvoritelja. Odbacujemo i skepticizam koji niječe čuda i samouvjerenost koja ih zahtijeva; i bojazan koja se kloni punine Duha i trijumfalizam što se kloni slabosti u kojoj se Kristova moć savršeno očituje.

Kajemo se za sve samodostatne pokušaje, kako evangeliziranja u vlastitoj snazi, tako i određivanja Duhu Svetomu što da radi. Odlučujemo da u budućnosti nećemo *žalostiti* ili *gasiti* Duha, već nastojati širiti radosnu vijest *u snazi, u Duhu Svetome i mnogostrukoj punini.*

2 Kor 5,20; Iv 15,26.27; Lk 4,18; 1 Kor 2,4; Iv 16,8-11; 1 Kor 12,3, 13; Ef 2,5; Rim 8,16; Gal 5,22.23; Dj 1,8; Iv16,14; Gal 4,19; Ef 6,10-12; 2 Kor 10,3-5; Ef 6,17-20; 2 Sol 3,1; Dj 26,17.18; 1 Sol 1,9-10; Kol 1,13.14; Iv 2,11; 20,30.31; Iv 11,25; 1 Kor 15,20-28; Jr 32,17; 2 Tim 1,7; 2 Kor 12,9.10; Jr 17,5; Ef 4,30; 1 Sol 5,19; 1 Sol 1,5

6.
LJUDSKO SVJEDOČANSTVO

Bog kao evangelizator daje svojim ljudima povlasticu da budu njegovi *suradnici*. Jer, iako bez njega ne možemo svjedočiti, on obično izabire svjedočiti kroz nas. On poziva samo neke da budu evangelizatori, misionari ili pastori, a poziva svoju čitavu crkvu i svakoga njezinog člana da budu njegovi svjedoci.

Povlašteni zadatak pastora i učitelja je voditi Božji narod (laos) ka zrelosti i opremiti ih za službu. Pastori ne smiju svojatati službe, već ih naprotiv umnožavati, potičući druge da koriste svoje darove i obučavajući učenike kako bi obučavali učenike. Dominiranje svećenstva nad laicima bilo je veliko zlo u povijesti crkve. Ono oduzima i laicima i svećenstvu uloge koje im je Bog odredio, dovodi do raskola među svećenstvom, oslabljuje crkvu i sprječava širenje evanđelja. Povrh toga, ono je u osnovi nebiblijsko. Mi, dakle, koji smo stoljećima insistirali na *svećenstvu svih svetih*, sada također inzistiramo na službi svih vjernika.

Sa zahvalnošću prepoznajemo da djeca i mladi svojim oduševljenjem i vjerom obogaćuju crkveno štovanje i evangeliziranje. Trebamo ih obučiti u disciplini i evangelizaciji kako bi mogli dosegnuti svoju generaciju za Krista.

Bog je stvorio na svoju sliku jednako muškarce i žene, prihvaća ih jednako u Kristu, te je izlio svoga Duha na svako tijelo, kako na sinove, tako i na kćeri. Uz to, budući da Duh Sveti daje svoje darove ženama jednako kao i ljudima, mora im se dati mogućnost prakticiranja primljenih darova. Uvažavamo njihovu prepoznatljivu reputaciju u povijesti misije i uvjereni smo da Bog i danas poziva žene za iste uloge. Iako se nismo u potpunosti složili oko toga kakve oblike treba zauzeti njihovo vodstvo, suglasni smo oko partnerstva u evangeliziranju svijeta koje je Bog namijenio i ljudima i

ženama. Dakle, i jednima i drugima treba omogućiti odgovarajuću obuku.

Laičko svjedočenje, i ljudi i žena, odvija se ne samo kroz lokalnu crkvu (vidi 8. odlomak), već i kroz prijateljstva, u domu i na poslu. Čak i beskućnici ili nezaposleni sudjeluju u pozivu da budu svjedoci.

Naša prva odgovornost je svjedočiti svojim prijateljima, rodbini, susjedima i kolegama. Kućno evangeliziranje se također podrazumijeva, kako za bračne parove, tako i za samce. Ne samo da kršćanski dom treba promicati Božje standarde za brak, spolnost i obitelj, te pružati utočište ljubavi i mira napaćenim ljudima, već bi se i susjedi koji inače ne odlaze u crkvu, trebali osjećati ugodno u domu, čak i kada se razgovara o evanđelju.

Drugi kontekst za laičko svjedočenje je radno mjesto, jer upravo tamo većina kršćana provodi barem pola svog radnog vremena, a posao je božanski poziv. Kršćani mogu promicati Krista riječima svojih usta, svojom postojanom marljivošću, poštenjem i pažljivošću, svojom brigom za pravdu na radnome mjestu, a posebice ako drugi mogu vidjeti iz kvalitete njihova svakodnevnog rada da to čine na slavu Boga.

Kajemo se za sudjelovanje u obeshrabrivanju laičke službe, posebice žena i mladih. Odlučujemo u budućnosti poticati sve Kristove sljedbenike da zauzmu svoje mjesto, s pravom i prirodno, kao njegovi svjedoci. Jer, istinsko evangeliziranje proizlazi iz srca prepunog ljubavi za Krista. Upravo zato pripada svim njegovim ljudima, bez iznimke.

2 Kor 6,1; Dj 8,26-39; 14,27; Ef 4,11; Dj 13,1-3; Dj 1,8; 8,1.4; 1 Kor 1,28; Ef 4,7; 4,11-12; Mt 28,19; 2 Tim 2,2; 1 Sol 5,12-15; 1 Kor 12,4-7; Mt 21,15.16; 1 Tim 4,12; Post 1,26.27; Gal 3,28; Dj 2,17-18; 1 Pt 4,10; Rim 16,1-6.12; Fil 4,2.3; Mk 5,18-20; Lk 5,27-32; Dj 28,30.31; Dj 10,24.33; 18,7.8; 24-26; 1 Kor 7,17-24; Tit 2,9.10; Kol 4,1; Kol 3,17.23.24; Dj 4,20

7.

INTEGRITET SVJEDOKA

Ništa ne promiče evanđelje jasnije od promijenjenoga života, i ništa ga ne ozloglašava više od osobne nepostojanosti. Pozvani smo vladati se na način koji je dostojan Kristova evanđelja, čak ga *krasiti*, povećavajući njegovu ljepotu svetim življenjem. Jer svijet koji nas promatra s pravom traži očigledne dokaze za izjave koje Kristovi učenici daju za njega. Snažan dokaz je naš integritet.

Naš navještaj da je Krist umro kako bi nas doveo Bogu dopada se ljudima koji su duhovno žedni, no neće nam vjerovati ako im ne pružimo dokaz osobnog poznavanja živoga Boga, ili ako našem javnom štovanju nedostaje stvarnost i relevantnost.

Naša poruka da Krist izmiruje međusobno otuđene ljude doima se stvarnom samo ako je vidljivo da volimo jedni druge i opraštamo jedni drugima, služimo drugima u poniznosti, i nastojimo dosegnuti i one izvan našega društva sućutnom, požrtvovnom službom potrebitima.

Izazov koji stavljamo pred druge da se odreknu samih sebe, uzmu svoj križ i slijede Krista, bit će uvjerljiv samo ako smo i sami umrli sebičnim ambicijama, nepoštenju i pohlepi, te živimo jednostavnim, zadovoljnim i darežljivim življenjem.

Ne odobravamo propuste u kršćanskoj postojanosti koje vidimo i kod kršćana i kod crkava: materijalna pohlepa, profesionalan ponos i rivalstvo, natjecanje u kršćanskoj službi, ljubomora mlađih vođa, misionarski paternalizam, nedostatak uzajamne odgovornosti, spuštanje kršćanskih standarda na području seksualnosti, te rasnu, društvenu i spolnu diskriminaciju. Sve je to svjetovnost koja dopušta prevladavajućoj kulturi potkopati crkvu umjesto da crkva postavlja izazove i mijenja kulturu. Duboko smo posramljeni vre-

mena kada smo, kao pojedinci i u svojim kršćanskim zajednicama, potvrđivali Krista riječima, ali ga nijekali djelom. Naša nepostojanost oduzima vjerodostojnost našem svjedočenju. Priznajemo svoje postojane borbe i neuspjehe. No također odlučujemo Božjom milošću graditi integritet u sebi i u crkvi.

2 Kor 6,3.4; Fil 1,27; Tit 2,10; Kol 4,5.6; Izr 11,3; 1 Pt 3,18; 1 Iv 1,5.6; 1 Kor 14,25-26; Ef 2,14-18; Ef 4,31-5,2; Gal 5,13; Lk 10,29-37; Mk 8,34; Mt 6,19-21,31-33; 1 Tim 6,6-10.17.18; Dj 5,1-11; Fil 1,15-17; 1 Kor 5,1-3; Jak 2,1-4; 1 Iv 2,15-17; Mt 5,13; Mt 7,21-23; 1 Iv 2,4; Ef 4,1

8.

MJESNA CRKVA

Svaka je kršćanska zajednica mjesni odraz Kristova Tijela i ima iste odgovornosti. Ona je i *sveto svećenstvo* koje prinosi Bogu duhovne žrtve štovanja i *sveti puk* koji pronosi svjedočenjem njegovo veličanstvo. Crkva je, dakle, zajednica koja štuje i svjedoči, koja se sastaje i raspršuje, koja je pozvana i poslana. Štovanje i svjedočenje su nedjeljivi.

Vjerujemo da mjesna zajednica ima primarnu odgovornost širenja evanđelja. Pismo prikazuje ovo kao razvoj: *naše je evanđelje došlo do vas*, a zatim je *otišlo od vas*. Na taj način evanđelje stvara crkvu koja širi evanđelje, što stvara još više crkava u neprekidnoj lančanoj reakciji. Štoviše, ono što Pismo uči, strategija potvrđuje. Svaka mjesna crkva mora evangelizirati područje na kojemu se nalazi, i ima resurse da to učini.

Potičemo svaku zajednicu na redovito vjersko obrazovanje ne samo vlastitoga članstva, već i društva sa svim pojedinostima, kako bi razvila odgovarajuće strategije za misiju. Možda će njezini članovi odlučiti organizirati obilazak čitavog područja, kako bi proželi za Krista određeno mjesto na kojem se sastaju ljudi, dogo-

vorili niz evangelizacijskih sastanaka, predavanja ili koncerata, radili sa siromašnima ili utemeljili novu crkvu u susjednoj općini ili naselju. Istovremeno, ne smiju zaboraviti crkveni globalni zadatak. Crkva koja šalje misionare ne smije zanemariti svoje područje, a crkva koja evangelizira svoje susjedstvo ne smije zanemariti ostatak svijeta.

U svemu ovome zajednice i denominacije trebaju, tamo gdje je to moguće, raditi s drugim zajednicama, nastojeći natjecateljski duh zamijeniti duhom suradnje. Crkve također trebaju surađivati s paracrkvenim organizaciama, posebice u evangelizaciji, učeništvu i socijalnom služenju jer su takve djelatnosti dio Kristova Tijela i imaju vrijednu, specijaliziranu stručnost od koje crkva može imati veliku korist.

Bog je namijenio da crkva bude znak njegova kraljevstva, to jest, pokazatelj o tome kako izgleda ljudsko društvo kada dolazi pod njegovu vladavinu pravednosti i mira. Kako za pojedince, tako i za crkve, evanđelje mora biti proživljeno ako ga želimo djelotvorno pronositi. Nevidljivi se Bog danas objavljuje po našoj ljubavi jednih za druge, posebice kada se zajedništvo odražava u malim grupama, i kada nadilazi rasne, staleške, spolne i dobne razlike koje dijele druge društvene zajednice.

Duboko se kajemo što su mnoge naše zajednice okrenute prema sebi, uređene za održavanje umjesto za misiju, ili zaokupljene crkvenim aktivnostima na štetu svjedočenja. Odlučujemo usmjeriti svoje crkve iznutra prema van, kako bi sudjelovale u postojanom dosezanju ljudi, dok im Gospodin ne pribroji svakodnevno one koji se spašavaju.

1 Kor 12,27; 1 Pt 2,5.9; Iv 17,6.9.11.18; Fil 2,14-16; 1 Sol 5,8; Dj 19,9.10; Kol 1,3 8; Dj 13,1-3; 14,26-28; Fil 1,27; Lk 12,32; Rim 14,17; 1 Sol 1,8-10; 1 Iv 4,12; Iv 13,34.35; 17,21.23; Gal 3,28; Kol 3,11; Dj 2,47

9.

SURADNJA U EVANGELIZACIJI

Evangelizacija i jedinstvo u Novome zavjetu blisko su povezani. Isus je molio da jedinstvo njegova naroda odražava njegovo jedinstvo s Ocem, kako bi svijet mogao vjerovati u njega, a Pavao potiče Filipljane da se *jednodušno zajednički bore za evanđeosku vjeru*. Za razliku od ove biblijske vizije, posramljeni smo zbog sumnji i suparništva, dogmatizma u nebitnim stvarima, borbi za prevlast i izgrađivanja vlastitih kraljevstava koje narušavaju naše evangelizacijsko svjedočanstvo. Potvrđujemo da je suradnja u evangelizaciji nužna, najprije zato što je Božja volja, a onda i zato što evanđelje pomirenja gubi na snazi zbog našeg nejedinstva, te zato što, ako želimo uopće izvršiti zadatak evangeliziranja, moramo se zajednički uključiti u njegovo ostvarenje.

Suradnja znači pronaći jedinstvo u različitosti. To uključuje zajednički rad ljudi različitih temperamenata, poziva i kultura, nacionalnih crkava i misijskih agencija, svih uzrasta i obaju spolova.

Odlučni smo jednom zauvijek staviti iza sebe, kao otrežnjenje iz kolonijalne prošlosti, pojednostavljeno razlikovanje između zapadnih zemalja koje šalju misionare i zemalja Istočne Europe i Trećeg svijeta koje primaju misionare. Velika nova činjenica našega doba je internacionalizacija misije. Ne samo da sada velika većina evanđeoskih kršćana nisu zapadnjaci, već će broj misionara iz Trećega svijeta uskoro nadmašiti one sa Zapada. Vjerujemo da misijski timovi koji imaju različitu narav, no isto srce i um, snažno svjedoče o Božjoj milosti.

Kada kažemo *čitava crkva* time ne tvrdimo da su univerzalna crkva i evanđeosko kršćanstvo jedno te isto. Jer priznajemo da postoje mnoge crkve koje nisu dio evanđeoskoga pokreta. Stavovi

evanđeoskih kršćana prema Katoličkoj i pravoslavnim crkvama razlikuju se u velikoj mjeri. Neki se evanđeoski kršćani mole, razgovaraju, proučavaju Sveto pismo i djeluju zajedno s tim crkvama. Drugi se snažno protive bilo kakvom obliku dijaloga ili suradnje s njima. Svi su svjesni da među nama postoje ozbiljne teološke razlike. Gdje god je to prikladno i sve dok se ne kompromitira biblijska istina, može se surađivati na područjima kao što je prevođenje Biblije, proučavanje suvremenih teoloških i etičkih pitanja, društvenog rada i političkog djelovanja. No ipak želimo jasno istaknuti da zdrava evangelizacija zahtijeva zdravu posvećenost biblijskom evanđelju.

Neki su od nas članovi crkava koje pripadaju Svjetskom savezu crkava i vjeruju da je pozitivno, a ipak kritičko sudjelovanje u njegovu radu naša kršćanska dužnost. Drugi pak među nama nisu povezani sa Svjetskim savezom crkava. Svi potičemo Svjetski savez crkava da usvoji dosljedno shvaćanje evangelizacije.

Priznajemo svoj dio odgovornosti za rascjepkanost Kristova Tijela, što je veliki kamen spoticanja u evangelizaciji svijeta. Odlučujemo nastaviti tražiti ono jedinstvo u istini za koje je Isus molio. Uvjereni smo da je pravi put prema užoj suradnji otvoreni i strpljivi dijalog na temelju Biblije sa svima koji dijele našu zabrinutost. Ovome se radosno posvećujemo.

Iv 17,20, 21; Fil 1,27; Fil 1,15, 17; 2,3.4; Rim 14,1-15,2; Fil 1,3-5; Ef 2,14-16; 4,1-6; Ef 4,6.7; Dj 20,4; Iv 17,11, 20-23

C.
CIJELI SVIJET

Potpuno je evanđelje povjereno cijeloj crkvi kako bi moglo biti obznanjeno po čitavom svijetu. Neophodno nam je, dakle, razumjeti svijet u koji smo poslani.

Mt 16,15

10.
SUVREMENI SVIJET

Evangelizacija se odvija u kontekstu, a ne u praznom prostoru. Mora se održavati pažljiva ravnoteža između evanđelja i konteksta. Moramo razumjeti kontekst kako bi u njemu mogli djelovati, no ne smijemo dopustiti da kontekst iskrivi evanđelje.

U svezi s tim zabrinuti smo zbog utjecaja *moderne* kao nadolazeće svjetske kulture proizišle iz industrijalizacije s njezinom tehnologijom te iz urbanizacije i njezina ekonomskog poretka. Udruženi, ti čimbenici stvaraju okruženje koje značajno oblikuje način na koji promatramo naš svijet. Uz to, sekularizacija je razorila vjeru prikazavši Boga i nadnaravno beznačajnima; urbanizacija je mnogima dehumanizirala život; masmediji su doprinijeli obezvrjeđivanju istine i autoriteta, zamijenivši riječ slikom. U kombinaciji, te posljedice moderne iskrivljuju poruku koju mnogi propovijedaju i podrivaju njihovu motivaciju za misiju. 1900. godine samo 9 posto svjetske populacije živjelo je u gradovima; smatra se da će do 2000. živjeti u njima više od 50 posto. Taj svjetski prijelaz ljudi u gradove, nazvan "najveća migracija u ljudskoj povijesti", predstavlja velik izazov za kršćansku misiju. S jedne strane, gradsko je stanovništvo krajnje kozmopolitsko, narodi mogu doći

na naš prag u gradu. Možemo li razviti globalne crkve u kojima evanđelje uklanja etničke granice? S druge strane, mnogi su stanovnici grada siromašni migranti koji su istovremeno otvoreni za evanđelje. Mogu li Božji ljudi biti osvjedočeni preseliti se u takve siromašne urbane sredine, da bi služili ljudima i sudjelovali u preobrazbi grada?

Modernizacija donosi blagoslov kao i opasnosti. Stvaranjem komunikacijskih veza i prometa diljem svijeta, otvara evanđelju neviđene mogućnosti, prelazeći stare granice i prodirući u zatvorena društva, bilo tradicionalna ili totalitarna. Kršćanski mediji imaju snažan utjecaj u sijanju sjemena evanđelja i u pripremanju tla. Najveće misionarske radijske postaje posvećene su naviještanju evanđelja putem radija na svakom poznatijem jeziku do 2000. godine. Priznajemo da se nismo dovoljno trudili shvatiti modernizaciju. Nekritički smo koristili njezine metode i tehnike, i na taj se način izložili svjetovnosti. Odlučujemo da ćemo u budućnosti ozbiljno shvaćati izazove i mogućnosti, odupirati se svjetovnim pritiscima modernizma, naviještati Kristovo gospodstvo suvremenoj kulturi u cjelini, i na taj način sudjelovati u misiji u suvremenom svijetu bez svjetovnosti u suvremenoj misiji.

Dj 13,14-41; 14,14-17; 17,22-31; Rim 12,1.2

11.

IZAZOVI DO 2000. I NADALJE

Svjetska se populacija bliži 6 milijardi. Jedna trećina od njih nominalno ispovijeda Krista. Od preostalih 4 milijarda polovica je čula za njega, a druga polovica nije. U svjetlu tih brojki procjenju-

jemo svoj evangelizacijski zadatak uzimajući u obzir četiri kategorije ljudi.

Prvo, postoji potencijalna misionarska radna sila, oni koji su predani Kristu. U ovom je stoljeću ta kategorija kršćanskih vjernika porasla od 40 milijuna u 1900. do oko 500 milijuna danas, i u ovome trenutku raste dvostruko brže od bilo koje velike religijske skupine.

Drugo, postoje nominalni kršćani. Oni su prihvatili kršćanski poziv (krstili su se, povremeno odlaze u crkvu i čak se nazivaju kršćanima), no stran im je smisao osobne odanosti Kristu. Ima ih posvuda, po svim crkvama diljem svijeta. Njih hitno treba ponovno evangelizirati.

Treće, postoje neevangelizirani. To su ljudi koji imaju minimalno znanje o evanđelju, no nisu imali valjanu priliku odazvati se. Oni su vjerojatno nadomak kršćana koji samo trebaju otići do susjedne ulice, puta, sela ili grada kako bi ih pronašli.

Četvrto, postoje nezahvaćeni. Ima dvije milijarde ljudi koji možda nikada nisu čuli za Isusa kao Spasitelja, i nisu nadomak kršćana koji su njihovi sunarodnjaci.

Postoji uistinu 2000 naroda i narodnosti u kojima ne postoji snažan, autohton crkveni pokret. Pomaže nam smatrati ih pripadnicima manjih *etničkih skupina* koji su međusobno srodni (primjerice, zajednička kultura, jezik, dom ili zanimanje). Najdjelotvorniji poslanici koji ih mogu dosegnuti jesu oni vjernici koji pripadaju njihovoj kulturi i poznaju njihov jezik. Inače bi k njima trebali otići poslanici evanđelja iz drugih kultura, ostavljajući svoju vlastitu kulturu i požrtvovno se poistovjetiti s ljudima koje žele dosegnuti za Krista.

Trenutno postoji oko 12 tisuća takvih neobuhvaćenih etničkih skupina koje su unutar 2 tisuće većih naroda, dakle, zadatak nije

nemoguć. Do sada je samo oko 7 posto misionara uključeno u taj način evangelizacije, dok preostalih 93 posto djeluje u polovici svijeta koji je već evangeliziran. Ako želimo ispraviti tu neravnotežu, bit će potrebno strateško preraspoređivanje zaposlenih.

Nepristupačnost je zabrinjavajući čimbenik koji utječe na svaku od ovih kategorija. Mnoge zemlje ne daju vize slobodnim misionarima, koji nemaju drugu kvalifikaciju ili doprinos za ponuditi. Međutim, takva područja nisu potpuno nedostupna jer naše molitve mogu proći kroz svaki zastor, vrata ili prepreku. Kršćanska televizija i radio, audio i video kasete, filmovi i literatura također mogu dosegnuti one koje je nemoguće drukčije dosegnuti. To mogu takozvani *graditelji šatora* koji kao Pavao privređuju sebi za život. Oni putuju zbog svoga zanimanja (primjerice, poslovni ljudi, sveučilišni profesori, tehnički specijalisti i učitelji jezika), i koriste svaku priliku govoriti o Isusu Kristu. Oni ne ulaze u zemlju lažnim predstavljanje, obzirom da ih njihov doslovce tamo odvodi; jednostavno rečeno, svjedočenje je bitan dio njihova kršćanskog načina življenja, gdje god oni bili.

Duboko smo posramljeni što su prošla gotovo dva tisućljeća od smrti i uskrsnuća Isusa, a još ga uvijek dvije trećine svjetskog stanovništva nije upoznalo. S druge strane, zadivljeni smo brojnim dokazima o Božjoj moći, čak i na najneuobičajenijim prostorima svijeta.

2000. godina je za mnoge postala prekretnica. Možemo li posvetiti se evangeliziranju svijeta tijekom posljednjeg desetljeća ovog tisućljeća? Nema ničeg magičnog u datumu, ipak, zar ne bismo trebali dati sve od sebe kako bismo postigli taj cilj? Krist nam zapovijeda odnijeti evanđelje svim narodima. Ta zadaća je žurna. Odlučni smo poslušati ga s radošću i nadom.

Dj 18,1-4; 20,34; Lk 24,45-47

12.

TEŠKE OKOLNOSTI

Isus je jasno govorio svojim učenicima da očekuju protivljenje. *Ako su mene progonili*, rekao je, *i vas će progoniti*. Čak im je rekao da se raduju zbog progonstva, i podsjetio ih da je uvjet za plodonosnost smrt.

Ta predviđanja, da je kršćansko trpljenje neophodno i korisno, vrijede za svako doba, uključujući i ovo naše. Postojale su tisuće mučenika. Danas je situacija vrlo slična. Gorljivo se nadamo da će glasnost i perestrojka dovesti do vjerske slobode u Sovjetskom savezu i u Istočnoj Europi, te da će islamske i hinduističke zemlje postati otvorenije za evanđelje. Ne odobravamo nedavno brutalno gušenje kineskoga demokratskog pokreta, i molimo se da kršćanima ne donese nove patnje. Međutim, gledano u cjelini, čini se da drevne religije postaju manje tolerantne, prognanici manje dobrodošli, a svijet manje prijemljiv za evanđelje.

U ovoj situaciji želimo dati tri izjave vlastima koje preispituju svoj stav prema kršćanskim vjernicima.

Prvo, kršćani su lojalni građani, koji žele dobrobit svom narodu. Mole za njegove vođe i plaćaju poreze. Svakako, oni koji su priznali Isusa kao Gospodina, ne mogu istovremeno zvati Gospodinom bilo koju drugu vlast, i ako im to bude zapovjeđeno ili činiti bilo što drugo što Bog zabranjuje, ne smiju poslušati. No oni su savjesni građani. Također, oni doprinose dobrobiti zemlje stabilnošću svojih brakova i obitelji, poštenjem u poslovanju, napornom radu i dobrovoljnom djelovanju u služenju hendikepiranima i potrebitima. Jednostavno, vlasti ne moraju strahovati od kršćana.

Drugo, kršćani odbijaju nedostojne načine evangeliziranja. Iako narav naše vjere traži da naviještamo evanđelje drugima, naša je praksa iznositi ga otvoreno i iskreno, što slušateljima daje potpunu slobodu prihvaćanja ili neprihvaćanja. Želimo biti obzirni prema onima koji pripadaju drugim religijama i odbacujemo svaki pristup koji bi ih prisiljavao da se obrate.

Treće, kršćani gorljivo žele vjersku slobodu za sve ljude, ne samo slobodu za kršćanstvo. U zemljama u kojima prevladava kršćanstvo, kršćani su na čelu onih koji zahtijevaju slobodu za sve vjerske manjine. U pretežito nekršćanskim zemljama kršćani ne traže ništa više od onoga što zahtijevaju za druge u sličnim okolnostima. Sloboda *ispovijedanja, prakticiranja i promicanja* religije, kao što stoji u *Općoj deklaraciji o ljudskim pravima*, može i treba biti zajamčeno pravo.

Silno se kajemo za svako nedostojno svjedočanstvo za koje bi sljedbenici Isusa mogli biti krivi. Odlučujemo ne uvrijediti nepotrebno nikoga ni u čemu, kako se ne bi nanosila ljaga Kristovu imenu. Međutim, uvredu križa ne možemo zanemariti.

Radi Krista razapetoga molimo se da možemo biti spremni po njegovoj milosti trpjeti, i čak umrijeti. Mučeništvo je oblik svjedočanstva koje je Krist obećao posebno nagraditi.

Iv 15,20; Mt 5,12; Iv 12,24; Jr 29,7; 1 Tim 2,1.2; Rim 13,6.7; Dj 4,19; 5,29;
2 Kor 4,1.2; 2 Kor 6,3; 1 Kor 1,18.23; 2,2;
Fil 1,29; Otk 2,13; 6,9-11; 20,4

ZAKLJUČAK:

NAVIJEŠTATI KRISTA DOK NE DOĐE

Tema Drugog Lausannskog kongresa bila je: *Naviještati Krista dok ne dođe*. Dakako da vjerujemo da je Krist došao; došao je kad je August bio car Rima. No jednoga dana, kao što znamo iz njegovih obećanja, doći će ponovno u nezamislivom sjaju kako bi svoje kraljevstvo učinio savršenim. Zapovjedio nam je da bdijemo i budemo spremni. U međuvremenu, razmak između njegova dva dolaska treba biti ispunjen izvršavanjem kršćanskoga misionarskog zadatka. Rečeno nam je da odnesemo evanđelje do nakraj svijeta, i obećano nam je da će svršetak vijeka doći tek kad to učinimo. Oba će se svršetka (zemaljskog prostora i vremena) zbiti istovremeno. Isus je obećao da će do svršetka svijeta biti s nama.

Dakle, kršćanska je misija hitna zadaća. Ne znamo koliko dugo još imamo vremena, ali je sigurno da ga nemamo za gubljenje. Da bismo mogli hitno nastaviti sa svojim odgovornostima, bit će neophodne druge kvalitete, posebice jedinstvo (moramo zajednički evangelizirati) i žrtve (moramo izračunati i prihvatiti cijenu). Naš je zavjet u Lausanni bio: *moliti, planirati i djelovati zajedno na evangeliziranju čitavoga svijeta*. Naš proglas u Manili jeste da cijela Crkva čitavom svijetu prenese cjelovito evanđelje, naviještajući Krista dok ne dođe, sa svom neophodnom hitnošću, jedinstvom i žrtvom.

Lk 2,1-7; Mk 13,26.27; Mk 13,32-37;
Dj 1,8; Mt 24,14; Mt 28,20

DIDAHE

APOSTOLSKE UPUTE

1.

DVA PUTA: PRVA ZAPOVIJED

(1) Dva su puta: put života i put smrti. A velika je razlika između ta dva puta. (2) Evo, ovo je put života: ponajprije, ljubi Boga koji te je stvorio; zatim svoga bližnjega kao samoga sebe; i ništa što ne želiš da se dogodi tebi, ne čini ni ti drugome. (3) A uputa koja slijedi iz tih riječi jest ova: Blagoslivljajte one koji vas proklinju, i molite za svoje neprijatelje, a postite za one koji vas progone. Jer što je veliko u tome, ako ljubite one koji vas ljube? Zar ne čine to i neznabošci? A vi ljubite one koji vas mrze i nećete imati neprijatelja. (4) Uzdržavaj se od tjelesnih požuda. Ako te netko čušne po desnom obrazu, okreni mu i drugi, i bit ćeš savršen. Ako te netko prisili na jednu milju, pođi s njime dvije. Ako ti netko otme plašt, daj mu i haljinu. Ako ti netko oduzme što je tvoje, ne zahtijevaj natrag: ta i ne možeš. (5) Svakome koji te moli, daj i ne zahtijevaj da ti vrati, jer Otac hoće da se svakome daje od njegovih darova. Blago onome koji daje, prema zapovijedi: ostaje bez prijekora. Jao onome koji prima: ako netko prima jer mu treba, bit će bez prijekora; ali onaj kome nije potrebno bit će suđen, zbog čega je primio i u koju svrhu: stavit će ga u zatvor i bit će pod istragom o tome što je učinio, i neće odanle izaći sve dok ne vrati posljednji novčić. (6) O tom je doduše rečeno također: „Neka se oznoji tvoja milostinja u tvojim rukama dok ne spoznaš kome ćeš je dati."

2.

DRUGA ZAPOVIJED: ZABRANJEN TEŠKI GRIJEH

(1) Drugi nalog upute: (2) Ne ubij, ne učini preljuba, ne budi oskvrnitelj dječaka, ne griješi bludno, ne kradi, ne bavi se magijom i vračanjem, ne uništi djeteta pobačajem i ne ubij ga pošto se rodio, ne poželi onoga što pripada tvome bližnjemu. (3) Ne zaklinji se krivo, ne svjedoči lažno, ne proklinji, ne budi zlopamtilo. (4) Ne budi dvosmislen ni dvoličan u govoru: jer dvoličan govor je zamka smrti. (5) Riječ tvoja neka ne bude lažna, ni isprazna, nego potvrđena činom. (6) Ne budi pohlepan i lakom, ni himbenik, ni zlobnik, ni oholica. Ne goji zle namjere protiv svoga bližnjega, (7) ne mrzi nijednog čovjeka, već jedne prekoravaj, za druge se moli, druge opet ljubi više nego svoj život.

3.

ZABRANJENI OSTALI GRIJESI

(1) Dijete moje, bježi od svakoga zla i od svega što je nalik na zlo. (2) Ne prepuštaj se srdžbi: srdžba vodi k ubojstvu; ne budi žestok ni svadljiv ni nasilan: iz svega se toga rađaju ubojstva. (3) Dijete moje, ne odavaj se požudama: požuda vodi u blud; ne budi besraman u govoru ni smion u pogledu: iz svega se toga rađaju preljubi. (4) Dijete moje, ne budi pogađač iz promatranja ptica, jer to vodi u idolopoklonstvo; ni bajalac ni astrolog ni obavljač lažnih očišćivanja, niti želi to vidjeti ili čuti: iz svega se toga rađa idolopoklonstvo. (5) Dijete moje, ne budi lažljivac, jer laž vodi u krađu; ni srebroljubiv ni željan tašte slave: iz svega toga rađaju se krađe. (6) Dijete moje, ne budi zanovjetljiv prigovarač: to vodi u pogrdni govor; ni drznik ni zlobnik: iz svega se toga rađaju ocrnjivanja i po-

grde. (7) Budi krotak, jer će krotki naslijediti zemlju. (8) Budi velikodušan i milostiv i bezazlen i miroljubiv i dobar, s punim počitanjem prema riječima koje si čuo. (9) Ne uznosi se i ne daj u svojoj duši mjesta drskosti. Neka se tvoje srce ne drži oholih, već se kreći za pravednima i poniznima. (10) Sve što ti se dogodi primaj kao dobro, svjestan da se bez Boga ništa ne događa.

4.
RAZLIČITA PRAVILA

(1) Dijete moje, onoga koji ti govori riječ Božju spominji se danju i noću, i časti ga kao Gospodina: jer gdje se gospodnja vlast propovijeda, ondje je Gospodin. (2) Svaki dan traži društvo svetih, da nađeš pokoj u njihovim riječima. (3) Ne izazivaj raskola, već pomiruj zavađene: sudi po pravdi, ne gledaj tko je tko kad kudiš prestupke. (4) Ne prevrći u duši što će ti se ili neće dogoditi. (5) Ne budi čovjek koji za primanje ima ruke pružene a za davanje stisnute. (6) Ako imaš što kao plod svojih ruku, daj za otkup svojih grijeha. (7) Ne oklijevaj s davanjem, i dok daješ ne zanovijetaj: jer spoznat ćeš Onoga koji će ti dobro uzvratiti plaću. (8) Ne otjeraj potrebnoga, nego učini da imaš sve zajedničko sa svojim bratom, i ne reci da je tvoje: jer ako ste zajedničari u besmrtnim dobrima, koliko više morate biti u smrtnima! (9) Ne skidaj svoje ruke sa svoga sina ili kćeri, nego ih od najmlađe dobi uči strahu Božjemu. (10) Ne naređuj u žestini svome robu ili sluškinji koji se uzdaju u istoga Boga, da ne bi možda izgubili straha pred Bogom koji je nad obojima: jer ne dolazi da pozove prema tome tko je tko, nego one koje je Duh pripravio. (11) A vi, robovi, budite podložni svojim gospodarima kao slici Božjoj, u suzdržljivosti i počitanju. (12) Mrzi svaku himbu i sve što nije milo Gospodinu. (13) Nipošto ne

napuštaj naloga Gospodnjih, već čuvaj one koje si primio, ništa ne dodavajući niti oduzimajući. (14) Na zajedničkom sastanku ispovijedaj svoje prestupke, i ne pristupaj k svojoj molitvi sa zlom savješću. To je put života.

5.

PUT SMRTI

(1) A evo puta smrti: prije svega, to je zao put i pun prokletstva: ubojstva, preljubi, požude, bludna djela, krađe, idolopoklonstva, magije, vračanja, otimačine, kriva svjedočenja, himbe, dvoličnost, prevara, oholost, zloba, hvastavost, lakomost, sramotno govorenje, zavist, drskost, bahatost, bezočno hvastanje vlastitom zloćom, pomanjkanje straha Božjega; (2) progonitelji dobrih, mrzitelji istine, ljubitelji laži, koji ne poznaju plaću pravednosti, koji se ne drže dobra i pravedna suda, koji bdiju ne za dobro nego za zlo; od kojih je daleko krotkost i strpljivost, koji ljube isprazne stvari, koji istjeruju povrat, bez smilovanja za siromaha, bez sućuti za iscrpljenoga, koji ne poznaju svoga Stvoritelja, ubojice djece, uništavatelji stvorenja Božjega, koji tjeraju od sebe potrebnoga, pritištu potlačenoga, zagovornici bogataša, nepravedni suci siromaha koji žive od rada, okaljani svim grijesima. Drži se, dijete, daleko od tih.

6.

PROTIV LAŽNIH UČITELJA I HRANE ŽRTVOVANE IDOLIMA

(1) Gledaj da te tko ne zavede izvan toga puta Upute, jer takav te uči nečemu što je izvan Boga. (2) Ako naime možeš nositi čitav jaram Gospodnji, bit ćeš savršen; ako pak ne možeš, čini ono što

možeš. (3) A što se tiče jela, uzmi sve što možeš, ali se potpuno uzdržavaj onoga što je žrtvovano idolima: to znači kult mrtvih bogova.

7.
U VEZI KRŠTENJA

(1) A što se tiče krsta, krstite ovako: pošto ste sve to prije rekli, krstite u ime Oca i Sina i Duha Svetoga, u tekućoj vodi. (2) Ako pak nemaš tekuće vode, krsti u drugoj vodi; ako ne možeš u hladnoj, onda u toploj. (3) A u pomanjkanju i jedne i druge, izlij triput vodu na glavu u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. (4) A prije krštenja neka krstitelj i kršteník i drugi, ako koji mogu, održe post: kršteniku naredi da posti jedan ili dva prethodna dana.

8.
U VEZI POSTA I MOLITVE (GOSPODNJE)

(1) A vaši postovi neka ne budu zajedno s postovima hipokrita; oni naime poste drugi i peti dan u tjednu; a vi postite četvrti dan i dan priprave. (2) Također ne molite kao hipokriti, nego kao što je zapovjedio Gospodin u svome Evanđelju, ovako molite: Oče naš koji si na nebu, neka bude sveto tvoje ime, neka dođe tvoje kraljevstvo, neka se ostvari tvoja volja i na zemlji kao što je na nebu. Kruh naš svakodnevni daj danas. I otpusti nam naš dug kao što mi otpuštamo svojim dužnicima. I ne stavi nas u kušnju, nego izbavi nas od zla: Jer tvoja je moć i slava u vjekove. Amen. (3) Tako molite tri puta dnevno.

9.

EUHARISTIJA – VEČERA GOSPODNJA

(1) A što se tiče euharistije, ovako iskazujte hvalu: (2) Najprije o čaši: Hvalu ti dajemo, Oče naš, za sveti trs Davida sluge tvojega; koji si nam dao spoznati po Isusu, svome sluzi: tebi slava u vijeke. Amen. (3) A o razlomljenom kruhu: Hvalu ti dajemo, Oče naš, za život i spoznaju, koju si nam dao spoznati o Isusu svome sluzi: tebi slava u vijeke. Amen. (4) Kao što bijaše ovaj razlomljeni kruh raspršen po bregovima, i sabran postade jedan, tako neka se sabere tvoja Crkva s krajeva zemlje u tvoje kraljevstvo. Jer: tvoja je slava i moć u vijeke. Amen. (5) A nitko neka ne jede niti pije od ove euharistije, nego samo oni koji su kršteni u ime Gospodnje. Jer u vezi s time rekao je Gospodin: Ne dajte svetinje psima.

10.

POPRIČESNA MOLITVA

(1) A pošto se nasitite, ovako iskazujte hvalu: (2) Hvalu ti dajemo, Oče sveti, poradi svetoga Imena tvoga, koje si stavio da stanuje u našim srcima, i poradi spoznaje i vjere i besmrtnosti, koje si nam dao spoznati po Isusu svome sluzi: tebi slava u vijeke. Amen. (3) Ti si Gospodaru svemogući, sve stvorio poradi imena svoga, dao si sinovima ljudskim hranu i piće da uživaju i da ti iskazuju hvalu, a nama si po svome sluzi Isusu milosno podario duhovnu hranu i piće za vječni život. (4) Prije svega te hvalimo jer si moćan: tebi slava u vijeke. Amen. (5) Spomeni se Gospode, Crkve svoje, da je izbaviš od svega zla i da je usavršiš u svojoj ljubavi. Saberi je od četiri vjetra, posvećenu, u svoje kraljevstvo koje si joj pripravio. Jer: tvoja je moć i slava u vijeke. Amen. (6) Neka dođe milost, i

neka prođe ovaj svijet! Amen. Hosana domu Davidovu! Tko je svet, neka dođe! A tko nije, neka se obrati. *Maranatha!* Amen. (7) A prorocima dopustite, da iskazuju hvalu kako hoće.

11.

U VEZI UČITELJA, APOSTOLA I PROROKA

(1) Tko, dakle, dođe i upućuje vas u sve to što je prije rečeno, primite ga. (2) Ako pak sam bude krivi učitelj te naučava drukčije upute, da bi razorio, nemojte ga slušati. A ako naučava s nakanama da poveća pravednost i spoznaju Gospodnju, primite ga kao Gospodina. (3) Što se tiče apostola i proroka, činite kako je po pravilu evanđelja. (4) Svaki apostol koji dođe k vama neka bude primljen kao Gospodin; (5) no neće ostati dulje od jednog dana; ako pak bude potrebno, i slijedeći; ako pak ostane tri dana, to je lažni prorok. (6) I nijednog proroka koji govori u nadahnuću nemojte iskušavati niti prosuđivat, jer svaki će se grijeh otpustit, ali taj se grijeh neće otpustiti. (7) No nije svaki koji govori u nadahnuću prorok, nego samo ako ima ponašanje Gospodnje. Prema ponašanju, dakle, raspoznat će se lažni prorok i pravi prorok. (8) I nijedan prorok, naređujući u nadahnuću da se postavi stol, ne jede s njega; ako se tako ne vlada, to je lažni prorok. (9) Svaki prorok koji uči istinu, ako ne čini ono što uči, to je lažni prorok. (10) A nijednog proroka koji je utvrđen kao pravi prorok, ako izvede nešto za kozmički misterij Crkve ali ne uči da se čini što on čini, vi ne sudite: pred Bogom će biti suđen. Jer tako su činili i nekadašnji proroci. (11) A koji rekne u nadahnuću: Daj mi novce ili što drugo, ne slušajte ga. No ako rekne da se dade za druge koji su u potrebi, neka ga nitko ne sudi.

12.

PRIMANJE KRŠĆANA: GOSTOPRIMSTVO

(1) A svaki koji dođe k vama u ime Gospodnje neka bude primljen. Zatim ćete ga procijeniti, i spoznati – jer imate razum – desnicu i ljevicu. (2) Ako je pridošlica putnik na prolazu, pomozite mu koliko možete: no neće ostati kod vas više od dva ili tri dana, ako je nužno. (3) Ako pak hoće kod vas zasjesti, a ima svoj zanat, neka radi i tako se hrani. (4) Ako nema zanata, providite prema vašem razboru, da se ne dogodi da kršćanin među vama živi u besposlici. (5) Ako pak to neće prihvatiti, taj trguje Kristom; čuvajte se takvih.

13.

POMAGANJE PROROKA

(1) No, svaki pravi prorok koji hoće da se kod vas smjesti, zaslužuje svoju hranu. (2) Isto tako i pravi učitelj: dostojan je i on kao radnik svoje plaće. (3) Uzmi dakle od prvine proizvoda s preše, gumna, volova i ovaca, i daj prorocima: oni su naime vaši veliki svećenici. (4) Ako pak nemate proroka, dajte siromasima. (5) Ako pečeš kruh, uzmi prvine i daj ih, prema zapovijedi. (6) Isto tako kad otvoriš sud s vinom ili uljem, uzmi prvine i daj prorocima. (7) A od novca i ruha i svega imutka uzmi prvine prema svojoj procjeni i daj prema zapovijedi.

14.

KRŠĆANSKO OKUPLJANJE NA DAN GOSPODNJI

(1) U dan Gospodnji sabirite se zajedno te lomite kruh i vršite euharistiju, ispovijedajući prijestupe, da vaša žrtva bude čista. (2) A nijedan koji ima neki spor sa svojim drugom, neka se ne pojavi na vašem sastanku dok se nisu pomirili, da se ne okalja vaša žrtva. (3) Jer to je žrtva o kojoj reče Gospodin: Na svakom mjestu i u svako vrijeme neka mi se prinosi žrtva čista, jer ja sam veliki kralj, govori Gospodin, i čudesno je moje ime među narodima.

15.

BISKUPI I ĐAKONI: KRŠĆANSKI PRIJEKOR

(1) Postavite dakle sebi biskupe i đakone dostojne Gospodina, muževe krotke i koji nisu pohlepni za novcem, istinoljubive i prokušane, jer vam i oni vrše službu proroka i učitelja. (2) Nemojte ih dakle omalovažavati: oni su vaše časne osobe, zajedno sa prorocima i učiteljima. (3) Ispravljajte jedni druge, ne u srdžbi već miroljubivo, kao što imate u evanđelju; a s nijednim koji pristrano i bezobzirno postupa protiv drugoga neka nitko ne govori, i neka se ne čuje od vas riječ dok se ne preobrati. (4) A svoje molitve, milostinje i sva djela činite onako kako imate u evanđelju našega Gospodina.

16.

BUDNOST: DOLAZAK GOSPODNJI

(1) Bdijte nad svojim životom! Vaše svjetiljke neka se ne ugase, ne skidajte pojasa sa svojih bokova, već budite spremni: jer ne

znate sata u koji dolazi naš Gospodin. (2) Često se skupljajte zajedno tražeći ono što je za vaše duše; jer vam sve vrijeme vaše vjere neće koristiti ako se ne nađete savršeni u posljednji čas. (3) U posljednje će se dane, naime, umnožiti lažni proroci i kvaritelji, ovce će se preobratiti u vukove, ljubav će se preobratiti u mržnju. (4) Kad poraste bezakonje, jedni će druge zamrziti i progoniti i izdavati, i tada će se pojaviti zavodnik svijeta kao sin Božji, i činit će znakove i čudesa, i zemlja će se predati u njegove ruke, i počinit će zlodjela kakva se ne dogodiše nikad od početka vijeka. (5) Tada će svaki stvor ljudski ući u vatru kušnje, i mnogi će se smutiti i propasti; a koji ustraju u svojoj vjeri, bit će spašeni od samoga groba. (6) I tada će se ukazati znakovi istine: najprije znak otvorenog neba, zatim znak glasa trublje, i treći, uskrsnuće mrtvih. (7) No ne svih, nego kako je rečeno: Doći će Gospodin i svi sveti s njime. (8) Tada će vidjeti svijet Gospodina kako dolazi na oblacima nebeskim.

ČETVRTI DIO

KRATKI BOGOSLOVNI POJMOVNIK[13]

abba – poziv kojim dijete, na aramejskom jeziku, doziva svog oca. Isus, koji je govorio tim jezikom tijekom svoje trogodišnje službe na zemlji, tim se izrazom prisnosti obraćao svom nebeskom ocu te upućivao svoje učenike da čine isto tako

agape (grč. *agape*) – nesebična ljubav prema Bogu i bližnjemu, djela ljubavi; zajednička večera prvih kršćana kao spomen poslijednje večere Krista s apostolima

advent – drugi Kristov dolazak

agnostik – osoba koja smatra da nije moguće spoznati postojanje Boga, ali se suglašava s mogućnošću postojanja neke više sile

Adonaj (heb. *Adonaj*; grč. *Kyrios*) – Gospod; Tijekom čitanja Biblije, Hebreji nisu izgovarali Božje ime YHVH (*Jahve*), već su ga zamjenjivali s riječju Adonaj, Gospod

adventisti – vjernici kršćanske Crkve koji posebno naglašavaju drugi Kristov dolazak

aleluja (heb. *helel-jah*) – Hvalite Gospoda; slava Gospodu

anđeo (grč. *angelos*) – duhovno biće, Božji glasnik i službenik

amen – hebrejska riječ kojom se potvrđuje ono što je prethodno rečeno; neka tako bude; zaključak molitve

Antikrist (grč. *Antichristos*) – lažni Krist, čovjek bezakonja, sin propasti, Bezakonik, koji si uzima pravo na isključivo božanstvo, sposoban mnoge zavesti čudima sotonske, odnosno, Zmajeve moći, i uz pomoć lažnog Proroka. Isus Krist Antikrista i lažnog Proroka ubija svojim dahom i sjajem

[13] Ovaj kratki bogoslovni pojmovnik priložen je kao rukopis.

antropologija – dio sustavne teologije koja proučava poimanje podrijetlo, prirodu i sudbinu čovjeka u svjetlu kršćanske vjere; proučava čovjeka u perspektivi njegovog odnosa prema Bogu

apokrifne knjige – spisi koji pišu o nekim dijelovima Isusovog života, ali nisu nadahnuti već na mnogim mjestima bajkoviti; primjerice, Tomino evanđelje, Petrovo evanđelje, Evanđelje židova, Evanđelje nazarena, Evanđelje dvanaest apostola, itd.

apologetika (grč. *apologetikos*) – obrana kršćanske vjere i prakse, te utvrđivanje vjernika u njegovoj vjeri

apostol – svaki od dvanaestorice učenika Isusa Krista; poslanik, gorljivi zagovornik evanđelja, Dobre vijesti, koji započinje novu službu ili crkvu

apokalipsa (grč. *apokalypto,* otkrivam) – strašni događaji koji prethode kraju svijeta tijekom eshatona

astrologija – okultna praksa proricanja sudbine jednog čovjeka ili zajednice na temelju položaja planeta i zvijezda, a koju Sveto pismo osuđuje i zabranjuje; gatanje na temelju položaja planeta i zvijezda

ateizam – vjerovanje u nepostojanje nadnaravnog duhovnog bića stvoritelja materijalnog svijeta; odricanje od religije i vjerovanja koja iz nje proističu; bezbožnost;

asketizam – trajno svladavanje tjelesnih želja, potreba i nagona, povlačenje iz društva poradi duhovnog uzdizanja; monaštvo, pustinjaštvo

autokefalnost – samostalnost nacionalne pravoslavne crkve, kojom upravlja sinod

autoritet – vlast nad Crkvom, koja izvire iz služenja (*diakonia*), koju je Krist predao dvanaestorici apostola do svog povratka

baština – posjed ili imetak koji se dobiva na temelju prava ili obećanja; Krist je kao Sin Božji prvi baštinik svega, a njegovi sljedbenici njegovi subaštinici Kraljevstva nebeskog u eshatonu

beskvasni kruh – objeduje se tijekom pashalnog blagdana; izlazeći iz Egipta, Izraelci su objedovali stojeći, ne čekajući kvasanje kruha, pokazujući time svoj žurni odlazak; kršćanima koji stojeći uzimaju beskvasni kruh tijekom Večere Gospodnje, on označava prolaznost ovozemaljskog života, kojeg mogu napustiti svakog trenutka

Biblija – ili Sveto Pismo, zbirka od 66 knjiga religioznog, povjesničarskog, poetskog i moralnog sadržaja koje židovi (Stari zavjet i kršćani (Stari i Novi zavjet) smatraju svetima, Bogom nadahnutima i nepogrešivima; Sveto pismo je jedini mjerodavni izvor kršćanske vjere, doktrine, naučavanja i življenja

biblijski jezici – oni jezici na kojima su pisani prvotni biblijski tekstovi; Stari zavjet je pisan na hebrejskom, a manji dijelovi i na aramejskom jeziku. Novi zavjet je pisan na koine grčkom jeziku.

biskup (grč. *episkopos*) – nadglednik crkava za određena područja; visoki crkveni dostojanstvenik; biraju ga pastori crkava i starješine

blagoslov – molitva vjernika za Božju naklonost i milost prema drugim ljudima, primjerice, pojedincima, djeci, obiteljima, misionarima, propovjednicima, starješinama, vjeroučiteljima, te njihovim nastojanjima i pothvatima

bližnji – svaki čovjek s kojim dolazimo u dodir i kome je potrebna pomoć, uključujući i neprijatelje; djelatna ljubav prema bližnjemu, koja se očituje u milosrđu i u davanju milostinje,

mjera je naše ljubavi prema Bogu i svetosti kršćanskog života, ali i svjedočanstvo svijetu naše vjere u Krista

bogoslužje, bogoslužba – okupljanje vjernika radi zajedničke molitve, pjevanja duhovnih pjesama, čitanja i naučavanja Riječi Božje, slušanja propovijedi, blagovanja Gospodnje večere i blagoslova; služba Božja; liturgija

bogoštovlje – štovanje Boga i naučavanje vjere, vjeronauk

bogoslovija – visoka teološka škola, teološki fakultet;

bogoslovlje – teologija

Bog – nadnaravni Stvoritelj materijalnog i duhovnog svijeta, vidljivog i nevidljivog te vladalac svime; vječno, svemoguće, beskonačno i ljudima nepojmljivo biće, nepromjenljiv i sveznajući, svet i pravedan, onostran i nazočan, savršena ljubav

Bogočovjek – onaj koji je ujedno i Bog i čovjek: Isus Krist

bogomolja – građevina ili prostorija u kojoj se obavljaju bogoslužja, vjerski obredi; crkvena zgrada

Božić – spomendan rođenja Gospoda Isusa Krista

Božja volja – predodređena svrha svega i svakoga u vremenu, prostoru i vječnosti; vjernik nastoji prepoznati i vršiti volju Božju, koja se objavljuje u Svetome pismu, utjelovljenom Sinu Božjemu Gospodu Isusu Kristu te po Duhu Svetome u crkvenoj zajednici vjernika

celibat – obvezna bezbračnost svećenika, redovnika i redovnica u katoličkoj crkvi; dragovoljni bezbračni život *poradi Kraljevstva nebeskog*

Crkva (grč. *ekklesia*) – sabrana zajednica kršćanskih vjernika, Božjeg naroda, radi bogoštovlja i naviještanja Radosne vijesti Gospoda Isusa Krista; zgrada namijenjena okupljanju vjernika

čudo – Božje djelovanje, znak Božje pomoći i poruka ljudima, mimo prirodnih zakona, sa svrhom buđenja i jačanja vjere u Božju objavu te poticaj na obraćenje

čistilište – tradicijski izvanbiblijski crkveni nauk o *čistilišnim kaznama* za grijehe koje se trebaju izdržati nakon smrti vjernika; evanđeoski vjernici taj nauk odbacuju

čistoća – samo Kristova krv čisti srce pokajnika od prljavštine i onečišćenja od počinjenih grijeha; vanjski znakovi očišćenja su krštenička voda te bijele krštenčke haljine

Dan Gospodnji (grč. *kyriake hemera*) – nedjelja, prvi dan u tjednu; dan kada je Kristu uskrsnuo

demon – duhovno, bestjelesno zlo biće ograničene sile, zloduh, koji opsjeda i obitava u čovjeku; stvoreni su dobrima, ali svojom su krivnjom postali neopozivo zli, u službi su Sotone; Krist ih je pobijedio i svojim sljedbenicima dao vlast nad njima

denominacija – organizirana zajednica vjernika okupljenih u više mjesnih crkava sa zajedničkim prezbiterijem

desetina – deseti dio novčanih i naturalnih prihoda koji se posvećuju i darivaju Bogu

deuterokanonske knjige - nisu u sastavu kanona Svetog pisma: Mudrost, Sirah, Baruh, Tobija, Judita, Makabejci I i II. Katolici ove knjige, koje su sačuvane samo na grčkom jeziku, uvrštavaju u kanon Svetog pisma, a protestanti i židovi ne

Duh Sveti (grč. *pneuma*) – Bog; treća božanska osoba sa svim svojstvima Boga: vječnost, sveprisutnost, sveznanje, svetost, ljubav; simboli za njega su golub, ulje i vatra

darovi Duha Svetoga – posebne sposobnosti koji Bog po svome Duhu Svetomu daruje pojedinim vjernicima radi služenja i izgrađivanja crkve: dar mudrosti, riječ znanja, dar vjere, dar ozdravljanja, moć čudesa, dar proricanja, dar razlikovanja duhova, dar govorenja tuđih jezika, dar tumačenja jezika

djela tijela – obilježavaju grešni život i trebaju biti odbačena u pokajanju i obraćenju: bludnost, nečistoća, raspuštenost, idolopoklonstvo, vračanje, neprijateljstva, svađa, ljubomornost, sebičnost, srdžba, razdori, strančarenja, zavist, pijanke, razuzdane gozbe i ovima slična

Dekalog – deset Božjih zapovjedi, osnova kršćanskog morala

dozivanje mrtvih – Sveto pismo izričito i višekratno zabranjuje dozivanje mrtvih; znak duhovnog otpada i mračne stranputice

duhovnost – primjena evanđeoskog poziva na puninu ljubavi prema ljudima i Bogu; življenje nadahnuto i prožeto silom Duha Svetoga; duhovno zajedništvo s Kristom

duša – čovjekov osjetilni i razumski život, Bog izravno stvara dušu koja je besmrtna i ima duhovnu narav, čovjeku daje život

Duhovi – nepravilan naziv za silazak Duha Svetoga pedeset dana nakon Kristovog uzašašća; taj dan se smatra danom rođenja Crkve

dušobrižništvo – pastoralna briga za duhovne potrebe vjernika u crkvenoj zajednici

đakon, đakonat, đakonisa (grč. *diakonos*, sluga, poslužitelj) – pomoćnik crkvenih starješina u obnašanju starješinskih službi

Đavao (grč. *diabolos* – klevetnik; heb. *Satan*) *koji danju i noću optužuje braću pred Bogom;* veliki Zmaj, stara Zmija, Napasnik, Vladar i Knez ovog mračnog svijeta, Knez sila u zraku, ričući lav, rušitelj, otac laži, gospodar demona; Krist je uništio Đavlovu moć nad čovjekom

egzegeza (biblijska znanost) – kritičko razlaganje (gramatičko, lingvističko, književno, povijesno) i stručno tumačenje starozavjetnih hebrejskih i novozavjetnih grčkih riječi i tekstova, a uz pomoć tekstualne i literarne kritike te povijesno-formalne metode

egzorcizam – istjerivanje demona iz opsjednute osobe po sili Gospodina Isusa Krista zazivanjem Njegovog Imena; služba oslobađanja

ekleziologija (grč. *ekklesia:* crkva; *logos:* govor) – dio sustavne teologije koji naučava o crkvi

eli, eli, lema sabahtani – *Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?* Jedna od sedam Kristovih riječi na križu: *Oče, oprosti im jer ne znaju što čine. Zaista ti kažem, danas ćeš biti sa mnom u raju! Ženo, evo ti sina! Evo ti majke! Žedan sam. Oče, u tvoje ruke predajem duh svoj! Svršeno je!*

Emanuel (heb. immanuel: *Bog s nama*) – Evanđelist Matej u rođenju Isusa prepoznaje Božje obećanje rođenja spasitelja, preko proroka Izaije (Iz 7,14): *Evo, začet će djevica i roditi sina i nadjenut će mu ime Emanuel!*

episkop (grč. episkopos) – crkveni nadglednik za određenu teritoriju, biskup

ekumenizam – (grč. *oikumene:* nastanjeni svijet) dijalog i suradnja radi boljeg međusobnog razumijevanja i zbližavanja radi punog zajedništva kršćanskih crkava

eshatologija - (grč. *eshatos:* posljednji; *logos*: govor) – dio sustavne teologije koji naučava o svršetku svijeta na kraju vremena

euharistija (grč. *euharistia:* čin zahvale) – u katoličkoj crkvi, molitva prije pretvorbe – transsupstancijacije - kruha i vina u stvarno tijelo i krv Kristovu

eutanazija – nedopušten zahvat kojim se prekida ljudski život radi nepodnošljivih patnji uzrokovanih bolešću ili traumom

evanđelje (grč. *euangelion:* dobra vijest) – Radosna vijest Gospoda Isusa Krista kojom se navješćuje otkupljenje svijeta; novozavjetne knjige u kojima su evanđelisti Matej, Marko, Luka i Ivan zapisali život, djelovanje i naučavanje Isusa Krista

evangelizacija – naviještati dobru, radosnu vijest o Uskrsnuću i spasenju Gospoda Isusa Krista, a koju treba provoditi svugdje i uvijek svaki vjernik

evanđeoski kršćanin – vjernik koji svoju vjeru temelji i življenje provode u nauku Svetog pisma Novog zavjeta

evanđelisti – pisci četiri kanonska Evanđelja, Matej, Marko Luka i Ivan, simbolično prikazivani: Mateja, kao mladog čovje-ka (ili anđela), koji započinje rodoslovljem; Marka, kao lava, pustinjsku životinju, koji započinje propovijedanjem Ivana Krstitelja u pustinji; Luku, kao bika, žrtvenu životinju, koji Evanđelje započinje u Hramu; Ivana, kao orla koji visoko leti, jer počinje s teološkim razmatranjima. Ovi simboli potiču iz viđenja proroka Ezekijela (koje preuzima i pisac Otkrivenja) o četiri

životinje s četiri krila i četiri lica: ljudsko, lavlje, bikovo i orlovsko.

evangelik – pripadnik Luteranske, Evangeličke crkve; protestantski vjernik; crkva gotovo cjelokupnog pučanstva Danske, Finske, Norveške, Švedske, Islanda, a značajno prisutna u Njemačkoj, Švicarskoj, Mađarskoj, SAD, Kanadi, Australiji, Velikoj Britaniji.

evangelikalne crkve – česti naziv radikalnijih protestantskih crkava, odnosno, crkava reformacijske baštine, među kojima su i pentekostalne crkve; naglasak je na osobnom obraćenju Bogu – *novom rođenju*, primjeni vjerskog nauka u svakodnevnom življenju

evangelizacija (gr. *euangelizomai*) – širenje, navješćivanje, propovijedanje i naučavanje Radosne vijesti, blagovijesti, radi pokajanja i obraćenja; odgoj u vjeri mladih vjernika

evangelizirati - obraćati na kršćanstvo; pokrštavati pojedince ili narode

farizeji – vjerska nesvećenička skupina koja je izvrsno poznavala Zakone i brojne vjerske propise nastale u predaji te ih doslovce sve ispunjavala; unatoč tome Isus ih proziva radi njihove oholosti, gramzljivosti, častohleplja i prijetvornosti

glasolalija – dar govora u tuđim jezicima po Duhu Svetome, koji se prvi put javlja na dan Pedesetnice i traje do danas; molitva u tuđim jezicima po nadahnuću Duha Svetoga, a koje molitelj ne razumije

Golgota – (aram. *lubanja;* lat. *calvariae:* lubanja) brdo izvan Jeruzalema, na kojem je Isus Krist razapet na križu i izdahnuo

golub – simbol silaska Duha Svetoga; prostodušnost; simbol mira; suprotnost zmiji

Gospodnja Večera, Lomljenje kruha – tijekom bogoslužja vjernici uzimaju beskvasni kruh i vino koji za njih predsta-vljaju slomljeno i žrtvovano tijelo Gospoda Isusa Krista i Njegovu prolivenu krv za spas svih ljudi u svim vremenima do kraja vremena; Večera Gospodnja na duhovni način sjedinjuje Krista s vjernicima i međusobno vjernike, u jedno Kristovo Tijelo

Gospod s tobom – međusobni pozdrav među evanđeoskim i pentekostalnim vjernicima; neke zajednice koristi i *Hvaljen Isus* ili *Mir s tobom*

gramzljivost – pohlepa za gomilanjem bogatstva, imovine i novca, razara život, stvara privid sigurnosti i vodi k idolopoklonstvu; *srebroljublje je korijen svih zala;* evanđeoski vjernici teže jednostavnom životu u imovinskoj skromnosti, uvijek zadovoljni onim što imaju

grijeh – (grč. *hamartia*: promašaj) čin, djelo, riječ, misao ili propust suprotne Božjoj volji; čovjekovo duhovno stanje i način života; grijeh može biti protiv sebe, bližnjega ili samoga Boga, zatim, može biti lak i težak (smrtni grijeh)

Gospod – (grč. *kyrios:* gospodin) počasni naslov za Isusa Krista kome je dana *sva vlast na nebu i na zemlji;* Kralj kraljeva i Gospodar gospodara; Krist je Gospodar Crkve te Gospodar povijesti i cijelog svemira

hamartiologija (grč. *logos:* govor) – dio sustavne teologije koji naučava o grijehu

hereza (grč. *hairesis:* izbor) – iskrivljeno, pogrešno učenje heretika; krivovjerje, teološko zastranjenje

hermeneutika, biblijska – teorija i umijeće tumačenja Biblije i njenih poruka u složenom suodnosu pisca, teksta i čitatelja; tumačenje što sadržaj biblijskog teksta danas govori čitateljima

hodočašće – putovanje vjernika na sveta mjesta motivirano duhovnim razlozima

hosana – tijekom blagdana sjenica Židovi su usklikom *Spasenje nam daj,* najavljivali skori dolazak Mesije (Pa 118,25)

hula, huljenje – uvreda, ruganje, proklinjanje Božjeg imena; hula na Duha Svetoga je svjesno odbacivanje Radosne vijesti spasenja

idol – predmet ili slika obožavanja; zamjena za Boga;

idolatrija, idolopoklonstvo – klanjanje, moljenje ili obožavanje pred kipom ili slikom (ikonom) nekoga ili nečega što je *na zemlji, ili pod zemljom ili na nebu*

ikona – naslikana slika ili lik kojima se moli i koje se štuje; Sveto pismo s gnušanjem odbacuje molitvu pred slikama ili kipovima, unatoč tome što mogu predstavljati lik Boga, Krista, Marije, Isusove majke, svetaca, anđela

I.N.R.I. (lat. *Iesus Nazarenus Rex Judaeorum:* Isus Nazarećanin, kralj židovski) – kratica natpisa koji je Poncije Pilat naveo kao razlogom osude i smaknuća Isusa Krista

inkarnacija – utjelovljenje, Sin Božji se rodio kao čovjek i u sebi objedinio ljudsku i božansku narav, pravi čovjek i pravi Bog

IHTYS (grč. *ihtys:* riba;) – početna slova grčke riječi riba označavaju vjerovanje: *Iesus Hristos Theu Hyios Soter*: Isus Krist, Sin Božji, Spasitelj

ispovijed – priznavanje Bogu svih počinjenih grijeha radi primanja oprosta; ispovijedanje treba biti u duhu iskrenog i poniznog kajanja, uz pomno ispitivanje vlastite savjesti i čvrste odluke za promjenom ponašanja uz predavanje Božjoj milosti

isključenje – privremeno udaljavanje vjernika koji griješi iz crkvene zajednice vjernika i od Gospodnje večere, do njegovog pokajanja i povratka u zajednicu

istočni grijeh – grijeh Adama i Eve; pragrijehom jednog čovjeka, Adama, čovjek se odvojio od Boga, naslijedivši od svojih praroditelja grešnu narav; dragovoljnom žrtvom jednog čovjeka, bezgrešnog Krista, čovjek može primiti oprost i obnoviti zajednicu s Bogom kao u prvotnom stanju

Isus Krist (hebr. *Jehošua, Jošua, Jozua*, Jahve je spasenje), Krist (hebr. *Mašiah*, grč. *Christos,* pomazanik) i Bog i čovjek, Gospodin, Spasitelj, druga božanska osoba.

Jahve – starozavjetno Božje ime nastalo vokalizacijom četiri slova JHVH (tetragram): *ja sam koji jesam;*

Jehova – nepravilno i neprikladno iskrivljenje starozavjetnog Božjeg imena Jahve

kairos (grč. *kairos:* poseban trenutak; *hronos:* tijek vremena) – ispunjenje, puninu vremena, Božji odabir trenutka rođenja Isusa Krista; *kairos* je svaki trenutak čovjekovog odgovora na Božji poziv za spasenje, to je dan spasenja

kanon Svetog pisma – zbirka biblijskih knjiga za koju kršćani vjeruju da su nadahnute Duhom Svetim i mjerodavne su za kršćansku vjeru i posvećeno življenje

karitas (lat. *caritas*) – ljubav

karizma (grč. *charisma*, dar milosti; grč. *charismata*, darovi milosti) – milosni darovi Duha Svetoga namijenjeni su izgradnji crkve: dar govora mudrosti, dar govora znanja, dar vjere, dar ozdravljenja, dar čudesa, proročki dar, dar razlikovanja duhova, dar različitih jezika, dar tumačenja jezika.

katekizam – priručnik za osnovno kršćansko vjersko naučavanje, za vjeronauk

kerigma – vijest prema kojoj se posvuda navješćuje da je Gospod Isus Krist Sin Božji, očekivani i obećani mesija, u kojem je Bog izveo puninu svog nauma spasenja namijenjenog svim ljudima

koncil – sve crkveni sabor starješina i učitelja kojim se raspravlja i odlučuje o vjerskom naučavanju i životu crkve

kongregacionalizam (engl. *congregation*) – upravna i organizacijska samostalnost mjesne crkve uz malu ili nikakvu organizacijsku povezanost s ostalim mjesnim crkvama

kraljevstvo nebesko, kraljevstvo Božje – središnja poruka Isusovog propovijedanja kao o novom odnosu Boga i čovjeka, i odnosa među ljudima; ono je *pravednost, mir i radost u Duhu Svetomu;* ljudi ga ne mogu ostvariti, već je ono Božji obećani dar po Kristu; ono je već tu, ali još ne u potpunosti; vjernici mu trebaju stvoriti preduvjete i otvoriti put svojim posvećenim življenjem i pobožnim ponašanjem

kristologija (grč. *logos:* govor) – dio sustavne teologije koji naučava o Isusu Kristu

krivnja – spoznaja osobnog grijeha po Duhu Svetomu; preduvjet pokajanja i obraćenja

križ – sredstvo sramnog pogubljenja postaje duhovnim simbolom kršćanstva, patnje i progonstva, žrtve i otkupljenja te po-

bjede i uskrsnuća; također, slika potpunog pomirenja čovjeka i Boga, i čovjeka sa svojim bližnjima

kršćani (grč. *christianos*) – sljedbenici, učenici, vjernici, prijatelji i braća Isusa Krista, sljedbenici *Puta;* prvi put su tako nazvani u Antiohiji

kršćanstvo – religija kojoj je u središtu Kristova osoba, Božja objava po Kristu i ispunjenje Božjeg nauma spasenja

krštenje (grč. *baptizo,* podroniti) – javni obred kojim se odrasli vjernik, nakon pokajanja i obraćenja, u vjeri poistovjećuje s Kristovom smrću i uskrsnućem, postajući tako dijelom Tijela Kristovog; krštenje se obavlja uronjavanjem cijelog tijela u vodu (u rijeci, jezeru, bazenu ili posebno izgrađenoj krstionici u crkvenoj zgradi) riječima: *Temeljem tvog svjedočanstva vjere, a prema nalogu našega Gospoda Isusa Krista, budi kršten(a) u ime Oca, i Sina i Duha Svetoga! Amen*

krštenje Duhom Svetim, duhovno krštenje – potpuno ispunjenje vjernika Duhom Svetim prati znak govorenja drugim jezikom kako Duh daje govoriti, a koji je i samom govorniku potpuno nepoznat

krotkost – spremno i radosno prepuštanje volji Božjoj i onih okolnosti u kojima nam zakon, moral ili običaji daju za pravo; plod Duha Svetoga i kršćanska dužnost

kušnja – zbog slobode volje čovjek može krivo odlučiti; kušnja može biti od tijela, zlih vođa, kušača; prevladana kušnja, uvjet je duhovnog napretka

liturgija (grč. *leiturgia:* javan; *ergon:* djelo) – unaprijed utvrđen red izražavanje zajedničkog vjere tijekom bogoslužja vjerničke zajednice riječima, gestama, obredima

Lucifer (lat. *lux* – svjetlost; *ferre* – nositi; svjetlonoša) – Sotona, Đavao, Belzebub

ljubav – središnjica kršćanskog života i temelj kršćanske vjere; plod Duha Svetoga; djelatna ljubav prema Bogu i bližnjima, uključujući i neprijatelje, izraz je istinske vjere i uvjet duhovnog rasta; s nadom i vjerom čini tri kršćanske vrline;

magija – nastojanje da se pomoću okultnih tehnika utječe na tijek događaja i gospodari prirodnim silama; čarobnjaštvom se nastoji činiti zlo nekome ili nečemu; evanđeoski vjernici odbacuju svaki oblik magije, čarobnjaštva, čaranja, proricanja budućnosti, zazivanja duhova umrlih i spiritizma

mamon – aramejski izraz za novac i općenito za imanje; služiti istovremeno Bogu i bogatstvu je nemoguće

maranatha – aramejska riječ *marana tha* koja znači dođi, Gospode naš! ili, *maran atha,* naš je Gospod ovdje

metanoja (gr. *metanoia*) – pokajanje, trajna promjena uma, obraćenje k Bogu koja vodi do punine vjere kršćanskog života

mana – čudesna hrana kojom je Bog svakog jutra s neba hranio svoj narod tijekom njegovog boravka u pustinji; slika Krista, kruha koji silazi s neba: tko jede *od tog kruha*, živi vječno

mesija (hebr. *mašiah*) – pomazanik, onaj koji je označen i posvećen nekoj velikoj i značajnoj misiji

milost (grč. *haris*) – nezasluženi dar spasenja koji Bog pruža svakoj osobi; Božja milost se može primiti na temelju osobne vjere u Božju spasonosnu milost

milosrđe – pružanje milosti bližnjima; dobrohotnost, ali ne i popustljivost; Bog će prema milosrdnima biti milosrdan

mir – (heb. *šalom*) – punina zdravlja, blagostanja i sreće koju donosi Mesija, Krist

misa (lat. *missa,* otpuštanje) – katoličko bogoslužen je koje se sastoji od uvodnih obreda, službe riječi (čitanje Pisma i propovijed) te euharistije (pričesti); od II. Vatikanskog sabora misa se služi, po ugledu na protestante, na narodnom jeziku

misija – objavljivanje evanđelja onim osobama i narodima koji ga još nisu čuli; Crkva je po svojoj duhovnoj naravi misijska, pa otuda izvire i misijska djelatnost crkve i njenih vjernika

misiologija – posebna teološka disciplina koja proučavajući povijest kršćanske misije istražuje metode i modele objavljianja i ukorjenjivanja evanđelja u različitim kulturama

molitva – obraćanje i susret s Bogom Ocem, po Isusu Kristu i u snazi Duha Svetoga, radi zahvale i proslave; uporni zazivi Njegovoj milosti, u stalnoj budnosti, pravednosti i u poniznosti te s povjerenjem, radi pomoći ili spasenja i izbavljenja; molitva je razgovor s Bogom, ali i uzdizanje svoga duha k Bogu, ona je molitveno stanje duha;

molitveni sat – zajednička molitva vjernika, u pravilu jednom tjedno

molitveni dom, dom molitve – naziv za mjesto okupljanja vjernika radi bogoslužja

molitveni *lanac* – vjernici se dogovore za molitvu tijekom jednog razdoblja od, primjerice, mjesec dana, na način da svatko moli u svoje izabrano vrijeme, a molitve se vremenski nadovezuju jedna na drugu, bez vremenskog prekida. Često se uz ovaj *molitveni lanac*, dogovore i za molitveni post

mučenik (grč. martys: *svjedok*) – kršćanin koji riječima i djelima svjedoči vjeru u Kristovo uskrsnuće, trpeći pri tome fizičko nasilje do gubitka vlastitog života

nada – bezuvjetno povjerenje u Boga i Njegovu spasiteljsku milost; nada donosi radost i iskrenost u kršćanski život jer im jamči dolazak Kraljevstva nebeskog; plod je Duha Svetoga; s ljubavlju i vjerom, sačinjava tri bogoslovke vrline

nanovo rođenje – nadnaravno Božje djelo darivanja duhovnog života osobi koja se obraća Bogu uz vidljivu promjenu u svakidašnjem življenju; *rođenje odozgor*

nebo – prebivalište Boga, anđela i drugih duhovnih bića te otkupljenih, okupljenih oko Božjeg trona u potpunom skladu i svakoj savršenosti

nedjeljna škola - organizirana vjerska poduka za djecu i mlade tijekom nedjeljnih bogoslužja koju izvode vjeroučitelji

nevolja – različite nedaće (nesreće, bolesti, teškoće, progonstva, siromaštva, patnje, smrti, žalosti, ratovi, ograničenosti, nemiri među ljudima i narodima) stalno su prisutne u kršćanskom življenju, a izviru iz grijeha i posljedica grijeha koji je naškodio svem stvorenju; nevoljnik koji je doživio Božju utjehu i spas, sposoban ju je pružiti svome bližnjemu

obećanje – Bog svoja obećanja daje ili pojedincima ili svome izabranom narodu, kako bi mu se na temelju njihovih ispunjenja, moglo vjerovati; Bog je Bog obećanja i nade novog dolazećeg svijeta

objava – čovjek može spoznati Boga samo temeljem Njegove objave čovjeku; Krist je savršenstvo i punina Božje objave ljuima

obraćenje – čin i proces kojim se osoba okreće u pokajanju od svog grešnog življenja prema Bogu i započinje u vjeri svoj novi život pravednosti, mijenjanjem svog uma, stavova i uvjerenja; *predati se Bogu;*

oprost – osim otpuštanja grijeha, oprost obuhvaća i potpunu pomirbu Boga i ljudi, te pomirbu između ljudi; savršenstvo Božjeg oprosta sadrži Božju sposobnost zaborava grijeha, dok ljudska nesavršenost oprosta tu sposobnost ne sadrži

otpadništvo –ostaviti kršćanski život i vjeru i vratiti se načinu života koji je prethodio obraćenju, otići u svijet; apostazija

opravdanje – Božje djelo milosti opraštanja grijeha temeljem grešnikovog kajanja i vjere u otkupiteljsku žrtvu Gospoda Isusa Krista; opravdanje se postiže samo Božjom milošću (*sola gratia*) i samo čovjekovom vjerom (*sola fide*)

ortodoksija (grč. *orthodoxia*) – pravo vjerovanje; pravoslavlje

otkupljenje – svako ljudsko biće je u robovlasništvu grijeha i smrti, ali ga Krist svojom smrću u tijelu i svojim uskrsnućem, a po grešnikovoj vjeri, može milosrdno potpuno otkupiti za vječnost

pakao – konačno i trajno isključenje iz zajedništva s Bogom onih koji su izrijekom odbili Božje spasenje i ustrajali u tome do kraja svog života; pakao je kazna vječnog ognja, patnja i muka, goruća Gehena, ognjeno more, ognjena peć, mrak, plač radi zauvijek izgubljenog spasenja, znak druge smrti

pasha (heb. pesah: *prolazak*) – židovski blagdan u spomen na izlazak iz Egipta

pastir – glavni propovjednik i starješina crkve; duhovni vođa crkve

pastor (grč. *poimen;* lat. *pastor,* pastir) – izabrani glavni starješina crkve, pastor crkve koji se ponajviše brine za naučavanje vjere, propovijedanje te izgradnju jedinstva vjerničke zajednice; pastir

patrijarh (grč. patriarhes: *praotac*) – preci hebrejskog naroda; Stari zavjet navodi deset patrijarha, poput Abrahama, Izaka i Jakova, a Novi zavjet pribraja još i dvanaestoricu Jakovljevih sinova

patristika / patrologija – bavi se kršćanskim tekstovima nastalih tijekom prvih stoljeća;

pedesetnica – židovski blagdan žetve, dan radosti i zahvale u spomen na Savez sa Jahvom sklopljen na Sinaju između Boga i izabranog naroda, te primanja Ploča Zakona

Pentekost *(grč. pentekostes*, pedeseti*)* - pedeset dana nakon Uzašašća Gospoda Isusa Krista na apostole i ostale prisutne u gornjoj sobi izliven je Duh Sveti, obljetnica rađanja Crkve, Pedesetnica

pentekostalac – kršćanin s iskustvom krštenja u Duhu Svetome; član pentekostne crkve

plodovi Duha Svetog – vidljivo djelovanje Duha Svetoga u kršćanskom životu vjernika i zajednice: ljubav, radost, mir, strpljivost, blagost, dobrota, vjernost, krotkost, uzdržljivost

pneumatologija (grč. *logos:* govor) – dio sustavne teologije koji naučava o Duhu Svetome, o trećoj božanskoj osobi

pobačaj – nasilni prekid trudnoće prije nego je plod sposoban za samostalni život; izazvan, namjerni pobačaj evanđeoski vjernici osuđuju i odbacuju kao grijeh umorstva

pobožnost – spremnost na unutarnja i vanjska predanost na službu Bogu; unutarnja čuvstvena suhoća uz nastavak pobožnosti može značiti duhovni rast, osobito postojanosti; postojana pobožnost izgrađuje kreposti, a osobito pravednost prema bližnjima

pokajanje – žaljenje radi počinjenog grijeha, temeljita promjena načina razmišljanja, uvjerenja i stavova te povratak Bogu s vjerom u Njegovu milost, odbacivanje grijeha

polaganje ruku (rukopolaganje) – postupak crkvenih starješina pri povjeravanju duhovne i pastoralne službe (ordinacija) i uvođenja u propovjedničku službu, pri dodjeljivanju duhovnih ovlasti i starješinstva; tijekom blagoslivljanja i podjeljivanja Duha Svetoga i tijekom molitve za ozdravljenje

poniznost – kršćanska krepost kojim vjernik spoznaje i prihvaća vlastita ograničenja, koja ga vode prema poslušnosti volji Božjoj i služenju bližnjima, osobito siromašnima i prezrenima, posljednjima i malenima, potlačenima i neznatnima, u svoj ljubavi, blagosti i krotkosti; poniznost se uklanja svakoj vrsti gomilanja časti, bogatstva i moći, a odriče se nadutosti i oholosti, već se okreće skromnosti i bira *posljednje mjesto*;

pomazanje uljem – simboličan čin djelovanja Duha Svetoga na osobu za koju se moli, najčešće radi ozdravljenja od bolesti ili postavljenja u duhovnu, pastoralnu ili starješinsku službu

pomirenje – Božja praveda i ljudska grešnost u punini su pomireni Kristovom žrtvom na križu koja je potpuna nadoknada za sve počinjene grijehe svih ljudi u svim vremenima

poravnavanje puta – nakon obraćenja i prije krštenja u vodi, odlazak k pastoru i ispovijed počinjeni grijeha; ispravljanje po-

sljedica krivih djela: vratiti ukradeno, nadoknaditi učinjenu štetu, moliti oprost i pri tome svjedočiti o svome obraćenju Kristu

posinjenje (posinstvo) – nakon pokajanja, obraćenja i nanovog rođenja, svaki čovjek je temeljem svoje vjere punopravno pribrojen Božjoj obitelji, sa svim pravima i povlasticama subaštinika Kristovog u baštini kraljevstva Božjeg

posljednji sud – Božji sud na kraju vremena onih koji nisu prihvatili otkupljenje Isusa Krista

post – dragovoljno odustajanje od uzimanja hrane radi molitve, duhovne obnove i približavanja Bogu

posvećenje – nanovo rođeni vjernik u Božjim je očima posvećen puninom Duha Svetoga; svakodnevna preobrazba u savršeni Kristov lik, odvojenost za Boga i za ono što je Božje, čistoća vjerničkog življenja

poziv – opći poziv koji Bog, u svojoj milosti, a po svome jedinorođenom sinu Spasitelju Isusu Kristu, upućuje svakome na obraćenje; poseban poziv na određenu službu u Kraljevstvu nebeskom

prezbiter (grč. *prezbiteros*) – crkveni starješina; crkveni nadglednik; biskup; prezbiteri s crkvenim članovima biraju i rukopolažu pastore mjesnih crkava za propovjedničku službu

prezbiterij – starješinstvo crkve koji sačinjavaju pastor i nekoliko starješina ovisno o veličini mjesne crkve; starješinstvo denominacije, koje bira, na određeni broj godina, opći sabor (ili skupština) denominacije

prijatelj, prijateljica – osoba koja redovno posjećuje bogoslužja ali još nije krštena i pribrojena članstvu mjesne crkve; nakon krštenja postaje *bratom* ili *sestrom*

prinašanje djece – kršćanski roditelji donose svoju djecu na nedjeljno bogoslužje kako bi se crkva i pastor molili Boga za blagoslov djeteta tijekom njegovog budućeg života; roditelji ovim činom javno svjedoče da žele dijete odgojiti u kršćanskom duhu

propovijed (lat. *homilia*) – Duhom Svetim nadahnut i uređen govor vjerničkoj zajednici utemeljen na biblijskom tekstu o izabranoj temi duhovne i moralne izgradnje; naučavanje vjere je temelj razumijevanja propovijedi i njene duhovne i moralne učinkovitosti

propovjednik – navjestitelj evanđelja, Dobre vijesti

prorokovanje (grč. *propheteia*) – milosni dar Duha Svetoga kojim se po istom Duhu objavljuje proročka poruka za izgradnju Crkve i vjernika (*uzdizanje, opominjanje, tješenje*); proroštva se trebaju rasuđivati i provjeravati njihova usklađenost sa Svetim pismom

providnost (lat. *provideo:* predviđati; obdariti) – Bog zna svaku pojedinost svakog ljudskog života; oslanjati se na providnost znači prepustiti Bogu brige naših svakodnevica

rabin – židovski vjerski učitelj

radost – obilježje kršćanskog života; trajno izvire iz nutarnjeg svjedočanstva spasenja i pripadnosti Božjoj obitelji

rad – svaki oblik svrhovite djelatnosti, plaćen ili dobrovoljan

raj – vrt u kojem se nalazi drvo života; mjesto blagoslova; treće nebo

razapinjanje – način sramnog smaknuća kod rimljana; Krist je bio prikovan dok je križ ležao na zemlji, a potom je drveni križ, s Kristom, uspravljen. Tipološki, Mojsije je u pustinji is-

kovao zmiju od mjedi, podigao je na drvo da bi svako, tko bi je pogledao, bio izliječen od zmijskog ujeda

reformacija – vjerski pokret duhovne obnove koji je u XVI. st. pokrenuo Martin Luther iz kojega su nastale protestantske crkve: evangeličke, reformirane i anglikanske, te mnoge druge tzv. reformacijske baštine

Riječ Božja – u pojavnosti kao proročka, Kristova i apostolska, prethodi Pismu, jer bez nje ono ne bi bilo nadahnuto i normativno, pa je stoga Riječ Božja sinonim za Sveto Pismo, ali je i riječ kršćanskog propovijedanja. Riječ Božja je važan dio Božje objave ljudima

sablazan – događaj ili čin koji nekom može biti uzrokom za grijeh i pad; kamen spoticanja

saduceji – pismoznanci koji su vršili svećeničku i sudačku službu, prihvaćajući Mojsijev zakon, ali ne i tradiciju; odbacuju uskrsnuće i život poslije smrti; Ivan Krstitelj ih naziva *leglo gujinje*

sakralno – sveto; suprotno od profanog

sakrament (lat. sacramentum, grč. mysterion) – kršćanski obred koji je Krist ustanovio i zapovjedio, i odnosi se na božansku objavu u Kristu

savez – učesnici saveza se međusobno obvezuju na uzajamnu vjernost, blagonaklonost, solidarnost i slogu, na odnose slične rodbinskim; Bog je sklopio takav Savez sa svojim izabranim Izraelskim narodom. Po Kristovoj krvi sklopljen je Novi i vječni savez između Boga i novog Božjeg naroda. Svatko tko želi može slobodno pristupiti Novom savezu i time dobiti svoje spasenje u vremenu i u vječnosti

savjest – sposobnost razlikovanja dobra i zla prema moralnim načelima; osjećaj odgovornosti za vlastite postupke; Krist čisti, oslobađa i obnavlja nečistu savjest, koja se potom uvježbava i podučava za moralno prosuđivanje i življenje

sekta (lat. *secta:* utrta staza) – skupina osoba koje imaju odvojeno mišljenje unutar veće skupine vjernika; sljedba

Septuaginta – najstariji grčki prijevod Starog zavjeta koji su tijekom sedamdeset i dva dana prevela sedamdeset i dva prevoditelja

sinagoga (grč. *synagoge*: zbor, mjesto sastanka) – nakon razaranja Hrama u Jeruzalemu, sinagoge postaju mjestima okupljanja, molitava, proučavanja zakona, odnosno, općenito stjecišta židovske kulture

sinod (grč. *synodos*) – crkveni sabor; okupljanje i zborovanje crkvenih dostojanstvenika radi odlučivanja

sinoptici (grč. *syn*: zajedno; *opsis:* pogled) – naziv za prva tri evanđelja, Matejevo, Markovo i Lukino, koja su nastala služeći se istim izvorima i čiji sadržaji imaju gotovo isti plan izlaganja

slavljenje – proslavljanje i zahvaljivanje Bogu pjesmom, hvalospjevom, klicanjem, govorom, glazbom, podizanjem ruku dio bogoštovlja i bogoslužja

sluga Božji – svatko tko priznaje da je Bog iznad njega i vrši Njegovu volju; starozavjetni navještaj dolaska sluge Božjega ostvaruje se u dolasku Isusa Krista, po kojem dolazi i Božje spasenje

služenje – kršćani svoj uzor služenja imaju u primjeru služenja Isusa Krista, prije su služili grijehu, sada slobodno biraju služiti Bogu u pravednosti, miru i radosti, te u međusobnoj ljubavi.

Služenje u Crkvi ostvaruje se u različitim službama, primjerice, apostoli, proroci, starješine, učitelji, nadglednici, đakoni, itd.

sloboda – kao temeljna čovjekova mogućnost nastaje Božjim darom oslobođenja od ropstva grijeha i zakona, već slobodom izbora Krista i život slobode po Duhu; kršćanska sloboda se ostvaruje kroz radosno služenje Kristu i bližnjima

soteriologija (grč. *soteria*, spasenje; *logos:* govor) – dio sustavne teologije koji naučava o spasenju Gospoda Isusa Krista

Sotona (heb. *satan;* grč. *satanas,* lat. *satan,* protivnik) – s neba zbačeni vrhovni anđeo, svjetlonoša (Lucifer) radi pobune protiv Boga; suprotstavlja se Bogu i spašenima, napadajući njihova djela, iskušava vjernike, potiče ih na laž, nemoral, zavist, sebičnost, idolopoklonstvo i napuštanje vjere, optužuje ih pred Bogom, raspiruje im sumnje i ponos, sprečava odgovore na molitve

spasenje – žrtvujući se dragovoljno na križu preuzimajući na sebe grijeha cijeloga svijeta, Gospodin Isus Krist pomirio je grešne ljude s pravednim Bogom spašavajući ih od vječne propasti, otkupljujući ih od druge smrti, uvodeći ih u puninu Božje svete prisutnosti vječnog života

srce – je unutarnje središte ljudskog bića, u kojemu je radost, hrabrost, naklonost, briga, bol, namjera, htijenje, ljubav, čežnja, tjeskoba itd. U srcu nastaje zlo ili dobro, koja se po djelima prepoznaju. Stoga Bog gleda u srce, otvara ga za spasenje i spoznanje svoje slave, darivajući mu tako svoj Božanski mir *koji nadilazi svaki um*

strah Božji – jedan od oblika štovanja Boga, kojim ga doživljavamo svetim. Što se religioznost više oslanja na Zakone, to više strah Božji postaje strahom za očuvanje tih propisa. Tog

straha vjernici su oslobođeni trajnim zastupanjem svog zastupnika pred Bogom - Isusa Krista

starješina, crkveni – crkvena zajednica bira svoje starješine koji obavljaju nadgledničke službe: pasti stado Božje, biti uzorom stadu, podučavati i opominjati vjernike na sveto življenje, čuvati čistoću naučavanja, upravljati poslovima zajednice, moliti za bolesne i potrebite te im pomagati; starješinski zbor bira pastora, propovjednika crkvene zajednice

strpljivost – kršćanska krepost kao pojavni oblik djelatne ljubavi; dugo i uporno podnošenje bližnjih i onda kada trajno daju povoda da ih se odbaci, a osobito podnošenje neprijatelja, nezahvalnika te okorjelih grješnika

svećenik – osoba koja u ime zajednice vjernika obavlja religijski obred; u tradicionalnim crkvama zaređeni vjerski službenik koji sakramentalno posreduje između Boga i ljudi obavljajući vjersku službu; crkve reformacijske baštine vjeruju u svećenstvo svih vjernika

svećenstvo svih vjernika - svaki vjernik ima svećenička prava i dužnosti, i opći Božji poziv za službu u zajednici; neki vjernici imaju poseban Božji poziv za određene službe: apostoli, evanđelisti, učitelji, starješine, upravitelji, đakoni

svetac – svaki vjernik koji je primilo Duha Svetoga i po njemu svakodnevno živi, smatra se svecem; evanđeoski kršćani odbacuju *kanonizaciju* svetaca, njima ne upravljaju svoje molitve i ne smatraju ih zaštitnicima skupina, gradova i osoba

svjedočanstvo –svakodnevno kršćansko življenje u pravednosti i svetosti nakon obraćenja; nutarnja uvjerenost vjernika, po Duhu Svetome, da je spašen i pribrojen zajednici svetih

svjedočiti – govoriti drugima Radosnu vijest spasenja, te o osobnim iskustvima pokajanja, obraćenja, krštenja u Duhu Svetome, božanskog iscjeljenja, uslišanih molitava, oslobođenja

svjetonazor – sveobuhvatni zbroj osnovnih i izvedenih uvjerenja i pretpostavki o stvarnosti; kršćanski svjetonazor se temelji na sadržaju svetopisamske objave

teologija (grč. theos, Bog; grč. *logos,* govor) ukupno i sustavno naučavanje o Bogu i njegovom djelovanju obuhvaća biblijsku, povijesnu, primijenjenu, filozofsku i sustavnu teologiju, bogoslovlje.

tihi sat – vrijeme koje svaki vjernik svakodnevno sam čita Sveto pismo i moli, *tajna klijet*

tipologija – prikazivanje i tumačenje osoba, predmeta ili događaja u Starom zavjetu kao pralik neke novozavjetne osobe, predmeta ili događaja (primjerice, Adam – Krist; Stari savez – Novi savez, mana s neba – Krist, kruh koji silazi s neba, itd.)

tradicija – ukupnost vjerovanja, običaja i kulturnih vrijednosti koji se prenose generacijama i epohama; crkvena tradicija može biti mjerodavna kada je suglasna s apostolskom predajom i kanonom Novog zavjeta

trojstvo – osnovni kršćanski nauk prema kojemu je Bog jedan, ali su u njemu tri božanske osobe, Bog Otac, Bog Sin i Bog Duh Sveti; iako se riječ trojstvo ne nalazi u Svetom pismu, evanđeoski vjernici prihvaćaju ovaj nauk

učenik – sljedbenik koji u riječima i djelima želi postati sličan svome učitelju

ulje – simbol djelovanja Duha Svetoga

Uskrs – spomendan središnje poruke evanđelja, uskrsnuće Gospoda Isusa Krista iz mrtvih

uskrsnuće mrtvih – uskrsnućem Gospoda Isusa Krista vjernici temelje svoju nadu i vjeru u uskrsnuća svojih vremenitih i raspadljivih tijela u vječna i neraspadljiva

utjelovljenje (lat. *incarnatio*) - Sin Božji je postao čovjekom, Sinom čovječijim, uzimajući ljudsko tijelo i ljudsku dušu – ljudsku narav, zadržavajući pri tome svoju božansku narav; utjelovljenje riječi Božje u čovječju narav

vječnost – izvan vremena i prostora, izvan stvorenog svijeta, onkraj vremena

vjera – prihvaćanje Božje objave u osobi Isusa Krista, po kojoj vjernik prima spasenje, puninu Duha Svetoga, posvećenje, sigurnost, savršeni mir, ozdravljenje i pobjedu nad sobom i svijetom. Vjerom u Krista opravdavamo se pred Bogom i započinjemo svoj duhovni život, dok se vršenjem pravednosti Kraljevstva nebeskog ta vjera održava i raste.

Vulaga (lat. *vulgatus:* raširen) – latinski prijevod Biblije sv. Jeronima postao je *vulgata,* raširen i u veoma dugoj upotrijebi u crkvi

zahvala (grč. *eucharisteo*) – zahvaljivanje je trajna zadaća vjernika za sva primljena dobra, napose ona duhovna; zahvalnost Bogu i ljudima je obilježje zrelog vjerničkog života

zajednica – okupljanje vjernika radi bogoštovlja, molitve, pjevanja pjesama duhovnog ozračja, čitanja i poučavanja Svetog pisma, propovijedanja, međusobnog ohrabrivanja i pomaganja, odnosno, zajedničke duhovne izgradnje i posvećenog življenja

zavist – Lucifera je zavist prema Svevišnjem dovela je do njegovog pada i ulaska grijeha u sve stvorenje; zavist je dio ljudske grešne naravi, a izražava se u nezadovoljstvu zbog tuđih uspjeha; nadvladava se novim življenjem po Duhu Svetome, mudrošću koja dolazi odozgor, skromnošću, suzdržljivošću i ljubavlju

zavjet – svečana i slobodna izjava vjernosti kojom se obećava ispunjavanje dragovoljno preuzetih obveza, prema Bogu ili bračnom drugu

zakletva – potvrđivanje neke izjave ili potkrepljivanjem danog obećanja ili ugovora; zakletva Božjim imenom, nebom, vlastitim životom, roditeljem, ili bilo čime drugim, Isus odbacuje kao suvišnom i od Zloga. Zadana riječ se mora bezuvjetno držati i održati. Održanje zadane riječi je svjedočanstvo kršćanskog morala i osobnog integriteta; zakletva prilikom sklapanja novog saveza s Bogom nije više potrebna jer sada Krist jamac

žrtva – svrhoviti prinosi Bogu radi spomena, zahvalnosti i pomirenja s ljudima te žrtve paljenice, pričesnice i okajnice; starozavjetne žrtve su praslika Kristove žrtve cjelovitog i potpunog otkupljenja čovjeka i stvorenog svijeta

Pojmovnik priređivan prema sljedećoj literaturi:

Adel Th. Khoury, *Leksikon temeljnih religijskih pojmova. Židovstvo, kršćanstvo, islam,* Prometej, Zagreb, 2007.

Biblijski leksikon, KS, Zagreb, 1996.

Danielle Foulloux, et. al., *Rječnik biblijske kulture,* AGM, Zagreb, 1999.

Enciklopedijski teološki rječnik, KS, Zagreb, 2009.

Leksikonu evanđeoskoga kršćanstva, (ur. Stanko Jambrek), Zagreb: Bogoslovni institut i Prometej, 2007.

Mali biblijski leksikon, UPT, Đakovo, 2001.

Ostala literatura:

Adalber Rebić, *Opći religijski leksikon,* Leksikografski zavod *Miroslav Krleža,* Zagreb, 2004.

Adalbert Rebić, *Mali religijski rječnik,* KS, Zagreb, 2006.

Enciklopedija Biblije, DS/KS/HEBD, Zagreb, 2000.

Karl Rahner i Herbert Vorgrimler, *Teološki rječnik,* Forum bogoslova, Đakovo, 1992.

Mali teološki leksikon, (ur. Giacomo Canobbio), KS, Zagreb, 2002.

Praktični biblijski leksikon, (ur. Anton Grabner-Haider), KS, Zagreb, 1997.

Rječnik biblijske teologije, (ur. X. Leon-Dufour), KS, Zagreb, 1994.

Rječnik stranih riječi, (ur. Vladimir Anić i Ivo Goldstein), Novi liber, Zagreb, 2002.

KRATICE KNJIGA SVETOG PISMA

STARI ZAVJET - SZ

Post.....Knjiga Postanka
Izl.....Knjiga Izlaska
Lev.....Levitski zakonik
Br.....Knjiga Brojeva
Pnz.....Ponovljeni zakon
Jš.....Jošua
Suci.....Knjiga o sucima
Rut.....Knjiga o Ruti
1 Sam.....1. knjiga o Samuelu
2 Sam.....2. knjiga o Samuelu
1 Kr.....1. knjiga o kraljevima
2 Kr.....2. knjiga o kraljevima
1 Ljet.....1. knjiga Ljetopisa
2 Ljet.....2. knjiga Ljetopisa
Ezr.....Knjiga Ezrina
Neh.....Knjiga Nehemijina
Est.....Estera
Job.....Knjiga o Jobu
Ps.....Psalmi
Izr.....Mudre izreke
Prop.....Propovjednik
Pj.....Pjesma nad pjesmama
Iz.....Izaija
Jr.....Jeremija
Tuž.....Tužaljke
Ez.....Ezekiel
Dn.....Daniel
Hoš.....Hošea
Jl.....Joel
Am.....Amos
Ob.....Obadija
Jon.....Jona
Mih.....Mihej
Nah.....Nahum
Hab.....Habakuk
Sef.....Sefanija
Hag.....Hagaj
Zah.....Zaharija
Mal.....Malahija

Uputa za čitanje biblijskih odrednica:

Primjer: Post 1,1 odnosi se na Knjigu postanka, poglavlje 1, redak 1. Ili Mal 2,1; 3,2 odnosi se na Knjigu proroka Malahije, poglavlje 2, redak 1 i poglavlje 3, redak 2.

NOVI ZAVJET - NZ

Mt.....Evanđelje po Mateju
Mk.....Evanđelje po Marku
Lk.....Evanđelje po Luki
Iv.....Evanđelje po Ivanu
Dj..... Djela apostolska
Rim..... Poslanica Rimljanima
1 Kor..... 1. poslanica Korinćanima
2 Kor.....2. poslanica Korinćanima
Gal..... Poslanica Galaćanima
Ef..... Poslanica Efežanima
Fil.....Poslanica Filipljanima
Kol..... Poslanica Kološanima
1 Sol.....1. poslanica Solunjanima
2 Sol.....2. poslanica Solunjanima
1 Tim.....1. poslanica Timoteju
2 Tim..... 2. poslanica Timoteju
Tit.....Poslanica Titu
Flm.....Poslanica Filemonu
Heb..... Poslanica Hebrejima
Jak..... Jakovljeva poslanica
2 Pt..... 2. Petrova poslanica
1 Iv.....1. Ivanova poslanica
2 Iv.....2. Ivanova poslanica
3 Iv.....3. Ivanova poslanica
Jd.....Poslanica Jude apostola
Otk..... Otkrivenje

Biblijski tekstovi na hrvatskom jeziku

Biblija. Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta, (preveo Ivan Šarić), HBD, Zagreb, 2006.

Jeruzalemska biblija. Stari i Novi zavjet s uvodima i bilješkama iz La Bible de Jerusalem (Biblijski prijevod u izdanju *Stvarnosti*, Zagreb, 1994.

Knjiga o Kristu: Novi zavjet živim riječima, (Branko i Mirjana Lovrec; Željko Grujić), Duhovna stvarnost, Zagreb, 1982.

Novi Zavjet (preveli: Bonaventura Duda i Jerko Fućak), Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1973.

Novi Zavjet i psalmi (preveo Ljudevit Rupčić), HBD, Đakovo, 2003.

Novi zavjet (preveo Ruben Knežević), Biblijsko društvo pri Međunarodnom centru za život, Rijeka, 2001.

Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta, (preveo Branko Đaković), Udruga kršćana za promicanje duhovne kulture, Rijeka, 2000.

Tebe Boga hvalimo! (latinski: *Te Deum laudamus!*) starokršćanska himna za koju se pretpostavlja da potječe još iz četvrtog stoljeća. Autor nije poznat ali je predaja pripisuje Ambroziju (*Ambrozijanski hvalospjev*). Pjevaju je i danas širom svijeta kršćani različitih crkava i denominacija, osobito prilikom svečanih zahvala na kraju godine, kod obilježavanja jubileja, tijekom raznih svečanosti, blagdana, nedjelja ili nakon završetka Gospodnje večere. Preuzeto iz pjesmarice *Pjevajmo Gospodinu*, EPC u RH, Zagreb, 2006, pjesma broj 20.
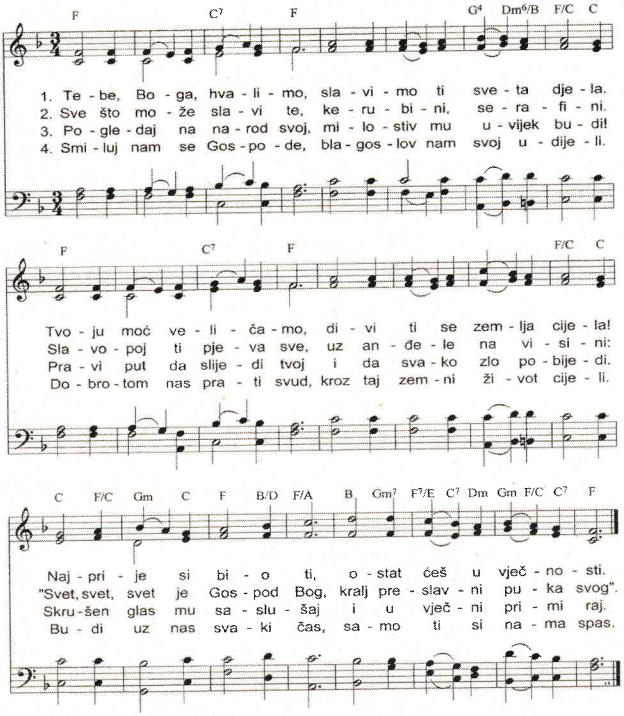
TEBE, BOGA, HVALIMO